

TUTKIMUSRAPORTTI

HAMINA

Rykmentinkenttä

Historiallisen ajan arkeologinen kaupunkikaivaus

5.5.–12.8.2011

DG2224:215

MUSEOVIRASTO

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

KATJA VUORISTO

Tiivistelmä

Haminan Hietakylän kaupunginosan Rykmenttikenttänä tunnetulle varuskunnan harjoitusalueelle suunnitellaan kahden asuinkerrostalon rakentamista. Historiallisten karttojen ja muiden lähteiden perusteella uudisrakennusalue sijaitsee 1600-luvun Vehkalahden suunnitellulla kaupunkialueella. 1700-luvulla paikalla on ollut useita rakennuksia, kuten leipomo, Rjazanin rykmentin kirkko ja useampia kasarmirakennuksia. 1900-luvun alussa venäläiset rakensivat paikalle tykkihallin, joka tuhoutui talvisodan pommituksessa. Uudisrakennusalueella on tehty arkeologisia koekaivauksia vuonna 2005.

Vuoden 2011 kaivauksissa paljastui Rjazanin rykmentin kirkon jäännökset sekä siihen liittyvä pienialainen entuudestaan tuntematon hautausmaa. 1740-luvulla rakennettu kirkko on palanut vuonna 1821. Haudat ajoittuvat luultavasti kirkon alkuvaiheisiin. Suurin osa haudoista sijaitsi kirkon eteisosassa, mutta muutama haudoista oli kaivettu myös kirkon ulkopuolelle. Hautoja todettiin yhteensä 35, näistä neljä olivat nuorten miesten ja loput olivat pienten lasten hautoja. Kirkon pohjakaava on ollut hyvin yksinkertainen ja kooltaan se on ollut noin 7 x 32 metriä. Kirkon läheisyydessä todettiin myös paikalla sijainneeseen leipomoon todennäköisesti liittyviä rakenteita. Leipomo on ollut käytössä ainakin vuosien 1726–1742 välisenä aikana. Samoihin aikoihin näyttäisi ajoittuvan myös kirkon vierestä löytynyt tiililattian jäännös.

Kaivausalueen kaakkoisosassa todettiin alueen vanhoihin kasarmirakennuksiin liittyviä rakenteita. Lisäksi alueelta kaivettiin esiin Haminan vuoden 1840 suurpalossa tuhoutuneen esikuntaupseeritalon kivijalka uuninperustuksineen.

Paikalta talteen saadut esinelöydöt ovat tyypillistä 1700–1800-lukujen esineistöä, mm. punasavi- ja slaavilaistyyppistä keramiikkaa, erilaisia rauta- ym. metalliesineitä, lasinpaloja, rahoja ja liitupiipunkappaleita. Lisäksi haudoista löytyi kasteristejä, simpukkariipus, nuppineuloja ja pitsipäähineiden kappaleita sekä useita nappeja ja kankaanpaloja miesten haudoista.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä

Arkisto- ja rekisteritiedot.....	3
Karttaote kaivausalueen sijainnista.....	4
1. Johdanto	5
2. Rykmentinkentän alueen aikaisemmat tutkimukset ja käytetyt lähteet	8
3. Vehkalahden ja Haminan historiaa.....	9
3.1. Rykmentinkentän rakennukset arkistolähteissä	11
4. Tutkimusalueen kuvaus.....	13
5. Vuoden 2011 kaivaus.....	14
5.1. Kaivaus- ja dokumentointimenetelmät	14
5.2. Kaivaushavainnot.....	18
5.2.1. Tiilirakenteet	18
5.2.2. Rjazanin rykmentin kirkko	22
5.2.3. Haudat	27
5.2.4. Esikuntaupseeritalo	33
5.2.5. Kasarmirakennukset.....	36
5.2.6. Muut rakenteet ja havainnot	38
5.3. Löydöt.....	42
6. Yhteenveto	52
Lähteet.....	56
Kuvaluettelot	57
Mustavalkonegatiivit	57
Digitaalikuvat	65
Karttaluettelo ja kartat	80

Liitteet

Liite 1 Lomakkeet

 Liite 1a Yksikkölomakkeet

 Liite 1b Rakennelomakkeet

 Liite 1c Hautalomakkeet

Liite 2 Matriisit

 Liite 2a Matriisi kirkon alueesta

- Liite 2b Matriisi haudoista
- Liite 2c Matriisi kaivausalueen länsikulmauksen alueesta
- Liite 2d Matriisi esikuntaupseeritalon alueesta
- Liite 3 Rahaluettelo
- Liite 4 Poistetut löydöt
 - Liite 4a Luettelo poistetuista löydöistä
 - Liite 4b Kuvataulut poistetuista löydöistä
 - Liite 4c Luettelo poistetuista eläintenluista
- Liite 5 Röntgenkuvat

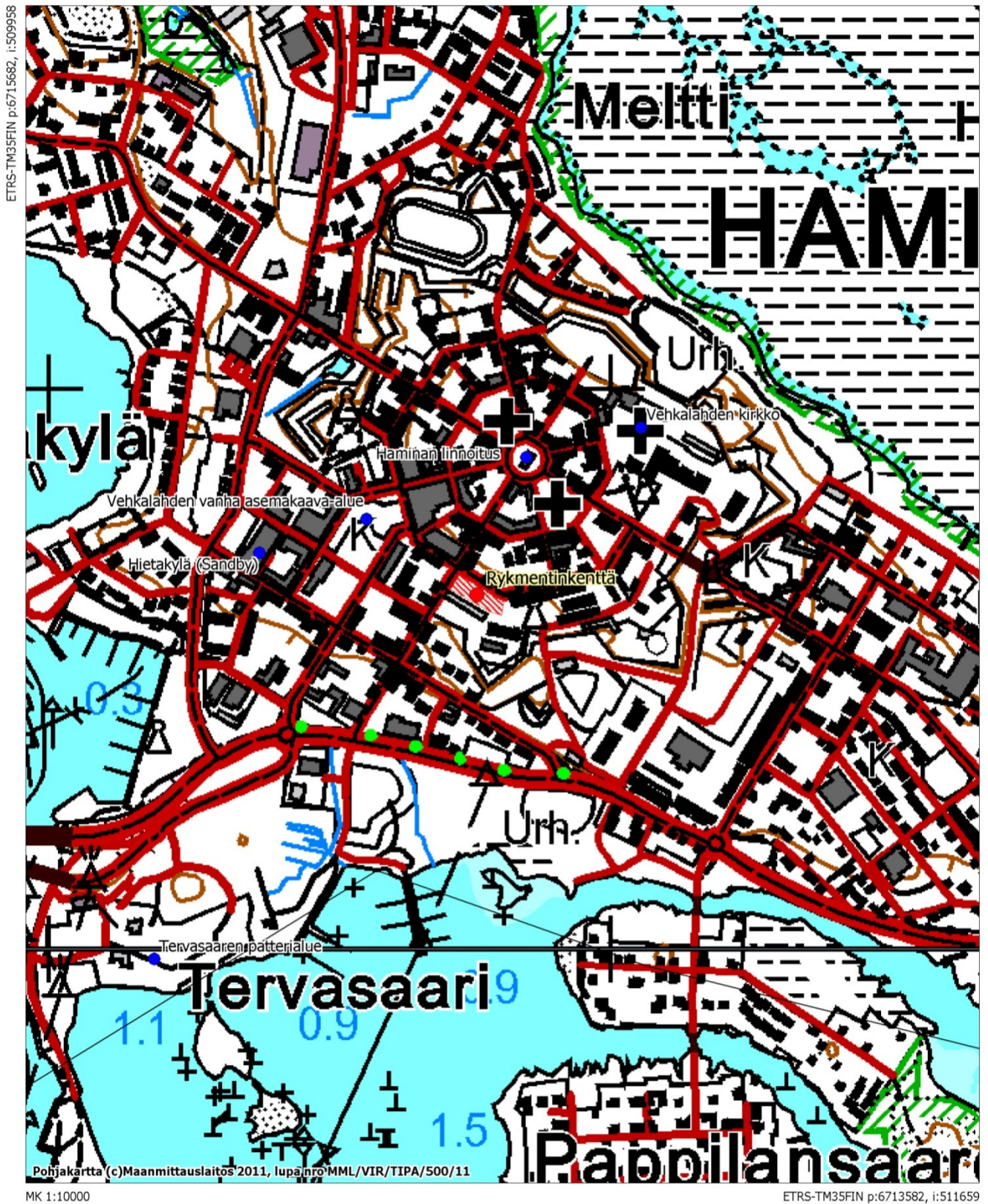
Osteologinen analyysi. Hamina Varuskunta-alue 2011. Kati Salo.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Haminan linnoitus 1000003513/Hamina Rykmentinkenttä

Kohteen ajoitus:	Historiallinen aika (1700–1800-luku)
Kohteen laji:	Kaupunkiarkeologinen kaivaus (ortodoksikirkko ja –hautausmaa sekä kasarmi- alue)
Kenttätyönjohtaja:	Katja Vuoristo
Tutkimuslaitos:	Museovirasto/Arkeologiset kenttäpalvelut
Kenttätyöaika:	5.5.–12.8.2011
Tutkitun alueen laajuus:	Noin 2500 m ²
Tutkimusten rahoittaja:	Senaatti-kiinteistöt
Arvioidut kustannukset:	Noin 230 000 €
Kaupunki:	Hamina, Hietakylän (401) kaupunginosa
Kortteli:	73
Tontti:	2–3
Maanomistaja:	Varte Oy (tontti 2) ja Jatke Oy (tontti 3)
Peruskartta:	3042 94
Tutkimusalueen sijaintikoordinaatit (ETRS89–TM35FIN):	X = 6 714 632, Y = 510 762 (kaivausalueen keskipis- te), Z = 9 m mpy
Löydöt (2011):	KM 38898:1–1319
Mustavalkonegatiivit:	F146615
Digitaalikuvat:	DG2224 (kaivauskuvat), DG2225 (luuaineisto)
Aikaisemmat tutkimukset:	2003 Teemu Mökkönen, kaupunkiarkeologinen inventointi 2005 V.-P. Suhonen, koekaivaus 2006 John Lagerstedt, selvitys Rykmentinkentän rakennuskannasta
Aikaisemmat löydöt:	KM 2005074:1–46
Alkuperäinen tutkimuskertomus:	Museoviraston arkeologinen keskusarkisto, Helsinki
Kopiot:	Senaatti-kiinteistöt, Kymenlaakson maakuntamuseo, Museoviraston Haminan toimipiste, Varte Oy, Jatke Oy, Puolustusvoimat Kymenlaakson Aluetoimisto

Karttaote kaivausalueen sijainnista

Rykmentinkentän kaivausalue on rajattu punaisella ja alueen keskipiste on merkitty punaisella pisteellä (ETRS89-TM35FIN: X = 6 714 632, Y = 510 762). Haminan keskustan muut muinaisjäännöskohteet on merkitty sinisellä pisteellä, mutta kohteiden aluerajauksia ei ole merkitty.

1. Johdanto

Haminan Hietakylän kaupunginosan (401) korttelin 73 tonteille 2 ja 3 suunnitellaan kahden asuinkerrostalon rakentamista kahdessa vaiheessa Jatke Oy:n ja Varte Oy:n yhteishankkeena. Tonttien yhteispinta-ala on 2636 m² ja tämä alue käsittää kerrostaloalueiden lisäksi myös parkkialueen tonttien kaakkoisosassa. Rakennettava alue sijaitsee Haminan varuskunta-alueella Maariankadun ja Isoympyräkadun kulmassa. Paikka on toiminut aiemmin armeijan harjoittelukenttänä ja se on tunnettu nimellä Rykmentinkenttä. Alue on ollut rakentamattomana vuodesta 1940 lähtien, jolloin paikalle 1910-luvulla rakennettu suuri tiilinen tykkihalli pommitettiin. Tykkihallista jäi jäljelle ainoastaan betoninen lattia sekä massiivinen kiviperustus.

Rykmentinkentän alue on määritelty vuoden 2003 Haminan kaupunkiarkeologisen inventoinnin yhteydessä muinaisjäännösalueeksi, jota on kuvailtu tutkimuskertomuksessa *”luultavasti säilyneeksi tai tutkimuksellisesti mielenkiintoiseksi alueeksi”* (Mökkönen 2003, 40). Tämän vuoksi asemakaavan muutosalueella tehtiin vuonna 2005 koekaivaus, jonka tarkoituksena oli selvittää oliko Rykmentinkentän alueella säilynyt vanhoja rakenteita tai kulttuurikerroksia. Alueelle tehdyistä koeojista paljastui tuolloin mm. muutamia rakenteiksi tulkittuja kiveyksiä sekä kulttuurikerroksia, joiden perusteella jatkotutkimukset katsottiin tarpeellisiksi ennen kerrostalojen rakentamistöiden aloittamista. Rakennustyöt tulivat ajankohtaisiksi vuonna 2011, minkä vuoksi arkeologiset jatkotutkimukset suoritettiin paikalla 5.5.–12.8.2011. Muinaismuistolain 15 §:n mukaan yleisen tai suurehkon yksityisen työhankeeseen toteuttaja vastaa tutkimusten kustannuksista, mutta Haminan Rykmentinkentän alueella kaivausten rahoituksesta vastasi Senaatti-kiinteistöt, jonka omistuksessa tonttimaat olivat aiemmin olleet. Tutkimusten kokonaiskustannukset olivat noin 230 000 euroa, tämän lisäksi Senaatti-kiinteistöt huolehtivat kaivinkoneen käytöstä aiheutuneista kuluista. Työmaa-aidat toimitettiin paikalle rakentajan puolesta.

maat olivat aiemmin olleet. Tutkimusten kokonaiskustannukset olivat noin 230 000 euroa, tämän lisäksi Senaatti-kiinteistöt huolehtivat kaivinkoneen käytöstä aiheutuneista kuluista. Työmaa-aidat toimitettiin paikalle rakentajan puolesta.

DG2224:1 Kaivettavat tonttialueet sijaitsivat etualan kentällä, taustalla provianttimakasiini. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Kaivaus oli alun perin jaettu kahteen vaiheeseen, siten että alkuun piti tutkia tontti 2 ja myöhemmin tontti 3. Kaivausten ensimmäisen vaiheen kestoksi oli laskettu kuukausi, mutta heti ensimmäisen kenttätöviikon aikana kävi ilmi, että tontin 2 tutkiminen olisi ennakoitua hitaampaa, koska kaivausalueelta alkoi tulla esiin hautoja sekä hyvin säilynyttä kirkon kivijalkaa. Paikalla pidettiin työmaakokous, jonka yhteydessä sovittiin, että kaivauksia jatketaan elokuun puoliväliin ja samalla toteutetaan myös tontin 3 tutkimukset. Kaivausten toteutuksesta vastasi Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut -yksikkö ja kaivauksenjohtajana toimi FM Katja Vuoristo. Toukokuussa kaivauksilla toimi apulaistutkijana HuK Eeva Pettaý ja tutkimusavustajina olivat HuK Tuija Väisänen sekä HuK Janne Haarala. Kesäkuusta lähtien Tuija Väisänen toimi myös apulaistutkijana ja toisena tutkimusavustajana oli HuK Maija Helamaa. Kaivajien kokoonpano vaihteli kesän kuluessa, mutta pääosin heitä oli kaivauksilla viisi kerrallaan. Kaivajina toimivat arkeologian opiskelijat Sami Harju, Maija Helamaa (toukokuu), Verna Kalmari, Mikko Kannari, Enni Lappela, Anne-Mari Liira, Mikael Nyholm, Heini Pulli, Laura Sevä, Jenny Suikkanen, Tuovi Vaara ja Heidi Vuorenmaa. Liira ja Vuorenmaa opiskelivat arkeolo-

gian lisäksi myös osteologiaa ja he tarkastivat jo kenttävaiheessa pikaisesti alueelta esiin tulleet eläinten luut.

Kenttätöiden aikana apulaistutkijoiden pääasiallisena tehtävänä oli vastata kaivausalueen dokumentoinnista piirtämällä kaivauskarttoja rakenteista ja ilmiöistä. Esiin kaivetut rakenteet noudattivat hyvin tonttien 2 ja 3 jakoa, joten karttojen piirtäminen oli luonnollista jakaa tonttijaon mukaan. Tontilla 2 sijainneiden rakenteiden dokumentoinnista vastasi Eeva Pettaý ja tontin 3 dokumentoinnista vastasi Tuija Väisänen. Hautojen dokumentointi oli molempien vastuulla. Tutkimusavustajien tehtävänä oli löytöjen talteenotto, kaivajien opastus, dokumentoinnissa avustaminen ja lisäksi kaivinkoneen valvonta jäi pääosin heille. Työt jakautuivat siten, että Maija Helamaa vastasi pääasiassa löydöistä, Janne Haarala valvoi kaivinkonetta ja molemmat avustivat takymetrimittauksissa. Kaivaustenjohtajan tehtävänä oli kaivausten työn ohjauksen ja käytännön järjestelyjen lisäksi valokuvausdokumentointi, yksikkö-, rakenne- ja hautalomakkeiden täyttäminen sekä tiedottaminen.

Kaivausten jälkityöt tehtiin syksyllä 2011 ja talvella 2012. Tutkimuskertomuksen laatimisesta vastasi Katja Vuoristo, karttojen puhtaaksi piirtämisestä Eeva Pettaý ja Tuija Väisänen ja lisäksi Tuija Väisänen on luetteloinut kaivauksilta otetut kuvat WebMuskettiin ja avustanut luetteloinnissa sekä viimeistellyt löytöluettelot. Eeva Pettaý on yhdistänyt ja viimeistellyt kartat ja tehnyt koostekartat rakenteista. Löytöjen putsamisesta ja luetteloinnista vastasivat Janne Haarala ja Maija Helamaa, joista viimeksi mainittu on myös numeroinut löydöt. Siviilipalvelustaan suorittava Niko Anttiroiko on myös avustanut poisheitettävien löytöjen luetteloinnissa ja valokuvannut poistetut löydöt sekä tehnyt niistä kuvataulut. FM Kati Salo teki kaivauksissa paljastuneen haudausmaan vainajista osteologisen analyysin (ks. liite 5) ja Suomen Kansallismuseon rahakammion johtaja Tuukka Talvio on määritellyt kaivauksilta talteen kerätyt rahat.

Kaivauksilta löytyi runsaasti mm. metalliesineistöä, joka olisi vaatinut konservointia. Löydöt käytiin läpi ennen konservointia ja niistä valittiin osa, jotka budjetin puitteissa oli mahdollista konservoida. Muut löydöt valokuvattiin ja poistettiin. Löytöjen konservointi tehdään vuoden 2012 aikana Turun museokeskuksen konservointiyksikössä. Kaivauksilta löydetyt lukuisat eläinten luut poistettiin heti kenttätöiden päätyttyä, kun luut oli luetteloitu ja ne kuljetettiin suoraan kaatopaikalle.

Kaivausten käytännönjärjestelyissä oli omat haasteensa, sillä alueella oli paksut täyttömaakerrokset, jotka piti poistaa kaivinkoneella. Lisäksi paikalla oli ollut edellisenä kesänä Hamina Tattooon tapahtuma, minkä vuoksi kenttää oli tasattu runsaalla sepelisorakerroksella, eikä tästä ollut ennen kaivausten alkua tietoa. Tutkimusalueella oli myös tykkihallista jäänyt betonilattia, joka peitti suuren osan kaivausalueesta ja se piti poistaa ennen kaivausten aloittamista. Ongelmaksi muodostui jo varhaisessa vaiheessa se, mihin kaivinkoneella poistetut maamassat mahtuvat. Kaivinkoneurakoitsijoina toimivat sekä Koneurakointi Timo Suortti että Kuljetus Suoknuuti Oy. Kaivausten aloittamisen edellytys oli, että Senaatti-kiinteistöt hoitavat tykkihaljin betonilattian poistamisen ja tämän tehtävän suoritti Koneurakointi Timo Suortti. Samalla sovittiin, että yritys hoitaa myös pinnalle tuodun sepelisoran poistamisen. Tästä sorasta osa meni linnoitusalueella sijaitsevan kesäteatterin rakennustöihin ja myös pieni osa muista kaivinkoneella kuorituista maamassoista käytettiin kesäteatterin ympäristöön. Samanaikaisesti kun tykkihaljin perustuksia poistettiin, tarvittiin kaivausalueelle myös toinen kaivinkone poistamaan kaivausalueen täytemaakerroksia ja tämän hoiti Kuljetus Suoknuuti Oy. Samalla sovittiin, että yritys saa poistetut maamassat käyttöönsä poiskuljettamista vastaan. Kaivausalueen täytemaakerrosten poistamiseen tarvittiin kaivinkonetta käytännössä koko kaivausten ajan, tosin välillä pidettiin pieniä taukoja, jotta avattua aluetta saatiin puhdistettua. Kuljetus Suoknuuti Oy:ltä tilattiin myös kahteen otteeseen nostolava kaivausalueen ilmakehän varten. Kaivausten käytännönjärjes-

telyihin kuului myös kulkulupien hankinta kaikille työntekijöille Puolustusvoimien Kymenlaakson Alueoimistosta.

DG2224:223 Kaivausalueen SW-osan jätekuoppia kaivetaan. Taustalla erottuu kaivinkoneella poistettuja maamassoja. Kuva Katja Vuoristo.

Rykmentinkentän alue oli jo valmiiksi aidattu Maariankadun ja Isoympyräkadun puolelta, mutta varuskunta-alueen sisäpuolelta kenttä oli avoin, joten kaivausalueen kaakkois- ja lounaisreunat aidattiin metalliaidoilla. Kaivauksille vuokrattiin toimistotilaksi Biomaja ja varastotilat saatiin käyttöön kaivausalueen vieressä sijaitsevan provianttimakasiinin päädystä.

Tutkimuksista laadittiin ennen kaivausten aloittamista tiedote, joka lähetettiin valtakunnallisesti eri medioille. Myöhemmin, kun tutkimukset jatkuivat, tehtiin toinen tiedote. Lisäksi Museoviraston verkkosivuilla julkaistiin kesän aikana pieni tiedote kaivauksista ja myöhemmin kaivauskuvia esiteltiin myös Arkeologisten kenttäpalveluiden Facebook-sivustolla. Kaivausten kulusta ja tutkimuksista annettiin muutama haastattelu paikallislehtiin, mm. Kymen Sanomat julkaisi pariin otteeseen artikkelin tutkimuksista. Lisäksi Ylen alueuutiset tiedotti kaivauksista. Kaivaukset herättivät kiinnostusta paikallisissa ja moni kävikin kyselemässä kaivausalueen aidan takana tutkimuksista. Itse kaivausalueelle ei pääsyä ollut mahdollista järjestää, koska alueelle kulkeminen tapahtui varuskunta-alueen kautta ja oli luvanvaraista. Kaivausten tulokset esiteltiin helmikuussa Museoviraston Arkeologisten kenttäpalveluiden järjestämien kenttätöiden esittelypäivien yhteydessä.

Helsingissä 10.4.2012

Katja Vuoristo, FM

2. Rykmentinkentän alueen aikaisemmat tutkimukset ja käytetyt lähteet

Teemu Mökkönen on vuoden 2003 kaupunkiarkeologisen inventoinnin yhteydessä todennut, että Haminan Varuskunta-alueella saattaa olla säilynyt kiinteitä muinaisjäännöksiä. Aluetta ei ole kuitenkaan tuolloin tarkastettu paikan päällä. V.-P. Suhonen teki vuonna 2005 Varuskunta-alueen Rykmentinkentän alueella asema- ja kaivauksen muutossuunnitelmien vuoksi vajaan kahden viikon pituisen koekaivauksen, jonka tarkoituksena oli selvittää, oliko tonteiksi kaavailluilla alueilla säilynyt jatkotutkimuksia vaativia vanhoja kulttuurikerroksia tai rakenteita.

Vuoden 2005 koekaivausten yhteydessä paikalle tehtiin kolme koeojaa, joiden avulla tutkimusalueesta pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava otos. Koeojat tehtiin alueella olleen tykkihallin perustusten lounais- ja luoteispuolille. 6 x 1 metrin kokoinen koeoja 1 sijaitsi tontin 2 luoteisosassa, lähellä Maariankatua. Suhonen toteaa koeojan sijainneen paikalla, johon ei ole merkitty 1700–1800-luvun karttoihin rakennuksia. Toisaalta kuitenkin jo Mökkösen vuonna 2003 tekemissä karttaselvityksissä kyseiselle alueelle näyttäisi osuvan rakennuksia. Vanhoihin karttoihin merkittyihin rakenteiden paikkoihin pitäisi kuitenkin suhtautua kriittisesti, sillä niissä saattaa esiintyä useampien metrien heittoja kun ne asemoidaan nykykarttojen päälle. Koeojan 1 kaivamisen yhteydessä paljastui, että ojassa oli yhtenäiset noin 50 cm paksut maakerrokset turpeen alla. Kaivausalueen pohjoisosassa (x = 509) paljastui hieman alle 50 cm maanpinnasta melko hyväkuntoiseksi mainittu tiilirakenne, joka oli perustettu hiekan päälle ja jonka vieressä oli muutamia tukikiviä. Tiilirakennetta ei koekaivauksen yhteydessä purettu. Rakenteen tulkittiin olevan alueella 1900-luvun alkupuolella sijainneen muuntajanpohjaa, vaikka 1930-luvun ilmakuvasa muuntaja näyttäisi sijainneen aivan Maarian- ja Isoympyräkadun kulmassa. Koska rakenne oli tulkittu muuntajaksi ja siten siis hyvin nuoreksi rakennuksen pohjaksi, tulkittiin sen ympärillä ollut täyttömaakerros myös muuntajaan liittyväksi 1900-luvulle ajoittuvaksi kerrokseksi. Täyttömaakerrosta ei kaivettu puhtaaseen pohjahiekkaan, vaan se jätettiin pääosin kaivamatta kokonaan. Koeoja dokumentointiin piirtämällä ja lopetustasossa erottui alueen pohjoisosassa pieni suorakaiteen muotoinen maaton lautaa, joka jätettiin myös kaivamatta. Vuoden 2011 kaivauksissa lautaa osoittautui pienen lapsen hauta-arkun kanneksi. Edellä mainittu täyttömaakerros sen sijaan osoittautui useiden hautojen täytemäksi ja tiilirakenne kirkkoon kuuluvaksi rakenteeksi.

Koeoja 2 kaivettiin kaivinkoneella tykkihallin perustusten lounaispuolelle ja sen avulla pyrittiin selvittämään, oliko vuonna 1821 palaneesta Rjazanin rykmentin kirkosta säilynyt jäännöksiä. Koeoja oli metrin levyinen ja sen pituus oli 43 metriä. Koeojassa oli kaksi poikkiojaa, joista läntisempi oli 6 m ja itäisempi noin 12 m. Itäisempi koeoja haarautui sekä pohjoiseen että etelään, läntisempi ainoastaan pohjoiseen. Koeojan poikkiojissa havaittiin mahdollisia kivirakenteita lähellä tykkihallin perustusta ja lisäksi ojan keskivaiheilla todettiin mahdollista puurakennetta. Koeojassa havaittiin myös useita täytemaa- ja kulttuurikerroksia. Alueella havaittujen palokerrosten perusteella rakenteiden arveltiin olevan Haminan 1821 paloa vanhempia, mutta vuoden 2011 kaivaukset osoittivat, että kyseessä oli hieman nuoremmat rakenteet.

Koeojan 3 paikka suunniteltiin Rykmentinkentän ulkopuoliselle alueelle, tontille 7. Paikalle oli tarkoitus avata 1 x 10 m kokoinen kaivausalue, mutta tutkimukset jätettiin kesken, kun varuskunnalta saatiin tieto, että paikalla oli tehty useampaan otteeseen syviä kaivantoja.

Vuonna 2006 John Lagerstedt teki vanhan arkistomateriaalin perusteella selvityksen Rykmentinkentän alueella sijainneesta rakennuskannasta. Tutkimuksen tarkoituksena oli määrittää alueen arkeologisesti kiinnostavat osat ja helpottaa siten mahdollisissa jatkokaivauksissa löytyvien rakenteiden tulkintaa. Rakennuskannan selvityksessä kävi ilmi, että Rykmentinkentän alueella on sijainnut 1720-luvulta lähtien 12–15 raken-

nusta. Paikalla sijainneista rakennuksista alueella on edelleen kentän lounaisreunassa pystyssä noin vuonna 1780 rakennettu provianttimakasiini, joka on suojeltu. Selvityksestä tehtyä raporttia karttamateriaaleineen on käytetty yhtenä vuoden 2011 kaivausten peruslähteenä. Lisäksi lähdeaineistona on käytetty Haminan paikallishistorioita.

3. Vehkalahden ja Haminan historiaa

Vehkalahden ja Haminan alueella on sijainnut historiallisten lähteiden perusteella jo 1300-luvulla kauppa-
paikka, joka on sijainnut nykyisen Salmenkylän tienoilla. Vehkalahden keskiaikainen kirkko perustettiin Salmenkylän kaakkoispuolelle mahdollisesti myös jo 1300-luvulla. 1600-luvun puolivälin tienoilla ruotsalaiset perustivat nykyisen Haminan paikalle Vehkalahden Uudenkaupungin, koska luvaton maakauppa haluttiin saada hallintaan ja Viipurin ja Porvoon välille tarvittiin luvallinen kauppapaikka. Uusi kaupunki sijoitettiin Vehkalahden kirkon läheisyyteen pappilan maalle. Asemakaavan laatiminen lankesi maanmittari Erik Niilonpoika Aspegrenille ja asemakaavaaluonnos valmistui 1649, mutta se toteutettiin vain osittain. Kaupunki jäikin varsin pieneksi ja Vehkalahdesta on vuodelta 1650 maininta pienimpien kauppapaikkojen joukossa. Tulevalla kaupungilla ei ollut vielä porvaristoa eikä privilegioita, joissa mm. kaupungin alue, elinkeino-oikeudet ja hallinto olisi määritelty. Vuonna 1653 Vehkalahden Uusikaupunki, jota vuoden 1660 jälkeen kutsuttiin pääasiassa Vehkalahdeksi, sai Pietari Brahelta kaupunkiprivilegiot. (Nordenstreng & Halila 1974, 21–24, 35–39.) Vehkalahden rakennetun kaupunkialueen kehityshistoria on kuitenkin epävarma, sillä kaupungista ei ole laadittu sen rakennuskantaa kuvaavia karttoja. Kaikki kartat kuvaavat kaupungin suunnitteluvaihetta tai sitten vasta 1720-luvun linnoitusvaihetta. Vehkalahdesta on kuitenkin joitakin kirjallisia lähteitä, joissa on mainittu joitakin kaupungin rakennuksista, kuten mm. pappila, raatihuone, pormestari Kubben talo ja koulutalo. (Mökkönen 2003, 8.) Edellä mainittujen rakennusten sijainti on epävarma ja täysin varmasti tiedetään ainoastaan Vehkalahden keskiaikaisen kirkon paikka, sillä kirkko on edelleen pystyssä, vaikkakin rakennuksen keskiaikaisesta asusta ei ole nykyisin juuri mitään näkyvissä.

Suuren Pohjan sodan aikana, marraskuussa 1710, venäläiset saapuivat Vehkalahteen valloitettuaan ensin Viipurin ja Käkisalmen. Kaupunki joutui ryöstelyn kohteeksi, mutta säästyivät muuten. Suurin osa asukkaista oli luultavasti paennut Vehkalahdesta jo Viipurin piirityksen aikana, mutta ne asukkaat, jotka olivat jääneet kaupunkiin, vangittiin ja vietiin Venäjälle. Suomi oli venäläisille hyökkääjille avoinna aina Kymijoelle ja Saimaalle asti, mutta hyökkäys lykkääntyi vuodella, minkä aikana ruotsalaiset ehtivät aloittaa puolustuksen vahvistamisen. Vehkalahden linnoituksen piti korvata menetetty Viipuri ja siitä piti tulla linnoituksen ohella myös kauppakeskus. Vehkalahden linnoitustyöt aloitettiin kesällä 1711, mutta rakentaminen edistyi hitaasti, vaikka varusväkeä lähettiin myös muualta sitä rakentamaan. Linnoituksen heikkoutena on pidetty alavaa ja hiekkaperäistä maastoa. Varustukset, joita lapioitiin hiekasta kiireessä, sortuivat pian. Vehkalahti toimi kuitenkin keskeisenä tukikohtana Nierothin joukkojen häiritessä Karjalan kannakselle tunkeutuneita venäläisten sotavoimia. Nierothin kuoltua keväällä 1712 sotajoukot vedettiin Kymijoen länsipuolelle, Vehkalahden tykistö siirrettiin länteen ja linnoituslaitteet hajotettiin. Linnoitus ja Vehkalahden kaupungin rakennukset sytytettiin tuleen, mutta se missä määrin kaupunki lopulta tuhoutui, ei ole selvää. Syyskuun alussa 1712 venäläiset joukot saapuivat Vehkalahden kaupunkiin, ja pian myös kaupungin entisiä asukkaita sekä idästä saapuneita siirtolaisia alkoi asettua paikalle. Kaupungin jälleenrakennustoiminta aloitettiin venäläisten miehitysaikana. (Nordenstreng & Halila 1974, 104–108.)

Isonvihan päätyttyä, vuoden 1721 Uudenkaupungin rauhassa, Ruotsin ja Venäjän välinen raja siirtyi Virolahdelle. Viipurin tapulikaupunginoikeudet siirrettiin Vehkalahdelle ja kaupunki sai uuden privilegionkirjeen 18.7.1723. Itä-Suomen uusi tapulikaupunki nimettiin hallitsijan mukaan Fredrikshamniksi (Friedrichshamn).

Isonvihan jälkeen kaupungissa oli kirkon lisäksi vain muutamia tilapäisiä rakennuksia ja paikalle ruvettiin rakentamaan vuoden 1722 syksyllä uutta linnoituskaupunkia. Haminan linnoitussuunnitelma käsitti kuusi-bastionisen linnoituksen, jonka sisäpuolelle oli suunniteltu säteittäiseen asemakaavaan kaupunki ja varuskunta. Osa kaupungista jäi kuitenkin linnoituksen ulkopuolelle. Linnoituskaupungin ensimmäinen työvaihe ajoittui vuosien 1722–1724 väliselle ajalle, jolloin rakennettiin mm. bastionit. Rakennustyöt pysähtyivät vuonna 1724 kenttälinoitusten asteelle valtakunnan taloudellisen tilanteen vuoksi, eikä uusia rakennustöitä juuri tehty ennen 1740-luvun alkua ja Hattujen sotaa. Tähän mennessä linnoitus oli päässyt rappeutumaan monin paikoin.

Ruotsin julistettua vuonna 1741 sodan Venäjälle Haminan linnoitusta alettiin kunnostaa ja samalla kaupunkiin sijoitettiin suuria sotavoimia. Sotilaita kuoli joukoittain puutteellisissa oloissa ja heidät haudattiin mataliin joukkohautoihin. Kun venäläiset lähestyivät Haminaa kesällä 1742, päätettiin kaupunki evakuoita ja polttaa. Evakuointi- ja tuhoamiskäskey annettiin 28.6.1742. Kaupungin rakennuksista vain pieni osa säästy tuholta ja linnoitus oli sortumaisillaan kun venäläiset valtasivat kaupungin. (Kaskinen & Kauppi 1992, 8; Nordenstreng & Halila 1974, 124–130, 264–266, 274–276.)

Venäläiset ryhtyivät heti uusimaan ja täydentämään Haminan linnoituslaitteita. Linnoituslaitetta mm. laajennettiin länteen päin ja kaupungin ulkopuolelle raivattiin 275 m levyinen avoin suojavyöhyke. Rakentamistyöt jatkuivat vuoteen 1750 saakka. Linnoitustöitä jatkettiin jälleen 1770-luvulla, kun venäläiset ryhtyivät lujittamaan Ruotsin vastaisen rajansa puolustusta. Vuoden 1790 Venäjän sodan jälkeen puolustusvarustusten rakennustyöt jatkuivat laajamittaisina ja linnoitukset saivat harmaakiviverhouksen. Linnoitustyöt olivat tuolloin osa Pietarin suojaksi rakennettavaa linnoitusketjua. (Kaskinen & Kauppi 1992, 9–10; Nordenstreng & Halila 1975, 31–35, 38.)

Suomen sodan (1808–1809) päätyttyä Hamina ei ollut enää rajakaupunki, joten linnoitus oli menettänyt merkityksensä. Krimin sodan aikana vuonna 1855 linnoituslaitteiden vahvistaminen tuli kuitenkin vielä kerran ajankohtaiseksi, kun Englannin laivasto ampui tykistötulta Haminaan. Sodan jälkeen linnoitustykit siirrettiin muualle eikä linnoituksen ylläpitämistä katsottu enää tarpeelliseksi. Linnoituksen vähittäinen purkaminen alkoi 1860-luvulla. (Kaskinen & Kauppi 1992, 12.)

Vuonna 1887 Haminassa oli tuhoisa suurpalo, jonka jälkeen kaupunki sai uuden asemakaavan. Tuolloin linnoituskaupungin aikaisesta säteittäisestä asemakaavasta siirryttiin suorakulmisiin tontteihin ja uusi ruutuasemakaava ulotettiin myös varustusten alueelle. Purettujen bastionien kiviä käytettiin yksityisiin rakennustöihin. (Kaskinen & Kauppi 1992, 12–13.)

Haminaan rakennettiin venäläisten vallattua kaupungin 1742 muutamia ortodoksikirkkoja palvelemaan ortodoksista siviiliväestöä sekä varuskunnan väkeä. Kaupungin ortodoksikirkkojen historiasta on hieman sekava kuva, mutta kolmesta kirkosta on edes jonkin verran tietoa. Siviiliväestön Pietari-Paavalin kirkko rakennettiin vuonna 1744 aukiolle, joka oli lähellä Viipurin porttia. Kirkko purettiin vuonna 1783, mutta sen tilalle rakennettiin uusi, joka valmistui 1785. Vuonna 1744 rakennettiin Haminaan kirkko myös venäläistä varuskuntaa varten. Paikaksi valittiin Isoympyräkadun ja rantaportin lähellä olevan suuren makasiinin välinen tontti, joka oli jo entuudestaan armeijan aluetta. Kyseiselle tontille, joka on nykyisin tunnettu varuskunta-alueen Rykmentinkenttänä, pystytettiin Rjazanin rykmentin pieni puinen kirkko ja se palveli myös siviiliväestöä. Kirkko paloi vuonna 1821. Haminaan rakennettiin pian myös Pihkovan rykmentin kirkko, joka sijaitsi Pikkuympyräkadun pohjoisella reunalla. Kirkko purettiin huonokuntoisena jo ennen 1790-lukua. (Nordenstreng & Halila 1975, 54–56.)

3.1. Rykmentinkentän rakennukset arkistolähteissä

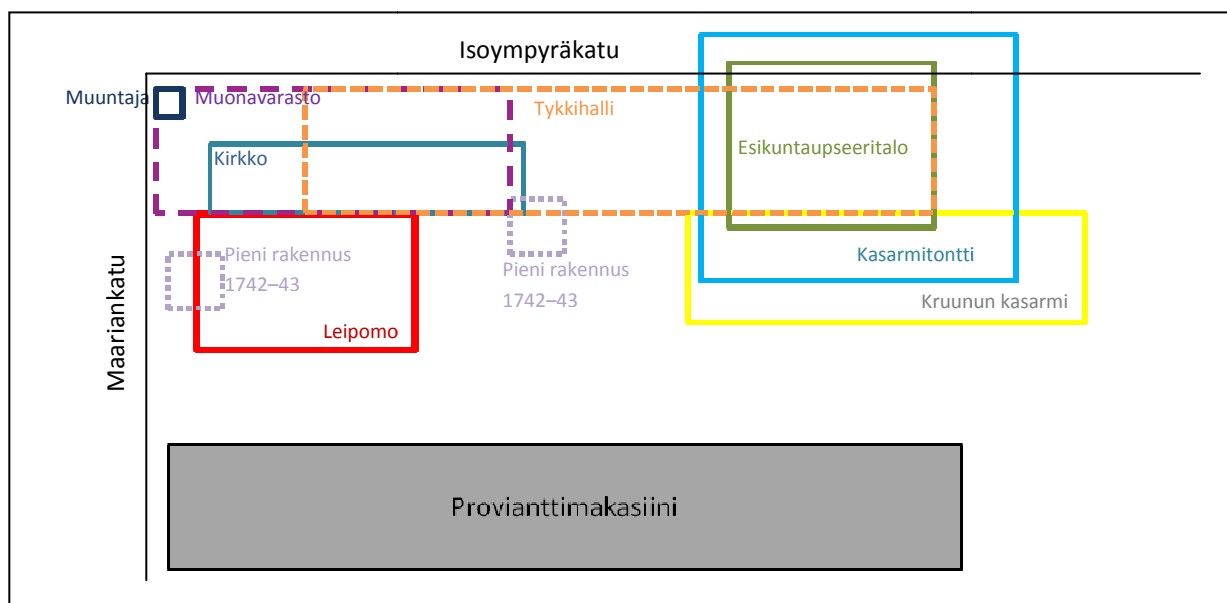
Linnoituksen ja kirkkojen lisäksi venäläiset rakensivat Haminaan julkisia ja yksityisiä rakennuksia. Niitä nousi mm. Ympyräkatujen ja vallien välimaastoon, alueelle, jossa oli Ruotsin vallan aikana ollut vain vähän rakennuksia. Kyseiselle alueelle nousi sekä yksityisrakennuksia että kasarmikomplekseja. Parakkimaisia kasarmeja oli ollut jo Ruotsin vallan lopussa, mutta niiden on todettu tuhoutuneen sodan yhteydessä ja ensimmäisten venäläisten kasarmien on kerrottu valmistuneen vuoden 1744 aikana. (Nordenstreng & Halila 1975, 60, 179.) Kuitenkin 1740-luvun alun kartat osoittavat, että ainakin Isoympyräkadun varrella, nykyisen Rykmentinkentän kohdalla, on ollut jo vuosina 1741 ja 1743 kasarmirakennuksia. Vuoden 1741 karttaan rakennus on merkitty Kruunun uudeksi parakiksi (Ny Cron Baraq) ja vuoden 1743 venäläiseen karttaan parakkirakennus on merkitty sotilaskasarmiksi (Lagerstedt 2005, 2). Sen sijaan paikalla vielä 1741 sijainnut leipomorakennus näyttää tuhoutuneen vuoteen 1743 mennessä.

Leipomo ja kruunun parakkirakennus ovat vanhimpia rakennuksia, joiden tiedetään kirjallisten lähteiden perusteella sijainneen varuskunta-alueen Rykmentinkentän alueella. Leipomo on sijainnut Rykmentinkentän luoteisosassa (tontilla 2) ja rakennus on ollut paikalla ainakin jo vuonna 1726. Kooltaan rakennus on ollut luultavasti noin 10 x 20 metriä. Leipomo on hävinnyt todennäköisesti vuoden 1742 palossa, minkä jälkeen rakennuksenpaikan ympärille on ilmestynyt kaksi pientä rakennusta. Nämä ovat kuitenkin hävinneet paikalta melko pian, sillä Rykmentinkentän luoteisosassa aloitettiin pian venäläisten valloituksen jälkeen Rjazanin kirkon rakentaminen ja kirkon on oletettu valmistuneen vuonna 1744. Leipomon itäpuolelle on rakennettu viimeistään 1730–1740-luvun taitteessa kruunun parakki (tontilla 3), joka voi tarkoittaa yhtäläillä melko vaatimatonta väliaikaisluonteista rakennusta tai tukevalla kivijalalla varustettua suurta kasarmia. Rykmentinkentän parakki on todennäköisesti ollut pysyvämpi kasarmirakennus, sillä vuoden 1743 kartassa se on merkitty, kuten edellä on mainittu, sotilaskasarmiksi. Lisäksi rakennukseen on merkitty aumakatto. Rakennus on ollut vanhojen karttojen perusteella noin 40 m pitkä ja 10 m leveä. Se milloin rakennus on hävinnyt paikalta, ei ole tiedossa, mutta joka tapauksessa ainakin vuonna 1780 kasarmin paikalla on ollut jo uusia varuskunnan, upseerien ja sotilaiden kasarmeja. Tällöin paikalla on ollut kaksi aumakattoista rakennusta ja yksi rakennus, johon ei ole merkitty katon yksityiskohtia. Kyseessä on saattanut olla joko suunnitteilla oleva talo tai talousrakennus. Myöhemmin alueelle on rakennettu ensiksi kaksi pientä rakennusta ja 1800-luvun alussa niiden paikalle on tullut isompi rakennus. Vuoteen 1807 mennessä kaikki kasarmirakennukset ovat hävinneet paikalta. (Lagerstedt 2005, 2–3.)

Tuhoutuneen leipomon lähettyville (tontille 2) rakennetusta Rjazanin kirkosta ei ole kirjallisissa lähteissä juuri mitään yksityiskohtaisia tietoja. Kirkko on rakennettu Rykmentinkentän alueelle todennäköisesti vuonna 1744 ja se tuhoutui kokonaan vuoden 1821 tulipalossa. Kirkosta on mainittu, että se on ollut puurakenteinen ja muodoltaan yksinkertainen. Vanhojen karttojen perusteella sen pituudeksi on arvioitu 26–32 metriä ja leveydeksi noin 10 metriä. Lisäksi kirkon sisäänkäynnin on tiedetty sijainneen luoteisosassa. Joissakin kartoissa kirkon koillissivulle on merkitty uloke. (Lagerstedt 2005, 3.) Kirkon muoto vaihtelee eri kartoissa. Vuoden 1797 kartassa kirkon sali on ollut suorakaiteen muotoinen ja sen luoteispäässä on ollut suorakaiteen muotoinen kapeampi uloke eli eteisososa ja kaakkoispäässä hieman kaarevampi uloke eli kuoriososa. Vuoden 1804 kartassa kirkon eteis- ja kuoriosat on taas piirretty neliömäisiksi ulokkeiksi ja kirkkosalin seinät viistokulmaisiksi. Eräässä päiväämättömässä kartassa, joka on todennäköisesti myös 1800-luvun alusta, kirkko on suorakaiteen muotoinen ja siinä on neliömäiset ulokkeet luoteis- ja kaakkoispäässä. Vuoden 1809 kartassa kirkko on piirretty pitkänomaiseksi ja kahdeksankulmaiseksi rakennukseksi, jonka luoteispäässä on neliömäinen eteisososa. Kuoriosaa ei ole merkitty erikseen. Rakennus esiintyy samanmallisena myös kahdessa muussa kartassa, joista toinen on vuodelta 1819 ja toinen ajoittuu todennäköisesti vuosien 1808–1821 väliselle ajalle. Rjazanin kirkosta on säilynyt ainoastaan yksi hieman kolmiulotteinen kuva, joka Mordvinovin

atlassessa vuodelta 1780. Perspektiivikuvassa kirkko on kuvattu kaakosta ja sen edessä näkyvät sotilas-kasarnit. Kuvassa kirkon kuoriossa näyttää kaarevapäätyiseltä ja sen takana näkyy suora kirkkosali, jonka luoteispuolella erottuu rakennuksessa kiinni oleva kellotapuli. Kirkon vieressä sijainneesta hautausmaasta ei ole yhdessäkään kartassa tai Mordvinovin atlaksen piirroksessa merkintää, eikä sellaista esiinny myöskään muissa kirjallisissa lähteissä.

Vuoden 1807 jälkeen kasarmirakennusten paikalle (tontti 3) on rakennettu esikuntaupseeritalo. Rakennus esiintyy ääriivoina jo vuoden 1808 kartassa, tällöin se on ollut luultavasti vasta rakenteilla, sillä muihin alueen rakennuksiin on merkitty talojen kattojenkin muodot. Talon piirustukset on päivätty 12.3.1809 ja ne on merkitty pohjakaavoineen myös samalle päivälle päivättyyn asemakaavakarttaan. Vuonna 1810 esikuntaupseeritalosta on laadittu identtinen pohjapiirros. Rakennus on ollut kaksikerroksinen kivitalo ja kerrokset ovat todennäköisesti olleet pohjakaavaltaan identtiset. Talon keskiosassa on kulkenut talon poikki pituussuunnassa käytävä, jonka kummallakin puolella on ollut kolme huonetta. Kaikissa huoneissa on ollut uunit. Sisäänkäynti ja portaat toiseen kerrokseen ovat olleet rakennuksen kaakkoispäässä ja luoteispäässä on ollut viistolla katolla varustettu lisärakennus, joka on toiminut käymälänä. Kaikissa kartoissa ei käymälää ole merkitty. Kooltaan esikuntaupseeritalo on ollut karttojen perusteella noin 15 x 20 metriä ja sen kivijalan korkeus on piirrosten perusteella ollut noin 2 metriä. Tästä noin 1,2 m on ollut maan alla. Esikuntaupseeritalosta tuhoutui Haminan vuoden 1840 suurpalossa katto ja sisätilat, mutta seinät jäivät pystyyn. Rakennuksen rauniot määrättiin purettaviksi vuonna 1850. (Lagerstedt 2005, 4.)

Kaavio rakenteista ja niiden sijainneista eri arkistolähteiden perusteella. Rakenteiden paikat ovat suuntaa antavia. Rakenteiden paikannuksissa on hyödynnetty myös kaivauksissa tehtyjä havaintoja.

Seuraavat Rykmentinkentälle rakennetut rakennukset ajoittuvat jo 1900-luvulle. Paikalla on ollut luultavasti aivan 1900-luvun alussa laudasta rakennettu muonamakasiini. Suurikokoinen rakennus (noin 12 x 64 m) näyttäisi sijainneen kentän luoteisosassa Maariankadun ja Isoympyräkadun laidassa tontilla 2. Muonavarasto ei näytä olleen kovin pitkäikäinen, sillä seuraavalla vuosikymmenellä Rykmentinkentän alueelle on rakennettu suuri tiilinen tykkihalli (tonteilla 2 ja 3). Rakennus on ollut yksikerroksinen ja siinä on ollut betonista valettu lattia, jota on reunustanut massiivinen kiviperustus ja seinänvierikiveys. Vuonna 1918 tykkihalli on toiminut valkoisten ottamien punaisten naisvankien vankilana. Rakennus on tuhoutunut ilmapommituksessa maaliskuussa 1940, mutta siitä on säilynyt betonilattia ja kiviperustus, jotka ovat olleet jäljellä vielä vuonna 2011. Tykkihallin kanssa samoihin aikoihin Rykmentinkentän pohjoiskulmassa, aivan katujen kul-

mauksessa, on ollut myös pienikokoinen muuntaja. Rakennus esiintyy kahdessa valokuvassa, joista toinen on vuodelta 1939 ja myös toinen on vuotta 1940 nuorempi, sillä kuvassa näkyy myös tykkihalli. 1950-luvun alun ilmakuvassa muuntajaa ei enää ole. (Lagerstedt 2005, 5.) Tykkihallin ja muuntajan jälkeen Rykmentin kentän alueelle ei ole rakennettu uusia rakennuksia, mutta sinne on kaivettu sadevesiviemäreitä muutamaan kohtaan. Lisäksi kenttää on tasoitettu mm. sepelisoralla vielä muutama vuosi sitten.

Rykmenttikentän lounaispuolella on säilynyt tiilinen provianttimakasiini, joka on rakennettu noin vuonna 1780. Rakennus on toiminut aiemmin muonavarastona ja vielä toistaiseksi se on käytössä armeijan varastona, mutta suojellulle provianttimakasiinille on suunniteltu myös muuta käyttöä.

4. Tutkimusalueen kuvaus

Kaivausalue sijaitsee Maariankadun ja Isoympyräkadun kulmauksessa sijaitsevalla avonaisella kentällä Haminan linnoituksen sisäpuolella. Alueen lounaispuolella Maariankadun päässä on Meriportti, jonka itäpuolella on Turun bastioni ja länsipuolella on ollut Helsingin bastioni.

DG2224:6 Yleiskuva kaivausalueesta kaivausten päättyessä. Takana kulkee Maariankatu ja Isoympyräkatu jää oikealle. Vasemmalla näkyy tiilinen provianttimakasiini, joka on rakennettu 1700-luvulla. Rakennus toimii toistaiseksi varuskunnan pyörävarastona. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

Tutkimusalue on toiminut varuskunnan harjoitusalueena ja se on tunnettu Rykmentinkentän nimellä. Kenttä on ollut vuodesta 1940 lähtien rakentamattomana ja sitä on tasattu vuosikymmenten aikana, viimeksi vuonna 2010, jolloin paikalle on tuotu suuret määrät sepelisoraa. Kentän koillisosassa on ollut vuonna 1940 pommitetun tykkihallin perustukset betonilattioineen ja lattian jäännökset ovat olleet näkyvissä aina nykypäiviin saakka. Rykmentinkentän reunoilla kulki puuaita, joka rajasi varuskunta-alueen kadusta ja aitojen sisäpuolella kasvoi lehtipuita rivissä Maariankadun ja Isoympyräkadun varrella. Tutkimusalueen luoteisin osa ja aidan vierustat olivat nurmella. Lounaispuolella kenttää rajasi vuoden 1780 tienoilla rakennettu tiilinen provianttirakennus ja kaakossa kenttä loppui varuskunnan muihin rakennuksiin jatkuen tutkimusalueen ulkopuolelle. Kaivausalueella alkuperäistä maanpintaa ei ollut näkyvissä, mutta kentän nykyinen korkeus merenpinnasta oli noin 9 metriä ja alkuperäinen maanpinnankorkeus on ollut 8–9 metrin välillä.

Tutkimusalue sijaitsi kuivalla hiekkapohjalla (Y24), mikä haittasi kaivamista ja dokumentoimista kuivana kesänä. Hiekka oli paikoin hyvin hienoa ja paikoin keskikarkeaa. Syvemmillä pohjamaassa raekoot olivat lajittuneet useampaan kerrokseen ja välissä oli myös soraa. Pohjahiekan päällä oli lähes kaikkialla karkeaa

hiekkaa (Y7), joka on todennäköisesti ollut myös alkuperäistä pohjakerrostumaa. Sitä on käytetty kuitenkin myöhemmin alueen tasoittamisessa.

5. Vuoden 2011 kaivaus

5.1. Kaivaus- ja dokumentointimenetelmät

Vuoden 2011 kaivausten tarkoituksena oli tutkia Haminan Rykmentinkentän eli Hietakylän kaupunginosan korttelin 73 tontit 2 ja 3, koska alueelle suunnitellaan kerrostalojen rakentamista ja koko alueen muinaisjäännökset tulevat tuhoutumaan rakentamisen myötä. Tutkimukset Rykmentinkentällä olivat tarpeen, koska vuoden 2005 koekaivausten yhteydessä oli todettu, että paikalla oli säilynyt vanhoja rakenteita ja kulttuurikerroksia. Myös vuoden 2006 rakennuskantaselvityksen perusteella tiedettiin, että paikalla on ollut useita rakennuksia 1700–1800-luvuilla, mutta rakenteiden säilyneisyydestä ei ollut tietoa. Vuoden 2011 tutkimuksilla pyrittiin selvittämään tarkemmin muinaisjäännöksen säilyneisyyttä ja alueen historiaa, kuten mm. rakentamista ja maankäyttöä Vehkalahden ja Haminan kaupunkien eri vaiheissa.

DG2224:5 Yleiskuva kaivausalueesta, taustalla kaupunkia. Edustalla näkyy esikuntaupseeritalon perustuksia ja taustalla kirkon perustuksia, kuvan keskivaiheilla erottuu tykkihallin massiivinen lounaisseinän perustus. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

Kaivausten aluksi Rykmentinkentältä poistettiin kaivinkoneella paikalle tuotu sepelisora sekä tykkihallin perustukset. Tykkihallista purettiin betonilattia ja osa kiviperustuksista. Kaikkea ei kuitenkaan voitu purkaa, sillä kiveys ulottui syvälle ja sen purkaminen olisi saattanut tuhota alempia rakenteita tai kulttuurikerroksia. Samanaikaisesti kun sepeliä ja tykkihallin jäännöksiä poistettiin, alueen luoteisosasta kuorittiin toisella kaivinkoneella pintakerroksia arkeologien valvonnassa. Kaivinkoneella poistettiin melko paksu maakerros, jossa oli nähtävissä useampia erilaisia täytekerrostumia, mutta joka oli melko nuorta. Kaivauksilla käytettiin kaivinkonetta lähes jatkuvasti, jotta koko kaivausalue saatiin kuorittua. Alueella oli hyvin paksut täytemaakerrokset, joten aikaa maamassojen poiskaivamiseen meni huomattavan kauan. Poistetut maa-ainekset kuljettiin lava-autoilla muualle. Kaivinkoneella avattiin yhteensä noin 2500 m²:n suuruinen kaivausalue.

DG2224:219 Eeva Pettaý ja Janne Haarala puhdistavat kaivausalueen pintaa kaivinkoneen jäljiltä. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Kun alueelta alkoi tulla esiin rakenteita tai selkeästi nuorimmista täyttökerroksista poikkeavia maakerroksia, siirryttiin kaivamisessa lapioihin ja kaivauslastoihin. Kontekstit, joissa vaadittiin tarkkuutta, kaivettiin pelkästään kaivauslastoilla, mutta mm. erilaiset jätekuopat kaivettiin pääasiassa lapiolla. Paikoin jouduttiin käyttämään myös hakkuja kovan maa-aineksen pehmentämiseksi. Hautojen kaivamisessa käytettiin myös erikoistyökaluja, kuten erilaisia tikkuja, lusikoita ja pensseleitä. Lisäksi hautojen ja hautakuoppien maa-ainekset seulottiin osittain tiheillä seuloilla (keittiösiivilöillä). Hautojen päälle pystytettiin telttakatos suojaamaan auringolta vainajien luita sekä arkkurakenteita. Lisäksi haudat pidettiin peitettynä aina kun niitä ei kaivettu.

DG2224:213 Jenny Suikkanen ja Heidi Vuoremaa kaivat hautoja. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:209 Laura Sevä poistaa luita haudasta 4. Kuva Katja Vuoristo.

Kaivausten dokumentoinnissa sovellettiin yksikkökaivausmenetelmää. Yksiköiden, hautojen ja rakenteiden tarkemmat tiedot ja kuvaukset käyvät ilmi erillisistä luetteloista (liite 1). Ilmiöt numeroitiin juoksevilla numeroinnilla numerosta 1 alkaen. Yksiköt, haudat ja rakenteet on erotettu toisistaan kirjaimilla Y, H ja R. Alueella havaituista ilmiöistä on tehty myös stratigrafisia matriiseja (liite 2), mutta kaikista yksiköistä niitä ei ole tehty. Niiden stratigrafia selviää yksikköluettelosta (liite 1a). Matriisien ulkopuolelle on jätetty mm. kaivausalueen lounaisosa, jossa oli lukuisia vierekkäisiä yksiköitä heti pintakerroksen poistamisen jälkeen. Näistä suurin osa oli suoraan pohjahiekkan päällä. Hautoista on tehty stratigrafinen kaavio, mutta siinä ongelmana on, ettei vierekkäisistä haudoista voinut sanoa mikä niistä oli toista vanhempi. Matriisissa on tämän vuoksi useita hautoja rinnakkain ja vain muutamista voidaan varmuudella sanoa, että ne olivat toisia vanhempia.

DG2224:220 Laura Sevä, Verna Kalmari ja Mikko Kannari kaivauksessa tunkiokuoppaa Y8/Ku9. Kuva Katja Vuoristo.

Avatut alueet sekä myös osa yksiköistä ja rakenteista mitattiin paikoilleen takymetrillä (Nikon DTM-A20LG), mutta pääosin dokumentointitasot piirrettiin perinteisesti käsin. Kartat on piirretty puhtaaksi AutoCad LT2010 -ohjelmalla. Kaivaukskarttojen piirtäminen kentällä tapahtui vaiheittain, koska kaivausalue oli laaja, eikä koko dokumentointitaso voinut olla samanaikaisesti piirrettävänä. Kaivausalue siddottiin EUREF-FIN-koordinaatistoon ja korkeusjärjestelmänä oli N43. Kaivauksilla käytetyt apupisteet saatiin FCG Finnish Consulting Groupin mittausteknikko Jarmo Marttilalta, joka kävi mittaamassa alueen maakairauspisteitä. Koordinaattien ulkoinen ja sisäinen tarkkuus oli noin ± 2 cm. Karttadokumentoinnin lisäksi kaivausalueen haudoista, rakenteista ja yksiköistä otettiin digitaali- ja mustavalkokuvia, jotka on viety WebMuskettiin.

Kaivauksissa paljastuneet rakenteet purettiin dokumentoinnin jälkeen tykkihallin perustuksia lukuun ottamatta. Rakenteissa saattoi olla useampia kivi- tai tiilikerroksia päällekkäin, mutta kaikkia kerroksia ei piirretty. Rakenteet purettiin pääosin käsivoimin, mutta kaivausten lopussa kivien poistoon käytettiin myös kairavinkonetta. Myös muutama syvä jätekuoppa kaivettiin osittain koneellisesti kaivausten loppuvaiheessa.

DG2224:203 Eeva Pettaý piirtämässä kirkon rakenteita. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:221 Tuija Väisänen, Janne Haarala ja Eeva Pettaý purkamassa kivirakennetta R2. Kuva Katja Vuoristo.

Löydöt otettiin talteen yksiköittäin ja osa löydöistä on talletettu Kansallismuseon kokoelmiin KM-numerolla 38898. Sekoittuneista pintakerroksista löytöjä ei kerätty talteen. Kirkon alueella pääasiassa kaikista vuoden 1821 palokerroksen aikaisista tai sitä vanhemmista kerätyt löydöt otettiin talteen ja esikuntaupseeritalon kohdalla löydöt kerättiin talteen niistä kerroksista alkaen, jotka liittyivät selkeästi rakenteeseen. Kaivausalueen lounaisosan erinäisistä jäte- ym. kuopista löydöt otettiin talteen lukuun ottamatta selkeästi 1900-luvulle ajoittuvia kerroksia. Löydöt ja niiden kontekstit käytiin läpi vielä puhdistusvaiheessa, jolloin osa niistä listattiin ja kuvattiin, minkä jälkeen löydöt poistettiin (ks. liitteet 4a ja 4b). Kaikkia löytöjä ei ollut mahdollista ottaa kokoelmiin, koska löytöjä oli paljon ja toisaalta ne olivat myös keskenään hyvin samankaltaisia ns. massalöytöjä. Löytöjen säilyttämisessä pyrittiin huomioimaan erilaisten löytötyyppien kattavuus sekä myös niiden eriaikaisuus. Myös esineiden konservointitarve otettiin huomioon, sillä kaivauksilta tuli paljon mm. metalliesineitä, jotka olisivat vaatineet konservointia säilyäkseen. Nämä löydöt käytiin vielä erikseen läpi ja konservointiin pyrittiin valitsemaan mahdollisimman kattava otos erilaisista esinetyypeistä ja –muodoista, sillä kaikkia löytöjä ei ollut budjetin puitteissa mahdollista konservoida. Alueelta tutkittujen aikuisten vainajien haudoista kerättiin talteen useita erilaisia metallinappeja, mutta suurin osa niistä oli erittäin huonossa kunnossa, joten napeista valittiin konservointiin vain ne, jotka todennäköisesti kestävät käsittelyn. Napeista pyrittiin valitsemaan kaikki erilaiset mallit, joita haudoissa esiintyi. Sen sijaan haudoista esiin tulleet kankaiden palat päätettiin jättää konservoimatta. Kankaat oli tarkoitus analysoida tarkemmin, mutta ne pääsivät huonoon kuntoon kylmäsäilytyksestä huolimatta ja osaan kankaista tuli hometta. Osasta kankaista pystyttiin kuitenkin määrittelemään sidostyyppi ja mahdollinen kangaslaatu. Kankaat olivat peräisin vainajien vaatteista tai käärinliinoista ja ne ajoittuvat 1700-luvulle. Lähes jokaisesta haudasta löytyi myös kasteristi. Nämä palautetaan vainajien luiden mukana uudelleen hautausta varten. Tätä ennen kasteristit dokumentoidaan mm. valo- ja röntgenkuvaamalla. Vainajat haudataan Haminan ortodoksiselle hautausmaalle heti kun on mahdollista. Vainajista on tehty jo luuanalyysi, joten uudelleen hautaaminen tapahtuu vuoden 2012 aikana, heti kun kasteristit on röntgenkuvattu uudelleen. Niistä on otettu röntgenkuvat myös vainajien luiden röntgenkuvaamisen yhteydessä, mutta risteistä on tarkoitus ottaa tarkemmat kuvat vielä samalla kun konservoitavia esineitä kuvataan.

Kaivausalueelta löytyneet eläinten luut puhdistettiin kentällä sadepäivien aikana ja ne käytiin läpi kursorisesti jo kenttätöiden aikana, koska luuaineiston suuren määrän vuoksi sen mukaan ottaminen olisi ollut hankalaa. Osteologian opiskelijat Anne-Mari Liira ja Heidi Vuorenmaa tunnistivat luut kuvamateriaalin avulla ilman varsinaista vertailuaineistoa. Tunnistamisen jälkeen luut kuljetettiin kaatopaikalle.

5.2. Kaivaushavainnot

Rykmentinkentän tutkimuksissa todettiin useita eriaikaisia rakenteita ja kulttuurikerroksia. Lisäksi alueelta löytyi merkkejä yhteensä 35 haudasta. Tutkimusalueen vanhimmista rakennuksista oli jäljellä vain joitakin rakenteiden osia, mutta Rjazanin rykmentin kirkon ja esikuntaupseeritalon kiviperustukset olivat säilyneet erittäin hyvin ja niiden perusteella pystyy hahmottamaan rakennusten pohjakaavaa. Rakenteiden lisäksi alueella sijainneiden erilaisten jätekuoppien ja poteroiden perusteella oli mahdollista selvittää myös piha-alueiden maankäyttöä 1700-luvulta lähtien.

Rykmentinkentän vanhimpina rakenteina voidaan pitää alueelta löytyneitä erilaisia tiilirakenteita. Osa niistä liittyy luultavasti paikalla 1700-luvun alussa sijainneeseen leipomoon. Niiden lisäksi alueella on todennäköisesti merkkejä jo Ruotsin vallan aikana perustetusta parakkirakennuksesta, joka on luultavasti toiminut kasarmina (R28–R30, R37). Myös alueella myöhemmin 1700-luvulla sijainneesta kasarmirakennuksesta näyttäisi olevan säilynyt paikoin kiviperustusta esikuntaupseeritalon perustusten lomassa.

5.2.1. Tiilirakenteet

Kaivauksissa paljastui seitsemän erillistä tiilirakennetta (R8–R10, R13–R14, R19 ja R21), joista osa liittyy todennäköisesti toisiinsa ja paikalla sijainneeseen leipomoon. Tyypillistä kaikille em. tiilirakenteille on, ettei niissä ole käytetty lainkaan muurauslaastia, vaan tiilet on ladottu vierekkäin tai limittäin ilman mitään sidosaineita. Kyseisiä rakenteita voidaan pitää Rjazanin rykmentin kirkkoa vanhempina, jolloin ne ajoittuvat 1700-luvun alkupuolelle ja ovat jääneet käytöstä viimeistään 1740-luvun alussa. Paikalla todettiin myös kaksi tiilirakennetta (R1 ja R15), jotka liittyvät kirkkoon. Nämä on käsitelty rykmentin kirkon yhteydessä.

Rakenteet R8–R10, R13 ja R19 sijaitsivat kaivausalueen länsinurkassa kirkonperustusten lounaispuolella. Rakenteita peitti suurikokoisen jätekuopan (Y9) täyttömaakerros (Y8), jossa oli useita orgaanisia kerroksia päällekkäin. Jätekuopan pohjalta paljastui tiilirakenteiden kohdalta useita tiiliä epämääräisessä purkukasassa ennen kuin varsinaiset rakenteiden jäännökset paljastuivat. Tiilet oli purettu luultavasti kyseisistä rakenteista. Niiden joukossa oli myös pienikokoisia keltaisia tiiliä, jollaisia tuotiin 1600-luvulla Suomen rannikko-kaupunkeihin laivojen painolastina Hollannista.

DG2224:159 Kaivausalueen länsikulma. Tiilirakenteet R8, R9, R10, R13 ja puu- ja tiilirakenne R19. E-W. Kuva Katja Vuoristo.

Rakenne R8 oli perustettu karkealle puhtaalle hiekalle (Y7) ja se oli kooltaan noin 0,5 x 0,75 m ja muodoltaan nelikulmainen. Tiilirakenne oli ladottu seinätiilistä ja se muistutti hieman savupiipun pohjaa.

DG2224:164 Tiilirakenne R8. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Rakenteen reunoilla oli limittäin aseteltuja tiiliä neljässä kerroksessa ja yhdessä rivissä. Kolmanneksi alin tiilikerros jatkui myös rakenteen keskelle muodostaen yhtenäisen tason. Alin tiilikerros sijaitsi ainoastaan rakenteen reunoilla ja menisiten rakenteen keskiosaa eli pohjatasoa alemmas. Tiilitason päällä oli isoja hiilenpaloja, mikä voisi viitata siihen, että kyseessä oli jonkin pienikokoisen uunin tulipesän pohja eli sokkeli.

Rakenteet R9 ja R10 sijaitsivat R8:n länsipuolella muutaman metrin päässä toisistaan. **Rakenne R9** oli kooltaan noin 0,9 x 1,10 m ja muodoltaan nelikulmainen. Rakenteen tiilet oli ladottu yhteen tasoon tasaiseksi lattiamaiseksi pinnaksi ja rakenteessa oli käytetty myös tiilenpuolikkaita. Tiilet oli aseteltu neljään vierekkäiseen riviin ilman limityksiä. Tiilitason luoteispuolella oli hieman alempana puunjäänös ja lounaispuolella oli tiiliä vasten pystyyn asetettu kivi. Nämä liittyivät todennäköisesti tiiliperustukseen. Tiilissä ei ollut merkkejä siitä, että niiden päällä olisi pidetty tulta. Rakenteen käyttötarkoituksesta ei voida sanoa mitään varmaa, mutta kyseessä saattaisi olla esimerkiksi jonkin säilyttämiseen tarkoitettun rakenteen pohja tai uunin tulipesän pohjimmainen tiilikerros eli uunin sokkelin pohja.

DG2224:168 Tiilirakenne R9. Oikealla erottuu alempana sijainnut puu. NE-SW. Kuva Katja Vuoristo.

Myös **rakenteen R10** käyttötarkoitus on epävarma, mutta kyseessä voisi olla uunin sokkeli. Kyseessä oli hieman vastaavanlainen tiilitaso kuin R9. Rakenteessa oli käytetty lähinnä puolikkaita tiiliä, joista muutama oli keltaisia hollantilaistyyppisiä tiiliä. Tiilet oli aseteltu tasoon hieman limittäin ja tason päällä oli koillisreunassa pitkittäin pystyyn asetetuista tiilistä ladottu tiilirivi. Rakenne oli kooltaan noin 0,75 x 1 metriä.

DG2224:162 Tiilirakenne R10 ja Y8/Ku9:n tiiliä, jotka on todennäköisesti purettu rakenteesta. W-E. Kuva Katja Vuoristo.

Rakenteiden R9 ja R10 luoteispuolella oli alempana noin 0,65 x 2 m kokoinen **rakenne R19**, joka oli säilynyt melko huonosti. Rakenteen kaakkoisreunalla oli kyljelleen asetetuista tiilistä koostuva reunalistamainen tiilirivi ja sen luoteispuolella oli kolmesta lähes kokonaan maatuneesta koillis-lounaisuuntaisesta lankusta koostuva taso. Rakenne oli tehty yksikön 43 päälle, joka oli ohut tallaantunut kulttuurikerros puhtaan poh-

jahiekan (Y24) päällä ja syntynyt luultavasti R19 rakentamisen yhteydessä. Rakenteen R19 funktiosta ei voi myöskään sanoa mitään varmaa, mutta se kuuluu todennäköisesti yhteen rakenteiden R8–R10 kanssa.

DG2224:167 Tiilirakenteet R9 ja R10 sekä tiili- ja puurakenne R19, dokumentointitaso 3. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Myös **rakenne R13** liittyy luultavasti edellä mainittuihin tiilirakenteisiin. R13 sijaitsi aivan kaivausalueen lounaisreunassa jääden osin profiiliin. Kyseessä oli tiilistä paikoin limittäin ladottu, todennäköisesti pyöreä taso, jonka halkaisija on saattanut olla noin 2, 4 m. Rakenteessa oli käytetty sekä kokonaisia tiiliä että tiilenpaloja ja tiilet olivat erittäin hauraita ja huonokuntoisia. Tiilet olivat yhdessä kerroksessa. Rakenteen reuna muodosti noin kolmen tiilirivin levyisen tasaisen reunuksen, minkä jälkeen tiilitaso laski tasaisesti keskustaa kohden kuopalle. On todennäköistä, ettei rakenne ole ollut alun perin kuopalla, vaan se on vajonnut sen alla olleen tunkiokuopan (Y52/Y53) tiivistymisen myötä. Rakenne R13 saattaisi olla myös tulipesän pohja, joka liittyisi pyöreään tai puolipyöreään uuniin. Tiilitaso liittyy luultavasti Rykmentinkentällä sijainneeseen leipomoon, kuten myös muut kaivausalueen lounaisosan tiilirakenteet. Rakenteen R13 alla ollut pieni tunkio (Y52/Y53) ajoittuisi silloin leipomoa vanhemmaksi, jolloin se olisi syntynyt viimeistään 1720-luvun alussa.

DG2224:171 Tiilirakenne R13. Kuopan kohdalla oli rakenteen alla pehmoinen tunkiokerros, minkä vuoksi tiilet ovat mahdollisesti painuneet alemmas kuin reuna. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Samanaikaisena kuin mahdolliset leipomoon liittyvät tiilirakenteet, voidaan pitää myös **rakennetta R14**. Tasainen tiilistä ladottu rakenne sijaitsi tontin 1 koillisreunan lähellä kirkon eteisen ja mahdollisen sisäänkäynnin ulkopuolella. Tiilitasosta oli säilynyt noin 1,3 x 3,7 metrin kokoinen alue. Tiilet oli ladottu vierekkäisiin tasariveihin ilman limittäin asettelua. Rakenteen kaakkoisreunassa tiilet oli asetettu poikittain pystyyn muihin tiiliin nähden eli kyseessä voisi olla rakenteen lähes ehjänä säilynyt reuna. Kyseessä oli todennäköisesti johonkin rakennukseen liittyvä lattiataso. Tiililattian päällä oli mustanharmaa saven sekainen hiekka (Y36), josta löytyi yhteensä 22 kpl 1720–1730-luvuille ajoittuvaa rahaa. Näistä 16 olivat ruotsalaisia ja loput venäläisiä rahoja. Ruotsalaisten rahojen joukossa oli yksi hopeaäyri ja kaksi vuoden 1718 hätärahaa, loput olivat kupariäyriä. Venäläisten rahojen joukossa oli 1730-luvulle ajoittuvia dengoja ja poluškoja sekä vuoden 1726 ajoittuva viiden kopeekan raha. Ruotsalaisia rahoja on luonnollisesti enemmän kuin venäläisiä, sillä Hamina oli 1740-luvun alkuun ruotsalaisten hallinnassa. Myös tiilitason alapuolella sijainneesta laikukaasta hiekkakerroksesta (Y35) löytyi useita rahoja (11 kpl), jotka olivat samanaikaisia kuin yksikön 36 rahatkin. Tosin yksi hopeaäyri ajoittui vuoteen 1741. Rahoista yhdeksän olivat ruotsalaisia ja niiden joukossa oli edellä mainitun hopeaäyriin lisäksi myös toinen hopeaäyri, loput olivat kupariäyriä. Venäläiset rahat olivat 1730-luvulle ajoittuvia dengoja. Runsaan rahamateriaalin perusteella voidaan pitää todennäköisenä, että tiilitaso on vieressä sijainnutta kirkkoa eli vuotta 1744 vanhempi. Tätä vahvistaa myös se, että yksiköt Y35 ja Y36 ovat stratigrafian perusteella kirkon rakennetta R11 vanhempia. Vanhoihin karttoihin kyseiselle paikalle ei ole kuitenkaan merkitty mitään rakennusta, mutta on muistettava, että vanhin kartta, joka kuvaa alueen rakennuskantaa, on vasta vuodelta 1741 eli rakennus on todennäköisesti jäänyt samoihin aikoihin pois käytöstä.

DG2224:172 Tiilirakenne R14. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Toinen mahdollisesti vanhimpaan rakennuskantaan kuuluva rakenne on tykkihallin lounaisseinän alta paljastunut **tiilitaso R21**. Tosin on mahdollista, että se on liittynyt myös leipomoon, sillä rakenteessa oli käytetty puolikkaita tiiliä, kuten kaivausalueen länsikulman tiilirakenteissa. Noin 2,3 x 3 m kokoinen rakenne jatkui tykkihallin perustuskiveyksen molemmille puolille, mutta se oli säilynyt parhaiten tykkihallin sisäpuolella. Rakenne oli ladottu puolikkaista tiilistä tasoon ja tiilet menivät osittain hieman limittäin. Tiilitason päällä oli ohut savikerros (Y113). Rakenteen kulmissa oli paalunsijat ja sen kaakkoisreunassa oli muutama laakakivi ja pyöreä luonnonkivi, jotka saattoivat kuulua rakenteeseen. Rakenteeseen liittyvästä perustamiskerroksesta (Y114) löytyi tiilien alta vuoteen 1737 ajoittuva venäläinen denga.

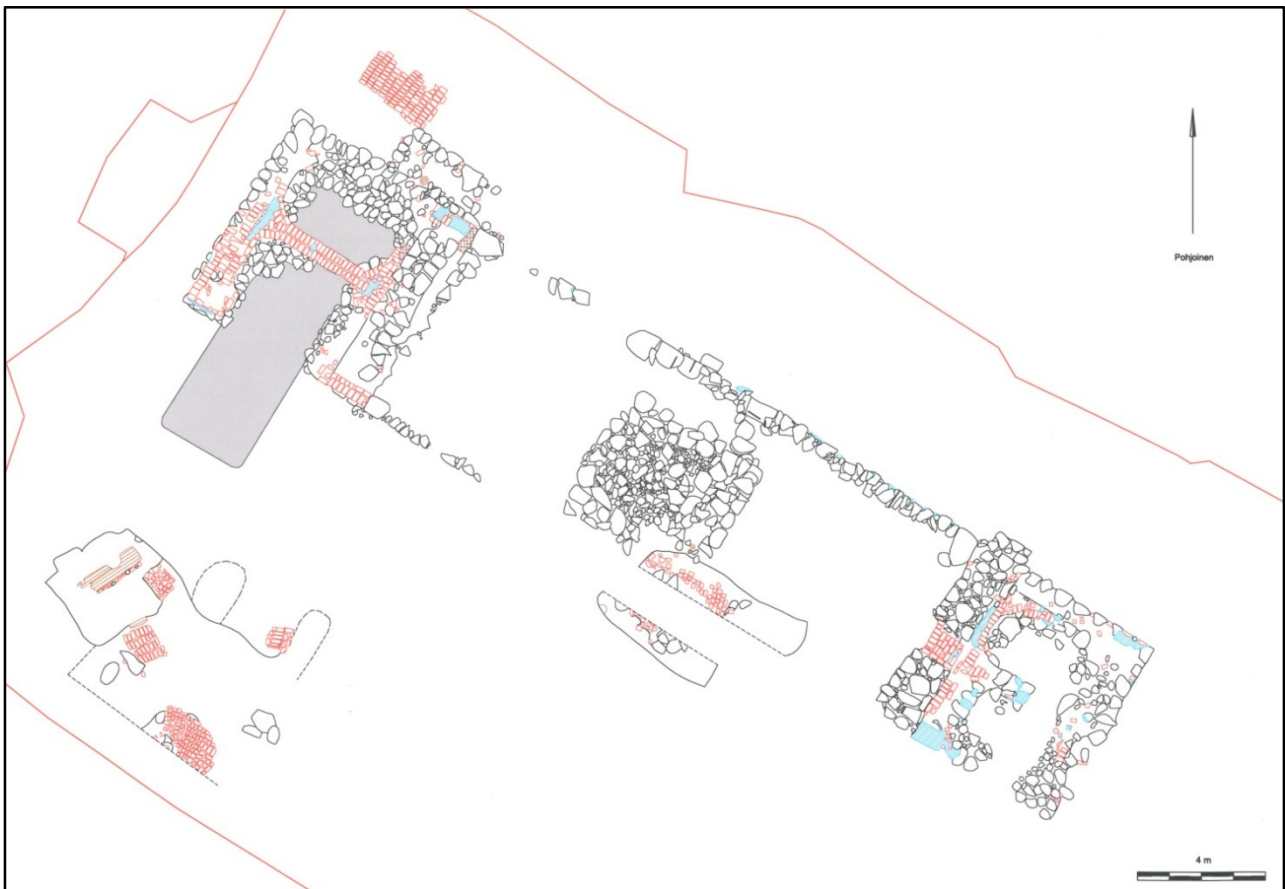
DG2224:175 Tiilirakenne R21 ja Y114. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

5.2.2. Rjazanin rykmentin kirkko

Rjazanin rykmentin kirkon perustukset sijaitsivat kaivausalueen koillis- ja luoteisreunassa tontilla 2. Kirkon alue on säästynyt myöhemmin hyvin rakentamiselta, ja vaikka 1900-luvun alussa sen päälle on osittain rakennettu tykkihalli (R6), olivat kirkonjäännökset säilyneet sen alla yllättävän hyvin. Tykkihallia ennen kirkon perustusten sisäpuolelle oli kaivettu vain muutamia kuoppia. Kirkon luoteispääty alkoi tulla esiin jo ensimmäisenä päivänä, kun kaivinkoneella poistettiin paksua pintakerrosta tontin luoteisosasta. Rakenteesta tuli esiin ensiksi kirkon eteisosaa ja myöhemmin paljastui kirkkosalin kivijalka sekä kuoriosaa, jotka olivat molemmat tuhoutuneet osittain tykkihallia perustettaessa. Kirkon eteinen sijaitsi hieman yllättäen vuonna 2005 kaivetun koeojan kohdalla, missä oli aiemmin epäilty olleen muuntajan paikka. Vuonna 2005 havaitun tiilirakenteen todettiin kuuluvan kirkkoon. Kirkon perustusten päällä oli paikoin havaittavissa kirkon paloon (1821) liittyvää mustaa palokerrosta (Y2), mutta näyttäisi siltä, että kirkon palon jälkeen alue on raivattu perusteellisesti. Kirkon purkamiseen liittyneitä kerroksia oli havaittavissa ainoastaan rakennuksen kaakkoispäädyssä, jossa oli tiilimurskan ja laastin sekainen hiekkakerros (Y42) sekä tiilestä ja laastista koostuva tiivis purkukerros (Y46). Tiiliä ja laastia oli heitetty myös kuoppaan kirkon perustusten koillispuolelle. Myös epämääräiset kivikasat (R3 ja R20) kirkon eteis- ja kuoriosissa näyttäisivät liittyvän rakennuksen purkamiseen.

DG224:18 Kirkon luoteispäädyn tiilirakenne R1. Rakenteen keskiosa osui vuoden 2005 koeajan kohdalle. Koeajan kohta erottuu kuvan keskellä tummempamana alueena. SW-NE. Kuva Katja Vuoristo.

Kartta kirkon säilyneistä rakenteista. Kuvassa on myös todennäköisesti leipomoon liittyviä tiilirakenteita (R8–R10, R13, R19 ja R21) sekä ylhäällä pohjoiskulmassa tiilitaso (R14), jonka ympäristöstä löytyi useita 1720–30-lukujen rahoja. Kirkon eteinen on sijainnut rakennuksen luoteispäädyssä, jossa on ollut myös pieni hautausmaa, ja kirkon kaakkoispäässä on ollut kuoriossa. Kirkkosalin keskivaiheilla oli luultavasti kellotorniin liittyvä tukikiveys ja kirkon eteisosan kaakkoisvulla näyttäisi olleen kirkon sisäänkäynti.

Vuoden 2011 tutkimuksissa saatiin selkeys kirkon pohjakaavasta, joka on ollut hyvin yksinkertainen. Rakennus on ollut kaakko-luodesuuntainen ja yhtenäinen suorakaiteen muotoinen kiviperustusten päälle rakennettu puukirkko ja se on ollut noin 32 m pitkä ja 7 m leveä. Kirkosta aikaisemmin tehdyt pituusarviot olivat 26–32 metriä, joten ne pitivät hyvin paikkansa, mutta leveys oli kolme metriä arvioitua kapeampi. Toisissa kartoissa kirkon kuoriosia on piirretty monikulmaiseksi, mutta sellaisesta ei kaivauksissa havaittu merkkejä. Joihinkin karttoihin kirkon sisäänkäynti on merkitty koillissivulle ja eteisen koillissivustalla erottuikin pieni kivetty uloke (R11). Kirkon eteisen ja kuorin perustukset ovat olleet melko jykevät, kun taas kirkkosalin kivijalka (R5) on ollut kevyempi. Kirkon keskiosa eli kirkkosali oli kooltaan noin 18 x 7 metriä ja sen kivijalka oli muurattu lohkotuista kivistä, joista osassa näkyi porausjälkiä. Lounaisseinän kiviperustus oli tuhoutunut luoteispään lyhyttä kivistä lukuun ottamatta kokonaan tykkihallin perustamisen yhteydessä. Kivijalasta oli jäljellä vain yksi kerros pienehköjä kiviä, eikä kiveyksessä näkynyt merkkejä muurauslaastista. Sen sijaan koilliseinän kivijalka oli säilynyt lähes ehjänä ja tykkihallin seinän rakentaminen oli tuhonnut sitä vain vähän luoteispäässä. Kivijalan ulkopinta oli melko tasainen, kun taas sisäpinta oli hyvin särmikäs. Kivet olivat 2–3 kerroksessa ja niiden väleissä oli käytetty hiekkasekoitteista lähes valkoista laastia. Kiveys oli perustettu palokerroksen (Y5) päälle. Kirkkosalin koillispuolella oli kivijalan vieressä ohuita todennäköisesti kirkon perustamiseen aikaisia rakentamiskerroksia (Y56 ja Y58) sekä palo- tai kulotuskerros (Y57). Mustan hiekan ja mullan sekaisen hiilikerroksen (Y57) päälle oli roiskunut hieman kirkon kivijalkaan käytettyä laastia ja sen alla sijainneessa laikukkaassa tasauskerroksessa (Y58) oli merkkejä punamultauksesta, mikä saattaa viitata siihen, että kirkko on maalattu jossain vaiheessa punamullalla.

DG2224:34 Kirkon keskiosan kivijalan tasaiseksi muurattu ulkopuoli. Kivijalan vieressä oli merkkejä punamultauksesta. N-S. Kuva Katja Vuoristo.

Kirkkosalin keskivaiheilla on ollut noin 5 x 3,6–4,3 m kokoinen nelikulmainen lohkotuista ja luonnonkivistä ladottu kiveys (R7), joka on luultavasti jäänyt lattian alle. Kivet olivat kahdessa kerroksessa ja suurimmat kivet olivat rakenteen reunoilla. Kyseessä on todennäköisesti kirkon kellotapuliin liittyvä tukirakenne. Kellotapuli näyttäisi sijainneen ainakin vuoden 1780 Mordvinovin atlaksen mukaan kirkon keskivaiheilla. Kiveys oli perustettu palokerroksen Y5 päälle, kuten kirkkosalin kivijalkakin.

DG2224:27 Kuvassa näkyy kirkon eteisosan ja kirkkosalin koillisseinän kivijalkaa sekä mahdollinen kellotornin tukikiveys. Kirkon eteisen haudat on peitetty pressulla. Kuvan keskellä ja vasemmassa laidassa näkyy tykkihallin kiviperustus, jonka alle kirkon lounaisseinä on jäänyt. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

Kirkko oli rakennettu hiekkapohjalle ja sen kaakkois- ja luoteispäätyjen kiviperustukset (R2 ja R18) olivat tukevat ja ne oli upotettu hiekkaan tehtyyn matalaan suoraseinäiseen ja tasapohjaiseen kaivantoon. Rakenteet poikkesivat toisistaan vain vähän. Päätyjen perustukset olivat lähes neliön muotoiset, noin 7 x 7 m kokoiset leveät kiveykset. Perustusten keskellä on kulkenut kapea kivrivi, jonka molemmille puolille on jäänyt soikeahkot kivetöntä aukot. Rakenteen R2 eli eteisen perustuksessa oli käytetty pelkästään kiviä, kun taas kuoriosan perustuksen (R18) rakentamiseen oli käytetty hieman myös tiiliä kivien väleihin. Rakenteissa oli käytetty pääosin luonnonkiveä.

Rakenteen R2 kivet oli ladottu kolmeen kerrokseen, mutta sen lounaissivulla kiviä ei ollut. On mahdollista, että kiviä on myöhemmin purettu lounaissivustalta, mutta ainakaan perustusta ei ollut kaivettu hiekkaan, kuten muilla sivuilla. Kyseessä on saattanut olla kevytrakenteisempi seinänperustus, koska seinälinjan kohdalla oli hautoja. Kuoriosassa kiviperustus oli sen sijaan joka sivulla yhtä vahva. Eteisen perustuskiveyksen kaakkoisreunassa oli kaksi pienehköä suorakaiteen muotoista kivetöntä aukkoa ja myös kuoriosan perustuskiveyksessä oli kaksi pientä kivetöntä aukkoa rakenteen luoteisreunassa.

DG2224:28 Kirkon luoteispääty, Kuvassa erottuu eteisen kiviperustus R2 ja sen päälle murattu tiilirakenne R1 sekä kirkkosaliin johtaneen oviaukon kohdalla palanut lattiakiveys R4. Kuvan oikeassa reunassa näkyy kirkon todennäköinen sisäänkäynti R11. Haudat on peitetty pressulla. Kuvan alareunassa näkyy muutamia myöhäisempiä poterokuoppia, jotka on kaivettu pohjaan. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:33 Kirkon luoteispäädyn eli eteisen jyrävä kiviperustus R2. Kivet olivat kolmessa kerroksessa ja alimmat kivet oli asetettu pohjahiekkaan kaivettuun tasapohjaiseen kaivantoon. Kiviperustus puuttui eteisen lounaisreunasta, jossa on ollut ilmeisesti hautojen vuoksi kevyempi perustus. Taustalla näkyy hieman tykkihallia. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Eteis- ja kuoriosien kiveysten keskellä sijainneen kapean kivirivin päällä kulki tasainen tiilistä muurattu rakenne (R1 ja R15), joka on todennäköisesti näkynyt myös kirkon lattiatasossa. Eteisen tiilirakenteen (R1) tiilet olivat 3–4 kerroksessa ja niiden välissä oli pehmeää laastia. Tiilirakenne kaartui sisäpuolelta alla olevan kiviperustuksen (R2) mukaisesti. Rakenteen ulkoreunat olivat suorat ja kiviperustuksen kanssa linjassa. Tiilirakennetta ei ollut eteisen lounais- ja kaakkoissivuilla, mutta on todennäköistä, että rakenne on kaartunut ainakin kaakkoissivulla kiviperustuksen päällä, sillä ainakin kuoriosan kiviperustuksen (R18) päällä sijainnut tiilirakenne (R15) näyttäisi jatkuneen myös lounais- ja kaakkoissivuille. Eteisen lounaissivulla tiilirakennetta ei välttämättä ole ollut, jos siitä on puuttunut myös perustuskiveys. Rakenteen R15 muurauslaasti oli huomattavasti kovempaa kuin rakenteen R1, mutta rakenne oli tästä huolimatta säilynyt huonommin, koska tykkihallin väliseinä (R6B) kulki suoraan kuoriosan poikki. Tiilet olivat 2–5 kerroksessa ja ne kaartuivat kuoriosan kiviperustuksen (R18) mukaisesti luoteisosastaan. Kaakkoissivulla oli säilynyt vain pieni tiilitaso kiviperustuksen päällä.

DG2224:19 Tiilirakenteen R1:n kaakkoispääty, takana rakenteen R4 kiviä. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:39 Tiilirakenteen R15 koillis- ja kaakkoisprofiilit. W-E. Kuva Katja Vuoristo.

Kuori- ja eteisosan samankaltainen rakenne näkyi myös kirkkosaliin johtaneiden oviaukkojen kohdalla. Kiviperustusten päälle oli ladottu tasainen lattiamainen kiveys (R4 ja R16). Kirkon eteisen kiveys R4 muodostui kahdesta 1 x 2 m kokoisesta kivitasosta ja niiden väliin jäi noin neliömetrin kokoinen aukko, johon on todennäköisesti jatkunut tiilirakenne R1. Kuorin kiveys R16 oli myös kaksiosainen ja kooltaan se oli 1,3–1,5 x 2,4 m eli hieman suurempi kuin R4. Kiveyksen välissä oli säilynyt metrin levyinen rakenteeseen R15 kuullut tiilitaso. Molemmissa rakenteissa oli käytetty sekä luonnonkiviä että lohkottuja. Kivet olivat palaneita, kuoriosassa hieman voimakkaammin kuin eteisessä. Kivitasot olivat luultavasti kirkkosaliin johtavien oviaukkojen alkuperäistä lattiapintaa.

DG2224:31 Kirkon kaakkoispääty eli kuoriososa. Kuvassa erottuu selkeänä voimakkaasti palanut kirkkosaliin vievä lattiakiveys R16. Kiveyksen välissä näkyy tiilirakennetta R15 ja paikoin kuorin kiviperustusta R18. Kuorin kaakkoispäädyssä (kuvan yläreunassa) näkyy tykkihallin keskiseinää, joka on tuhonnut osittain kirkonperustusta. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Kirkon eteisen kaakkoissivusta erkani, kuten edellä on mainittu, pieni kivinen uloke (R11), joka oli kooltaan noin 1,5 x 3 m. Kyseessä oli todennäköisesti kirkon sisäänkäyntiin liittyvän oviaukon perustuskiveys. Kivijalka oli huomattavasti kevytrakenteisempi kuin eteisen kiviperustus. Rakenteessa oli käytetty luonnonkiviä ja lohkokiviä, jotka oli muurattu hiekan sekaisella savella kahteen kerrokseen. Lisäosa oli perustettu laikukaan noen sekaisen karkean hiekan päälle (Y35), mutta myös sen ulkopuolella sijainnut saven sekainen mustanharmaa hiekka (Y36) meni osin kivien alle. Nämä yksiköt ajoittuvat niistä löytyneiden rahojen perusteella kirkkoa vanhemmiksi. Ainoastaan yksi yksiköistä Y35 ja Y36 löytyneistä 33 rahasta ajoittuu kirkon perustamisen kanssa samalle vuosikymmenelle eli vuoteen 1741.

Kirkon vieressä ja sisäpuolella oli merkkejä myös paalujen paikoista. Paalut ovat saattaneet kuulua paikoin itse rakennukseen, mutta osa niistä saattaa olla myös jäännöksiä kirkon perustamisen aikaisista rakennustelineistä.

5.2.3. Haudat

Rjazanin rykmentin kirkkoon liittyy olennaisesti sen eteisosassa ja eteisen lounaispuolella sijainnut pieni hautausmaa, johon oli kuulunut ainakin 35 hautaa. Luultavasti muutama hauta oli myös tuhoutunut toisia hautoja kaivettaessa. Muutamassa haudassa vainajan luut eivät olleet säilyneet lainkaan tai ne olivat säilyneet huonosti, mutta enimmäkseen vainajat olivat säilyneet hyvin. Hautakuvaukset on esitetty yksityiskohtaisesti hautaluettelossa (liite 1c).

Hautausmaan vainajien ikäjakauma on poikkeuksellinen, sillä vain neljä vainajista oli aikuisia ja hekin olivat alle 30-vuotiaita miehiä ja loput vainajista olivat lapsia. Heistä suurin osa on kuollut alle yhden vuoden ikäisinä ja loput alle kuusivuotiaina. (Salo 2011, 48, ks. liite 5.) Aikuisia naisia tai vanhempia lapsia ja nuoria ei siis vainajien joukossa ollut lainkaan.

DG2224:44 Ensimmäiset merkit haudoista tulivat esiin kaivinkoneella maata kuorittaessa. Hautakuopat erottuivat puhtaasta pohjahiekasta kaakko-luodesuuntaisina suorakaiteen muotoisina tummempina läikkinä. Haudat 1–3 näkyvissä alueen puhdistuksen jälkeen. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

Ensimmäisten hautojen hautakuopat tulivat näkyviin kirkon ulkopuolelta kaivinkoneella maata poistettaessa. Sekoittuneella hiekalla täyttyneet hautakuopat erottuivat puhtaasta pohjahiekasta selkeinä suorakaiteenmuotoisina alueina, tosin osa haudoista sijaitsi päällekkäin, jolloin eri hautakuoppia ei pystytty välttämättä erottamaan toisistaan, sillä niiden täyttömaat olivat samankaltaisia. Kirkon ulkopuolelta paljastui merkkejä 11 haudasta. Hautoja alkoi tulla esiin yllättäen myös kirkon eteisen sisäpuolelta, johon oli tehty vuonna 2005 koeoja 1. Koeojaa ei ollut kaivettu puhtaaseen pohjahiekkaan saakka, vaan sen kaivaminen oli jätetty kesken ilmeisesti siinä vaiheessa kun ojan poikki kulkeva kirkkoon liittyvä tiilirakenne (R1) oli tulkittu virheellisesti muuntajaan liittyväksi rakenteeksi. Koeojan koillispuolella oli kuitenkin havaittu pieni suorakaiteen muotoinen lauta, joka on piirretty tasokarttaan. Puu oli jätetty paikalleen ja vuoden 2011 tutkimuksessa se osoittautui pienen lapsen arkun kanneksi. Koeojasta ja sen vierestä paljastui lopulta 23 hautaa ja lisäksi hautojen täytemaassa oli merkkejä vielä muutamasta yksilöstä. Suurin osa kirkon sisäpuolen haudoista sijaitsi eteisen lounaisosassa ja vain neljä haudoista oli eteisen koillisosassa. Yksikään haudoista ei jatkunut kiviperustuksen alle, joten hautojen voitiin todeta olevan kirkon aikaisia. Kirkon sisäpuolen haudoista suurin osa sijaitsi samassa ruskeanharmaassa täytemaakerroksessa (Y3), eikä hautakuoppien rajoja pystytty erottamaan kaikissa tapauksissa, mutta alemmissa haudoissa ne alkoivat jo hieman erottua. Aivan alimmissa haudoissa hautakuoppien täytemaa poikkesi yksiköstä Y3, jolloin ne erottuivat selkeinä suorakaiteen muotoisina alueina.

Hautojen keskinäisen stratigrafian määrittely on hankalaa. Useimmat haudat sijaitsivat vierekkäin samassa yksikössä tai hautakuopat oli kaivettu vierekkäin pohjahiekkaan. Vain osa haudoista oli selkeästi toisten hautojen alla, jolloin hautojen eri-ikäisyys voitiin todeta varmasti. Tämän vuoksi hautamatriisissa on esitetty useita hautoja samalla tasolla, vaikka niiden joukossa on todennäköisesti eriaikaisia hautoja (ks. liite 2b).

DG2224:92 Haudat 16, 19, 20, 22, 25 ja 26 alkoivat erottua vierekkäisinä ja peräkkäisinä puuarkkuina. Monet haudoista sijaitsivat samassa tasossa ja samassa täytemaakerroksessa vierekkäin, jolloin niiden keskinäisen haudausmaian määrittely oli stratigrafisesti vaikeaa. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

Näyttäisi siltä, että aikuisten miesten haudat ovat hautausmaan vanhimpia, mutta on todennäköistä, että hautausmaahan ei ole ollut kovin pitkäkestoista, sillä hautausmaahan on kielletty jo vuonna 1748 Haminan linnoituksen päällikön Lanovin käskystä. Kielto kuitenkin unohtui pian ja hautausmaahan kaupunkiin jatkui ainakin ruotsalaisten keskuudessa 1770–1780-luvuille saakka. Sen sijaan Haminan ortodoksisen seurakunnan hautausmaahan on sanottu perustetun Pampyölin alueelle heti pikku vihan päätyttyä eli venäläisten miehitettyä Haminan. (Nordenstreng & Halila 1975, 154) Kirjallisten lähteiden perusteella Haminan keskustassa ei siis pitäisi olla ollut lainkaan hautausmaata ja onkin mahdollista, että Rjazanin rykmentin kirkon haudat on kaivettu miehittämisen alkuvaiheessa, ennen kuin Pampyölin hautausmaata on saatu raivattua. On mahdollista, että hautauksia on tehty aluksi kirkon eteisen lounaisosaan, jonka täyttämisen jälkeen on siirrytty eteisen koillisosaan ja kirkon ulkopuolelle. Se, ettei eteisen koillisosaan ole tehty

DG2224:217 Haudassa 31 näyttäisi stratigrafian perusteella olevan ensimmäinen alueelle haudattu vainaja. Vainaja oli 25–30-vuotiaana kuollut mies. Eeva Pettäy ja Maija Helamaa kaivavat hautaa esiin. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

montaa hautausta, voisi selittyä sillä, että sisäänkäynti kirkkoon on saattanut tapahtua eteisen koillispuolelta rakenteen R11 kautta ja vainajia ei ole haluttu laskea kulkureitille. Toisaalta on myös mahdollista, että hautausmaahan kirkon alueelle on loppunut ennen kuin koillisosa on ehditty täyttää kokonaan.

Tutkimuksissa voitiin todeta, että vainajat oli haudattu puuarkuissa, joista suurin osa oli kapeita suorakaiteen muotoisia. Muutama arkuista kapeni jalkopäähän. Kaikissa arkuissa oli käytetty rautanauvoja puiden kiinnittämiseen. Arkut olivat yksinkertaisia, lukuun ottamatta vainajan 31 koristeltua puuarkkia. Hauta 31 oli vanhin kaikista haudoista ja erittäin hyvin säilynyt. Haudassa oli 25–30-vuotias miesvainaja, jonka arkun kansi ja kaareviksi muotoillut päädyt oli koristeltu pronssiniiteillä. Itse vainaja oli puettu univormuun, johon

kuului ainakin paita, liivi, takki, polvihousut ja polvipituiset villasukat. Kaikissa yläosissa oli yksirivinen napitus. Myös kahdella muulla miesvainajalla (H27 ja H30) oli säilynyt univormuun liittyviä asusteita, kuten päällystakkia ja polvihousujen paloja. Kaikissa polvihousuissa näyttäisi olleen napitus lahkeiden ulkosivuilla. Vainajalla 27 oli polvien kohdalla nappien lisäksi myös soljet, jotka voisivat olla peräisin saappaista tai säärystimistä sekä niskan alla metallinen hiussolki. Miesten univormuissa on luultavasti ollut lantion tienoilla messinkinapeilla koristellut taskut ja myös hihojen suut on koristeltu napeilla. Vainajien asut viittaavat 1700-luvun alkupuolelle tai puolivälin tienoille, mikä näyttäisi vahvistavan sitä, että vainajat olisi haudattu alueelle kirkon alkuvuosina.

DG2224:134 Haudan 31 arkkua. Kuvassa näkyvät valkoiset nastat on laitettu arkun kannessa olleiden niittien kohdille. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:51 Haudan 4 vainaja kaivettuna esiin. Noin puolivuotiaana kuollut lapsi oli haudattu suorakaiteen muotoisessa puuarkussa. SW-NE. Kuva Katja Vuoristo.

Venäläisen armeijan univormut muuttuivat länsimaiseen suuntaan jo Pietari Suuren aikana (1686–1725). 1600-luvun puolella käytössä olivat vielä pitkät nilkkoihin ulottuvat kaftaanimaiset takit, mutta 1700-luvulle mentäessä takit lyhenivät ja liivit tulivat käyttöön. Takeissa ja liiveissä oli yksirivinen napitus ja hihojen kalvosimissa oli nappeja, kuten myös taskujen käänteissä. Miehet olivat pukeutuneet polvihousuihin ja joko pitkiin saappaisiin tai lyhytvartisiin kenkiin ja villasukkiin. Asujen väritys oli vihreä, sininen tai punainen ja alkuun värit määräytyivät rykmenttien mukaan. Venäjän keisarinna Annan hallituskaudella (1730–1740) preussilainen tyyli vaikutti voimakkaasti univormujen ulkoasuun ja ensimmäistä kertaa upseerien asut olivat samantyyliisiä kuin sotilaiden. Univormuun kuuluivat tiukat säärystimet, jotka olivat venäläisten sotilaiden epäsuosiossa koko niiden käyttöajan. Asujen vallitsevaksi väriksi tuli vihreä, mutta liivit olivat punaisia, kuten myös kaulukset ja hihojen kalvosimet. Vyöt olivat alkuun valkoisia, sinisiä ja punaisia, mutta värit vaih-

tuivat myöhemmin mustaan ja kultaan. Keisarinna Elisabetin aikana (1741–1761) puvuissa ei tapahtunut suuria muutoksia, vaikkakin asujen koristeellisuus näyttää lisääntyneen. Asujen koristaminen lisääntyi Katarina Suuren aikana (1762–1796) ja takkeihin alkoi tulla kaksirivisiä napituksia. Lisäksi pitkät housut alkoivat yleistyä. 1800-luvun alussa preussilainen muoti oli jo vanhentunut ja univormuja alettiin uusia. Pitkät housut tulivat yleisesti käyttöön ja takeissa oli kaksirivinen napitus. Myös miesten kampaustyylillä muuttui, kun pitkien sidottujen hiusten sijasta alettiin suosia lyhyitä hiuksia. (Mollo & Mollo 1979, 6, 12–13, 26.) Sotaväen säärystimiin viittaavia löytöjä tai nahanpaloja ei Rykmentinkentän haudoista löydetty, elleivät sitten vainajan 27 soljet ole peräisin niistä. Kuvien perusteella säärystimet on kiinnitetty ulkosivuistaan napeilla, mutta sellaisia ei kaivauksissa havaittu. On tosin mahdollista, että niissä on ollut luunapit, jotka ovat maatuneet tai sitten säärystimiä ei puettu vainajille. Asusteissa ei esiinny myöskään kaksirivistä napitusta eikä pitkiä housuja eli muodin perusteella miesvainajat ajoittuvat selkeästi 1700-luvun puolelle, todennäköisesti 1760-lukua vanhemmiksi.

DG2224:144 Haudan 31 vainajan vaatteet olivat säilyneet melko hyvin. Kuvassa paitaa ja paidannappeja. SW-NE.
Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:138 Haudan 31 vainajan polvien kohdalla näkyi merkkejä neulotusta villasukasta. Jalan ulkosyrjällä oli polvihousujen lahkeensuihin liittyviä nappeja. SE-NW.
Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:151 Haudan 31 vainajan vasemman taskun olkimaista vahviketta. Kuva Katja Vuoristo.

Univormuasusten miesvainajien lisäksi muutamissa lasten haudoissa oli säilynyt pieniä kankaanpaloja (H6, H9, H11 ja H20) ja haudassa H25 oli säilynyt hieman jotain hienompaa kangasta, todennäköisesti silkkiä. Kolmessa haudassa (H1, H14 ja H25) oli merkkejä vainajalle puettua pitsisestä pronssipunoksella koristelusta päähineestä. Haudan H6 pienelle vainajalle oli annettu mukaan myös kaurisimpukkariipus. Muutamis-

sa lasten haudoissa (H14, H20 ja H24) oli nuppineuloja, joilla vainajan päälle on voitu kiinnittää käärinliina ja kuolinasu. Lähes kaikilla vainajilla oli rinnan tai vatsan päällä pronssinen kasteristiriipus. Lisäksi haudan 2 päältä löytyi yksi rukiin jyvä sekä kuivuneita herneitä (Santeri Vanhanen, suullinen tiedonanto 20.2.2012) eli vainajaa on ilmeisesti muistettu eväillä.

DG2224:76 Haudan 14 vainajalla oli pitsi- ja pronssipunoskoristeinen päähine tai otsanauha.
Kuva Katja Vuoristo.

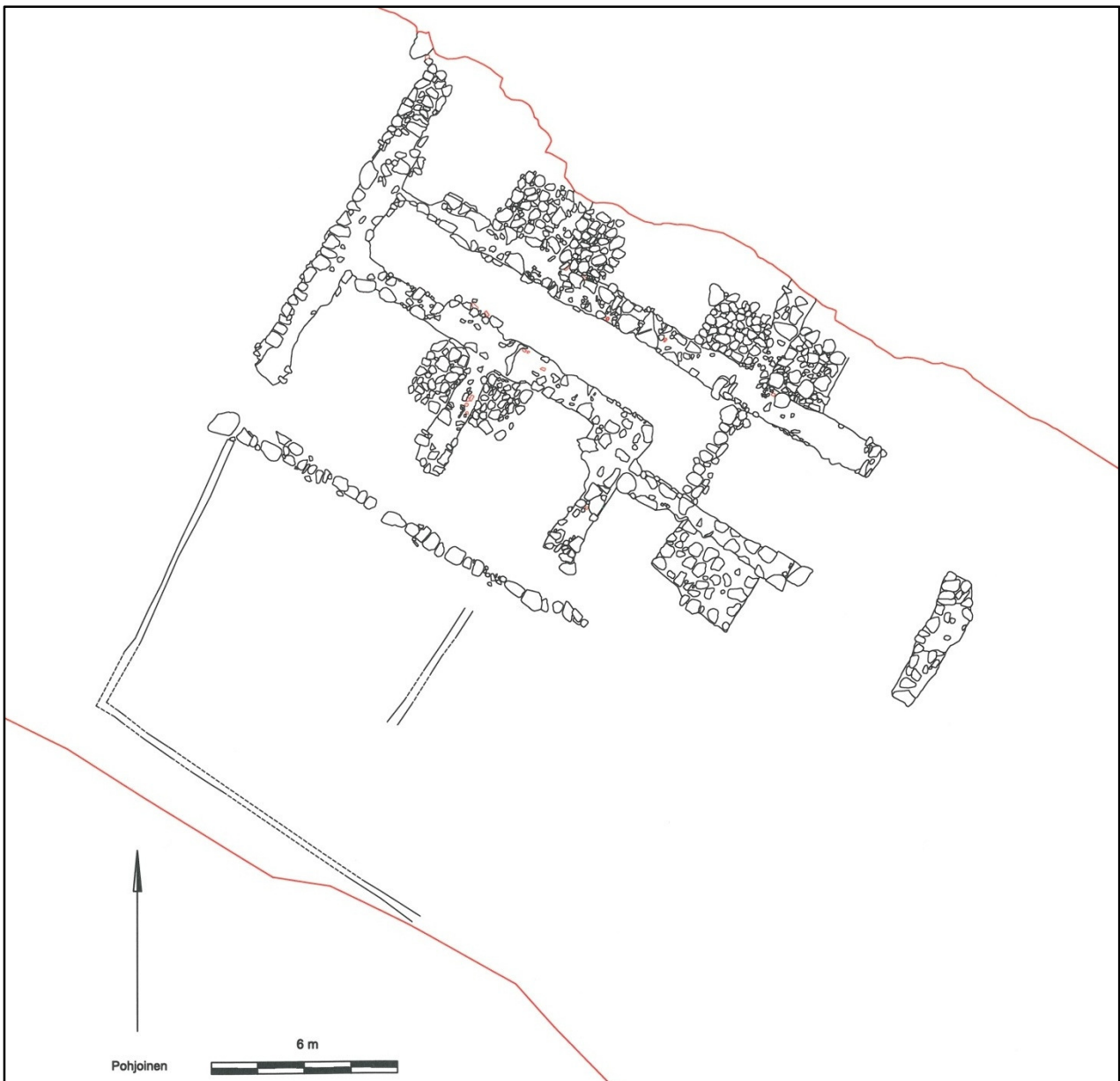
DG2224:102 Haudan 24 vainaja oli saanut mukaansa tasapäisen kasteristin. NE-SW.
Kuva Katja Vuoristo.

Vainajien osteologisessa analyysissä selvisi, että erityisesti lapset ovat kärsineet puutostaudeista, kuten mm. keripukista ja riisitaudista. Lisäksi monella lapsivainajalla havaittiin kallon sisäpuolella merkkejä uuden luun muodostumisesta, mikä saattaa viitata tartuntatauteihin, kuten krooniseen aivokalvontulehdukseen. Toisaalta myös keripukki saattaa aiheuttaa vastaavanlaista kasvua. Aivokalvontulehdus voisi tosin selittää omalta osaltaan sitä, miksi imeväisikäiset ja pienet lapset ovat yliedustettuina vainajien joukossa. Tauti olisi saattanut levitä helposti myös nuorten miesten keskuuteen varuskunnassa, mikä voisi selittää myös heidän kuolinsyynsä. Joka tapauksessa on todennäköistä, että Rjazanin rykmentin kirkon hautausmaan vainajat

ovat kuolleet johonkin tartuntatautiin. Haminan asukastiheys kasvoi 1700-luvulla voimakkaasti, mikä vaikutti luonnollisesti heikentävästi kaupungin ravinto- ja hygieniatilanteeseen, jolloin kulku- ja puutostaudit pääsivät valloilleen (Nordenstreng ja Halila 1974, 150, Salo 2011, 48).

5.2.4. Esikuntaupseeritalo

Esikuntaupseeritalo (R23) sijaitsi kokonaisuudessaan tontilla 3 ja se jäi lähes kokonaan tykkihallin perustusten alle. Rakennuksesta oli jo ennestään tarkat piirustukset talon pohjakaavasta ja julkisivusta. Kaivausten yhteydessä pyrittiin selvittämään oliko rakennuksesta säilynyt mitään vuosien 1840 palon ja 1850 raunioiden purkamisen jälkeen ja pitivätkö piirustukset paikkansa. Lisäksi pyrittiin selvittämään saadaanko kaivausten avulla lisää tietoa esikuntaupseeritalon rakenteista ja myös irtaimistosta.

Kartta kaivauksissa havaituista esikuntaupseeritaloon liittyvistä rakenteista. Rakennuksen kaakkoispääty oli tuhoutunut kokonaan tykkihallin perustamisen yhteydessä ja myös lounaissivu oli tuhoutunut osittain. Kaakossa oli säilynyt vain pieni kivijalan pätkä esikuntaupseeritaloon myöhemmin rakennetusta eteisaulasta. Rakennuksen keskellä on ollut käytävä, josta on johtanut portaat yläkertaan käytävän poikki kulkevan kivirivin kohdalta. Käytävän molemmin puolin on ollut kolme uunillista huonetta, keskimmissä koillisen puoleisessa huoneessa on ollut kaksi uunia, kun muissa huoneissa on ollut vain yksi. Rakennuksen lounaispuolella on ollut sisäpiha, jota on todennäköisesti reunustanut aita.

Tutkimuksissa kävi ilmi, että esikuntaupseeritalon perustukset oli purettu maanpinnan tasalle ja osa perustuksista oli säilynyt maanpinnan alla. Kiviperustuksen päällä oli rakennukseen liittyvä purkukerros (Y215), joka oli paikoin hyvin tiivistä. Esikuntaupseeritalon kiviperustus oli tuhoutunut osittain tykkihallin rakentamisen yhteydessä. Rakennuksen lounaisseinä jäi tykkihallin lounaissivustan ulkopuolelle, mutta tykkihallin perustuskaivanto (Y292) oli hajottanut sitä paikoin. Lounaissivun seinälinja jäi omaksi erilliseksi kiviriviksi tykkihallin ulkopuolelle ja sitä ei pystytty tykkihallin kiviperustusten vuoksi kaivamaan kuin paikoin pohjaan saakka. Myös tykkihallin kaakkoispään rakentaminen oli tuhonnut esikuntaupseeritalon perustuksia. Rakennuksen kaakkoisseinä, josta sisäänkäynti on tapahtunut, oli jäänyt kokonaan tykkihallin seinälinjan alle. Sisäänkäynnin myöhemmin tehdystä lisäosasta oli säilynyt vain pieni pätkä muista erillään olevana kivirivinä (R32). Tykkihallin väliseinän (R6D) rakentaminen oli puolestaan tuhonnut hieman rakennuksen luoteisosaa. Esikuntaupseeritalon koillisseinä jatkui kaivausalueen ulkopuolelle Isoympyräkadun reunaan, joten sen säilyneisyydestä ei ole tietoa. Todennäköisesti tykkihallin perustaminen on tuhonnut myös sitä.

DG2224:153 Esikuntaupseeritalon pohja on kaivettu osittain esiin. Kuvassa erottuu mm. uunikiveyksiä ja keskikäytävä sekä osa kivijalasta. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

Esikuntaupseeritalon perustukset noudattelevat lähes identtisesti vuoden 1809 talon pohjakaavapiirrosta (RGVIA 349-41-5011). Ainoa ero on kaakkoisosan eteisosa, joka on merkitty piirroksen pienikokoiseksi rakennuksen ulkoseinän keskellä olleeksi ulokkeeksi. Mikäli sisäänkäynnin ensimmäisestä vaiheesta on jäänyt jotain jäännöksiä, on se tuhoutunut viimeistään tykkihallin rakentamisen yhteydessä. Esikuntaupseeritalon laajennettu sisäntuloaula on merkitty vuoden 1840 karttaan ja siihen näyttäisi sopivan myöskin rakenteen R32 kiveys. Vuoden 1809 piirroksen esikuntaupseeritalon luoteispäähän merkitty myös lisärakennus, jossa on ollut yhteensä kahdeksalle hengelle tarkoitettuja käymäläpaikkoja. Tästä ei kuitenkaan kaivauksissa havaittu merkkejä. Kyseessä on mahdollisesti ollut puurakenteinen rakenne. Piirroksen perusteella käymälän ulkoseinä on mennyt kohdasta, jossa rakenne 22 eli todennäköisesti kasarmirakennukseen liittyvä kivijalka katkeaa.

Esikuntaupseeritalon perustusten keskellä erottui talon poikki pituussuunnassa kulkeva keskikäytävä, jonka molemmilla puolilla oli kolme huonetta. Huoneissa oli jäännöksiä kivetyistä uunienperustuksista (R33) ja niiden paikat noudattelivat täysin vuoden 1809 piirustukseen merkittyjen uunien paikkoja. Luoteisimmissa

ja keskimmissä huoneissa uunit sijaitsivat vastakkaisten seinien nurkissa ja lisäksi keskimmissä kadunpuoleisessa huoneessa oli uunin paikka myös huoneen toisessa päädyssä, vastakkain etummaisesta huoneesta, joka on piirroksessa merkitty kaksiosaiseksi. Kaivauksissa tätä ei voitu varmistaa, sillä osa uunista jäi kaivausalueen reunan ulkopuolelle, mutta myös toisessa etummaisesta huoneesta oli vastaavanlainen kaksiosainen uuni. Tämä sijaitsi muista huoneista poiketen huoneen keskiosassa käytävänpuoleista seinää vasten. Uunia vastapäätä on käytävän puolella ollut yläkertaan johtava portaikko, josta oli säilynyt ainoastaan pieni käytävän poikki kulkeva kivrivi. Käytävän poikki kulki myös kaksi muuta pienehköistä kivistä muodostuvaa kivriviä. Ne sijaitsivat samalla kohdalla kuin luoteisimpien ja keskimmäisten huoneiden uunit ja ne saattavat liittyä niiden kohdalta lähteneiden savupiippujen perustuksiin.

DG2224:155 Esikuntaupseeritalon uunin pohja R33 talon koillispuolen keskimmäisestä huoneesta. NE-SW. Kuva Katja Vuoristo.

Esikuntaupseeritalon kivijalka oli tehty osittain luonnon- ja osittain lohkokivistä. Kiviä oli säilynyt 2–3 kerroksessa ja säilyneen kivijalan korkeus oli 70–100 cm. Myös kivijalan leveys vaihteli 70–100 cm välillä. Rakennuksen keskikäytävän seinien perustukset oli kaivettu puhtaaseen pohjahiekkaan saakka ja kivet oli työnnetty kaivannon (308) sisäreunaa vasten. Kaivanto oli täytetty kirjavalla savensekaisella harmaanruskealla hiekalla (Y309). Rakennuksen ulkoseinät on todennäköisesti perustettu samalla tavalla, paitsi luoteispäädyn perustus, joka oli rakennettu yksikön Y286 päälle eli 1700-luvulle ajoittuvan jätekuopan kohdalle. Kivijalka oli muurattu tiiviillä hiekkasekoitteisella vaaleanharmaalla laastilla (Y212). Uunien perustukset oli tehty myös pääosin puhtaan pohjahiekan päälle ja paikoin kivet oli kaivettu hieman syvemmälle. Uuneissa oli säilynyt 2–3 kiverrosta. Kivien väleissä ei ollut laastia. Rakenteet leikkasivat paikoin vanhempia yksiköitä.

DG2224:157 Esikuntaupseeritalon R23 kaakkoisen väliseinän profiilia. SW-NE. Kuva Katja Vuoristo.

Kiviperustusten lounaispuolella eli asuintalon takapihan puolella oli runsaasti eri-ikäisiä jätekuoppia ja poteroita, mutta paikalla oli nähtävissä myös kolme kapeaa ojamaista aluetta (Y234, Y242 ja Y267), jotka rajasivat yhdessä suorakaidemaisen esikuntaupseeritalon seinälinjojen suuntainen alueen. Yksi ojista

kiinnittyy suoraan rakennuksen lounaisseinän luoteispäätyyn. Ojat rajaavat todennäköisesti esikuntaupseeritalon sisäpihaa tai osaa siitä. Niiden kohdilla on saattanut olla aidat. Takapihan alueella oli myös useita jäte- ja purkukerroskuoppia, jotka voitiin liittää esikuntaupseeritalon purkamisvaiheisiin. Kuopissa oli selkeästi rakennukseen liittyviä esineitä, kuten esimerkiksi kaakeliuuneissa käytettyjä tiiliä ja niiden paloja.

5.2.5. Kasarmirakennukset

Esikuntaupseeritalon keskimmäisen lounaanpuoleisen huoneen sisällä oli kiveys (R34), jollaista ei esikuntaupseeritaloa kuvaavissa piirroksissa esiinny. Kyseessä oli vastaavannäköinen uuninperustus kuin muutkin rakennuksen huoneissa olevat uunit, mutta se sijaitsi huoneen keskivaiheilla. Esikuntaupseeritaloa kuvaavassa vuoden 1809 piirustuksessa ei talon poikkileikkauksessa ole kyseisellä kohdalla hormistoa ja savupiippua. Kyseessä näyttäisikin olevan johonkin varhaisempaan rakennukseen, todennäköisesti johonkin kasarmivaiheeseen liittyvä uunin pohja. Samanaikaiselta uunikiveyksen R34 kanssa vaikuttaisi myös katkonainen pienehköistä kivistä koostuva kivirivi R35, joka jäi tykkihallin perustusten sisäpuolelle ja oli lähes kiinni tykkihallin kiviperustuksessa. Kivirivin pidempi säilynyt sivu oli kaakko-luodesuuntainen, mutta myös koillis-lounaissuunnassa näkyi pieniä kivirivin pätkiä. Kivirivit muodostivat etelässä keskenään suorankulman. Uunikiveyksen lounaisreuna näyttäisi olevan samalla linjalla kivirivin kanssa, ja on mahdollista, että rakenteet liittyvät toisiinsa ja kyseessä olisi yksi vaihe kasarmialueen rakentamisvaiheesta. Uunin ja kivirivin lisäksi esikuntaupseeritalon alla oli myös muita rakenteita ja kerroksia, jotka liittyvät todennäköisesti paikalla aiemmin sijainneisiin kasarmeihin.

DG2224:197 Uunikiveyksen R34 alta paljastui puusilppukerros Y314, kyseessä saattoi olla uuniin liittyvä eristekerros. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

Kasarmirakennusten paikat vaihtelevat eri kartoissa, mutta ne osuvat pääosin esikuntaupseeritalon kohdalle ja hieman sen luoteispuolelle. Kaivauksissa esikuntaupseeritalon luoteispuolelta tuli esiin kivijalan pätkä (R22), joka kääntyi kohti esikuntaupseeritalon luoteispäätyä. Kivijalka oli tuhoutunut kohdasta, josta olisi piirustusten mukaan pitänyt mennä esikuntaupseeritaloon liittyvä käymälä, eli rakenne näytti leikkaantuneen käymälän rakentamisen yhteydessä. Lisäksi kivijalan ja esikuntaupseeritalon väliin jäävällä alueella havaittiin myös ojamainen suorankulman muodostava alue, jossa oli runsaasti punamultaa (Y210). Oja vaikutti sadevesiojalta, joka olisi syntynyt rakennuksen seinän vierustalle. Näyttäisi siltä, että sekä oja että kivijalan jäännös liittyisivät esikuntaupseeritaloa aikaisempiin rakennuksiin. Rakennukset eivät ole olleet kuitenkaan samanaikaisia, sillä punamultakerros Y210 jatkui rakenteen R22 alle. Niiden alapuolella olevat maakerrokset olivat selkeästi esikuntaupseeritaloa vanhempia ja niistä laajin (Y286) jatkui sen kiviperustusten alle.

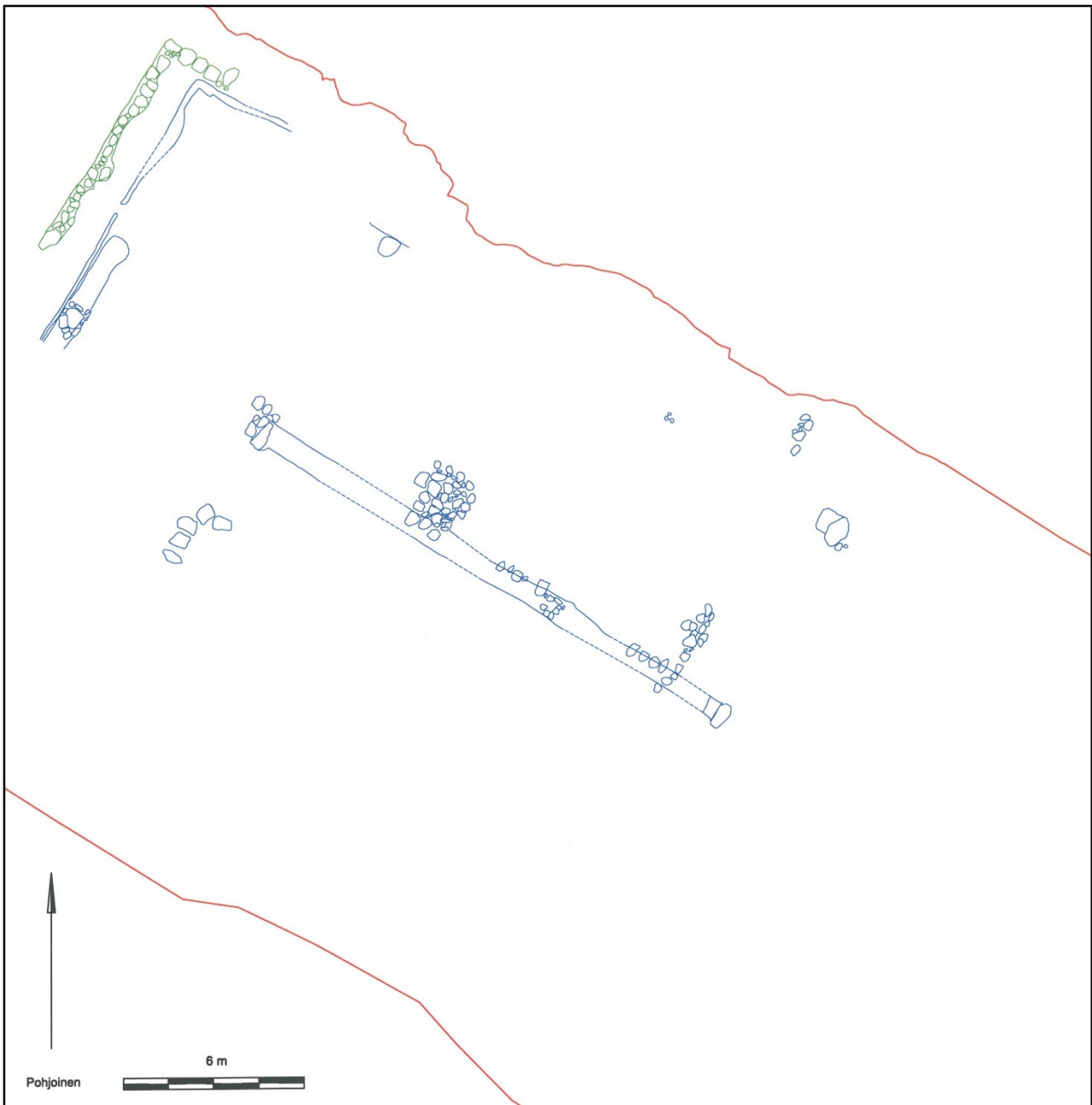
DG2224:178 Kuvan keskiosassa kivijalka R22, jossa on kiinni tykkihallin kivipilarien perustukset. Edessä kuvan oikeassa kulmassa rakenne R36 ja taustalla esikuntaupseeritalon R23 luoteisseinän kivijalkaa. N-S. Kuva Katja Vuoristo.

Esikuntaupseeritalon lounaispuolen huoneiden kiviunien ja perustusten alta paljastui noin 18 metriä pitkä kaakko-luodesuuntainen oja (Y306), jonka päädyissä oli laakeat nurkkakiviä muistuttavat kiveykset (R37 ja R29). Ojan keskivaiheilla oli paalunsija (R28), joka liittyi todennäköisesti samaan rakennukseen. Oja kiveyksineen voisi kuulua venäläisten kasarmialueen lounaisimpaan rakennukseen, jonka kaakko-luodesivu on joidenkin lähteiden mukaan ollut juuri 18 metriä pitkä. Ojan koillispuolella, noin kuuden metrin päässä on myös nähtävissä vastaavanlaisia nurkkakiviä ja paalunsijoja muistuttavia kiveyksiä (R30 ja R38 sekä R39), jotka voisivat olla kadunpuoleisten kasarmirakennusten jäännöksiä. Vanhan kartta-aineiston perusteella pihanpuoleisen eli lounaisimman kasarmirakennuksen ja kadunpuoleisen rakennuksen välissä on ollut noin kuuden metrin levyinen piha-alue, joka kääntyy kasarmitontin keskivaiheilla kohti koillista. Kaivauksissa esikuntaupseeritalon alta paljastui edellä mainittujen paalunsijojen välistä tummanharmaa hiekansekainen palokerros (Y299), joka näyttäisi rajautuvan juuri kasarmialueen rakennusten väliselle piha-alueelle. Palokerros muodosti luoteessa koillis-lounaissuuntaisen jyrkän rajan samalla linjalle, missä olivat rakenteet R37 ja R39. Linja oli samansuuntainen kuin luoteessa noin 6,5 metrin päässä sijaitseva oja Y179, joka oli hyvin samantyyppinen kuin oja Y306. Ojassa oli myös mahdollinen tuki- tai nurkkakiveys R25 ja sen luoteispuolella kulki jo edellä mainittu hiekalla ja punamullalla (Y210) täytetty sadevesiojalta vaikuttanut kapea oja.

Näyttäisikin siltä, että punamultakerros olisi syntynyt kasarmirakennuksen maalaamisen yhteydessä ja itse rakennuksesta olisi jäljellä vain pieni ojamainen alue, jossa oli rakennukseen liittyvä tukikiveys R25.

DG2224:180 Kivirakenne R25. SW-NE. Kuva Katja Vuoristo.

Kartta kasmirakennuksiin todennäköisesti liittyvistä rakenteista ja ojista. Kivijalka R22 sijaitsee luoteiskulmassa (vihreällä merkitty). Sen kaakkoispuolella on oja Y179 ja R25 ja punamullalla täyttynyt oja Y210 jää rakenteen R22 ja ojan Y179 väliin. Uuninpohja R34 sijaitsee kuvan keskivaiheilla ja siihen liittyy todennäköisesti myös kapeat kivirivit. Uunin alla kulkee kaakko-luodesuuntainen oja Y306, jonka päädyissä on kulmakivet R29 ja R37.

5.2.6. Muut rakenteet ja havainnot

Kaivausalueelta tuli myös joitakin muita rakenteita, joista muutamaa ei voida suoraan liittää mihinkään tiettyyn rakennukseen tai rakennusvaiheeseen. Tykkihallin jäännökset (**R6**) on mainittu jo useampaan otteeseen aikaisempien rakenteiden esittelyjen yhteydessä. Tykkihalli on rakennettu 1910-luvulla ja se on palanut vuonna 1940. Se on sijainnut kaivausalueen koillisosassa ja ulottunut sekä tontille 2 että 3. Rakennus on perustettu osittain Rjazanin rykmentin kirkon perustusten ja lähes kokonaan esikuntaupseeritalon ja sitä varhaisempien kasarmin jäännösten päälle. Tykkihallista oli jäljellä kaivausten alkaessa vielä betonilattia sekä massiiviset kiviperustukset. Rakennuksen lattia poistettiin kaivinkoneella kokonaan, mutta kiviperustukset vain osittain. Rakennus oli suorakaiteen muotoinen ja kooltaan noin 14 x 62 metriä. Tykkihallin pe-

rustus jakautui kolmeen osaan rakennuksen poikki kulkevien tukiseinälinjojen avulla ja rakennuksen keskiosassa oli neljä kivipilarin perustusta kahdessa rivissä.

DG2224:198 Kaivausalueelta kuoritaan kaivinkoneella tasoitesorakerrosta, jonka alta tulee esiin tykkihallin betonilattian jäännökset. E-W. Kuva Katja Vuoristo.

Toinen 1900-luvulle ajoittuva rakennuksen pohja sijaitsi kaivausalueen lounaisreunassa, alueen keskiosassa. Kyseessä oli noin 2 x 3 metrin kokoinen laotalattia (**R26**), jossa oli käytetty uudehkoja nautoja. Laudat olivat vierekkäin kaakko-luodesuuntaisessa rivissä ja niiden poikki kulki pari kapeaa puuparrua. Kyseessä oli todennäköisesti jonkin varaston tms. lattian jäännökset. Rakenteen alla oli täyttömaakerros (Y226), jossa oli resentejä löytöjä. Vuoden 2005 koekaivauksissa koeojassa 2 havaittiin rakenteen 26 lähellä puuta, joka liittyi todennäköisesti samaan rakennukseen. Vuoden 2011 kaivauksissa puu kaivettiin esiin kaivinkoneella ja se vaikutti samantyyppiseltä puulta kuin mitä laotalattiassa oli käytetty.

DG2224:182 Rakenteen R26 puulattia. SW-NE. Kuva Katja Vuoristo.

Myös rakenne **R36** näyttäisi ajoittuvan 1900-luvun alkuun tai aivan 1800-luvun lopulle. Kyseessä saattaisi olla alueella 1900-luvun alussa sijainneeseen puurakenteeseen liittyvä tukipilarin kiveys, tosin tällöin rakennus olisi ulottunut hieman oletettua kaakommaksi. Kyseessä oli joka tapauksessa kivillä täytetty, noin

0,9 m halkaisijaltaan oleva paalun tai pilarin tukikiveys. Kaivausalueen koillisreunassa sijainnut rakenne **R31** vaikutti myös pilarin tukikiveykseltä. Kiveys oli hyvin samantyyppinen kuin tykkihallin keskiosassa olleet pilarikiveykset, mutta kyseessä oli stratigrafian perusteella selkeästi niitä vanhempi rakenne, ja kiveys näyttäisikin ajoittuvan jo 1700-luvulle. Rakenne oli nelikulmainen (1,2 x 1,4 m) ja se oli muurattu hiekkasekoitteisella laastilla lohkotuista kivistä. Laasti oli koostumukseltaan huomattavasti karkeampaa ja pehmoisempaa kuin tykkihallissa. Kiveys oli rakennettu kaivantoon, joka oli täytynyt mullan sekaisella siltillä (Y330) ja rakenteen päällä oli luultavasti 1700-luvun lopulle ajoittuva palo- tai kulotuskerros (Y33). Kiveystä ei pysty yhdistämään alueelta tunnettuihin muihin rakenteisiin. Rakenne **R24** oli toinen pienhkö kiveys, jota ei voi

suoraan liittää alueen rakennuskantaan. Kyseessä oli noin 0,65 x 1,25 m kokoinen soikeahko pienistä kivistä ladottu kiveys, jossa oli hiiltä. Kivet eivät olleet kovin palaneita, mutta kyseessä saattaisi olla liesikiveyksen pohja, joka ajoittuu stratigrafian perusteella 1800-luvun loppupuolelle. Rakenne jäi osin tykkihallin luoteisimman keskipilarikiveyksen alle.

DG2224:181 Kivirakenne R24 sekä Y205 ja Y206. NE-SW. Kuva Katja Vuoristo.

1800-luvulle näyttäisi ajoittuvan myös kirkon perustusten koillispuolella sijainnut lohkotuista ja luonnonkivistä tehty kivirivi **R17**, jossa kivet olivat paikoin hieman harvassa. Kiveys kaartui hieman kirkon kaakkoispäädyn suuntaan. Rakenne oli kasattu kirkkoon liittyvän purkukerroksen Y46 päälle, joten kyseessä oli kirkon palon jälkeinen eli vuotta 1821 nuorempi rakenne. Kivirivi oli pituudeltaan noin 14 metriä ja se alkoi kirkkosalin kaakkoispäädyn kohdalta ja jatkui kuoriosan ja kirkon päädyssä olleen kaivannon Y137 ohitse. Rakenne ei vaikuttanut kivijalalta harvan ja kaartuvan rakenteensa perusteella, mutta kyseessä saattaisi olla kirkkomaata suojaamaan perustettu aitakiveys. Kirkon päädyssä ollut **kaivanto Y137** oli kiinni kirkon kaakkoispäädystä ja se sijaitsi puolivälissä kirkon seinää. Kirkon kivijalasta oli romahtanut muutamia kiviä kaivantoon, joka oli kooltaan noin 2,75 x 2–2,25 m. Kuopan syvyys oli noin 1,2 metriä. Stratigrafian perusteella kaivanto on kaivettu paikalle kirkon ollessa vielä käytössä tai heti kirkon palamisen jälkeen ennen varsinaista purkuvaihetta. Kuopanteen pinnalla oli kirkon purkukerrosta (Y46), jonka alta paljastui tummanruskea orgaaninen tiivis puusilppukerros (Y51). Kerros ulottui myös kaivannon reunojen ulkopuolelle lähes koko kirkon päädyn leveydelle. Kerroksen kaakkoisreunassa oli muutamia tiiliä rivissä, mutta on epävarmaa kuuluivatko ne varsinaisesti yksikköön. Yksiköstä Y51 löytyi mm. useampia tykinkuulia ja niiden paloja. Yksikön Y51 alta tuli esiin vaaleanruskea soran sekainen hiekkakerros (Y120) sekä paalunsija Y362. Yksikkö Y120 oli vähälöytöistä täyttemaata ja kaivannon Y137 pohjalla oli kerroksen Y120 välissä musta ja tahmea saven, noen ja puulastun sekainen hieno hiekka (Y138), joka vaikutti tallatulta maanpinnalta. Kaivannon reunoilla oli yksikön Y120 alla karkea kellanruskea tasaushiekka (Y136) sekä hieno hiekka, jonka seassa oli hieman savea ja karkeaa hiekkaa (Y161). Kyseessä oli myös tasauserros. Kaivannon merkitys jäi epäselväksi, mutta kyseessä saattaisi olla kirkkoon liittyvä kaivanto, esimerkiksi jokin säilytyskuoppa.

DG2224:194 Yksikkö Y51 ja kaivanto Y137 kirkon kaakkoispäädyssä. Kuvan alareunassa rakenne R17. NE-SW. Kuva Katja Vuoristo.

Rakenne **R12** sijaitsi kaivausalueen länsikulmassa tunkiokerroksen Y8 päällä. Rakenne oli mahdollisesti osittain purettu kivijalan kulma, jossa oli käytetty sekä lohkottuja että luonnonkiviä. Osa kivistä oli kahdessa kerroksessa ja niiden välissä oli hieman savea, jota oli saatettu käyttää laastina. Rakenne saattoi liittyä paikalla 1740-luvun alussa sijainneeseen pieneen rakennukseen, mutta todennäköisesti kyseessä oli jokin muu, 1800-luvulle ajoittuva rakenne, ellei sen alla ollut tunkio ole syntynyt heti leipomon jäätyä pois käytöstä noin vuonna 1742. **Tunkiokerroksesta Y8/Y9** löytyneet ajoittavat löydöt eivät sulje tätä vaihtoehtoa pois, sillä kaikki siitä löydetyt neljä rahaa ajoittuvat 1720-luvulle ja leimojen perusteella ajoitettavat liitupiipun kopat on valmistettu vuosien 1682–1757 ja 1725–1749 välisinä aikoina. Yksikön muut löydöt eivät ole ajoitettavissa. Tunkiokuopan löytöjen joukossa on runsaasti saviastianpaloja, pääasiassa punasavikeramiikkaa ja ns. slaavilaista keramiikkaa ja lisäksi lasinpaloja on runsaasti. Myös ajoittamattomia liitupiippujen katkelmia on melko paljon ja lisäksi kerroksesta löytyi mm. luukampa, kasteristi ja kaksipiikkinen haarukka. Tunkion alta paljastui jo aiemmin mainitut todennäköisesti leipomoon liittyvät tiilirakenteet R8–R10, R13 ja R19 sekä myös rakenteen R13 alla ollut pieni **tunkiokuoppa Y52/Y53**. Kerros oli ruskeanmustaa orgaanista hiilen ja keskikarkean sekaista täyttömaata ja se jatkui kaivausalueen lounaisprofiiliin kuten myös tunkiokerros Y8/Y9.

DG2224:186 Tunkiokuoppa Y8/Y9 erottuu tummana alueena kuvan alaosassa. Tunkio jatkuu kuvan ulkopuolelle. Taustalla näkyy pohjaan kaivettuja poteroita. SW-NE. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:188 Tunkiokuopan Y52/Y53 profiili. Profiilin keskellä erottuu myös tiilirakenne R13, jonka päällä on yksikkö Y8. NE-SW. Kuva Katja Vuoristo.

Kivirakenne **R27** sijaitsi esikuntaupseeritalon luoteispuolella jätekuopan **Y286** pohjalla. Kiveys oli kaakko-luodesuuntainen luonnonkivistä muodostuva hieman epämääräinen kivirivi. Kivien välissä oli paikoin hie-man laastia. Rakenne, kuten myös jätekuoppa Y286 jatkuivat esikuntaupseeritalon perustusten alle, joten ne ajoittuvat sitä vanhemmiksi. Todennäköisesti ne ajoittuvat 1700-luvun puolivälin tienoille, sillä paikalla

DG2224:183 Kivirakenne R27. SE-NW. Kuva Katja Vuoristo.

on ollut myös mm. kasarmirakennuksen pohjaksi tulkittu kivijalka R22 ja punamulta-kerros Y210, joka liittyy myös kasarmitontin rakennusvaiheisiin ja nämä ajoittuvat 1700-luvun lopulle tai 1800-luvun alkuun. Strati-grafian perusteella R27 ja Y286 ovat näitä vanhempia. Y286:n alta paljastui myös kaa-reva laastikerros **Y307**, joka liittyynee raken-teeseen R27. Kyseessä voisi olla venäläisten kasarmirakennuksia edeltävään kasarmiin liittyviä kerroksia ja sen jälkeinen jätekuop-pa.

DG2224:158 Esikuntaupseeritalon R23 luoteispäädyn kaakkoisprofiili. Rakenteen alla oli tunkiokuoppa Y286 ja laastikerros Y307, joka erottuu profiilissa valkoisina läiskinä. NW-SE. Kuva Katja Vuoristo.

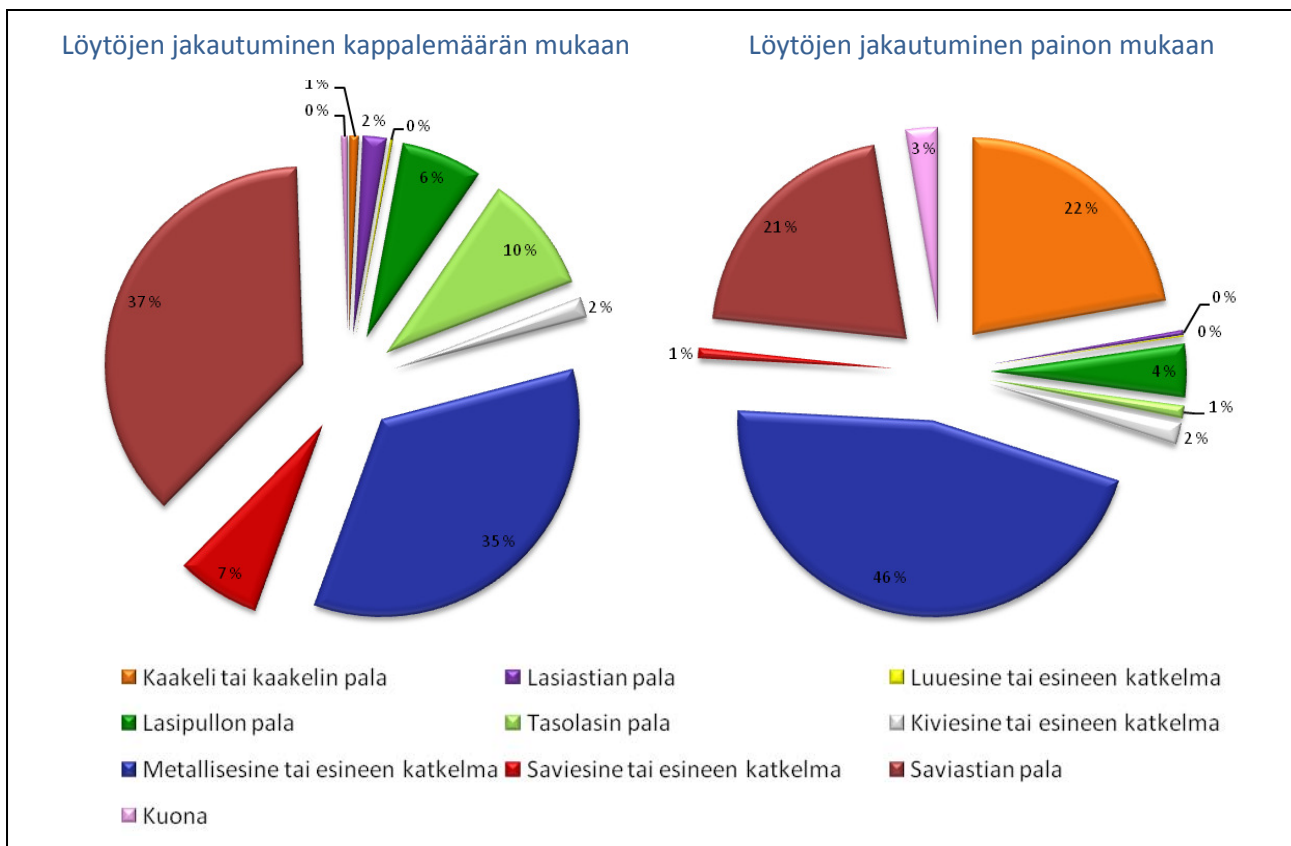
Edellä mainittujen yksiköiden lisäksi kaivausalueelta tuli esiin toistasataa täytemaakerrosta. Näistä suurin osa oli jätekuoppien täytemaita. Suurin osa jätekuopista ja muista täyttökerroksista sijaitsi tykkihallin, kirkon ja esikuntaupseeritalon lounaispuolella ”sisäpihalla”. Kuoppia oli myös kirkon ja esikuntaupseeritalon väliin jäävällä alueella sekä osittain myös rakenteiden alla. Kerroksista suurin osa oli kaivettu puhtaaseen pohjahiekkaan ja niitä sijaitsi aivan vierä vieressä. Osa yksiköistä leikkasi toisensa. Yksiköiden löytöjen perusteella osa kerroksista voidaan ajoittaa 1700- tai 1800-luvuille ja osa voidaan liittää esikuntaupseeritalon purkamisvaiheeseen. Yksiköitä ei ole käyty tässä raportissa tarkemmin läpi, mutta ne on kuvailtu yksikkö-lomakkeissa (liite 1a). Ns. sisäpihan alueella oli myös kolme viemärikaivantoa (Y66).

Kaivausalueen kaakkoispää näyttää karttojen perusteella huomattavasti puhtaammalta kuin muu alue, mutta myös tällä alueella oli useita pieniä kuoppia, jotka lähtivät jo kaivinkoneella otettaessa pois. Myös alueen kaakkoisprofiilissa näkyi useita kuoppia, jotka jatkuivat kaivausalueen ulkopuolelle, eli voidaan olettaa, että jätekuopat jatkuvat myös kaivausalueen ulkopuolella runsaslukuisina.

5.3. Löydöt

Kaivauksilta tuli runsaasti esinelöytöjä, mutta kaikkia löytöjä ei ole säilytetty ja otettu Kansallismuseon koelmiin. Pinnan täyttökerroksista, jotka ajoittuivat 1900-luvun tienoille, löydöt jätettiin jo kenttätyövaiheessa keräämättä, mutta muista yksiköistä löydöt otettiin kaivettaessa talteen. Löydöt käytiin läpi jälkityövaiheessa kun esineet oli puhdistettu ja osa niistä päätettiin poistaa luetteloinnin ja valokuvaamisen jälkeen

(ks. liitteet 4a ja 4b). Esineiden säilyttämiseen vaikutti niiden löytöyhteys; ne, jotka liittyivät selkeästi johonkin suurempaan kokonaisuuteen, kuten esimerkiksi rakenteisiin, säilytettiin. Sen sijaan alueen lukuisista jätetuopista ja erilaisista kuoppien täyttömaakerroksista löytyneistä esinelöydöistä jouduttiin karsimaan talteen otettavien löytöjen määrää. Säilytettävien löytöjen valinnassa pyrittiin huomioimaan löytöaineiston ajallinen ja lajikohtainen kattavuus, mutta metalliesineiden kohdalla jouduttiin löytöjä karsimaan reilusti, koska kaikkien niiden konservointi ei ollut mahdollista, eivätkä ne olisi säilyneet kokoelmassa ilman käsitteilyä. Suurin osa poistetuista metalliesineistä oli rautanuloja ja erilaisia raudankappaleita. Joukossa oli myös mm. raskaita tykin kuulia, jotka näkyvät mm. poistettujen rautaesineiden suuressa painossa.

Diagrammissa on esitetty kaikkien kaivauslöytöjen jakautuminen tyypeittäin. Kuvasta puuttuu eläinten luut sekä kankaat.

Huomionarvioista löytöjen kohdalla on se, että suurin osa löydöistä tuli erilaisista jätetuopista. Selkeästi alueen rakennuksiin liittyvistä yksiköistä tuli löytöjä vain vähän, sillä rakennustenpaikat on ilmeisesti raivattu erittäin tehokkaasti kun ne ovat palaneet tai kun ne on purettu. Tästä huolimatta erityisesti esikuntaupseeritalon kohdalla voidaan osa jätetuopista löytyneistä löydöistä liittää kyseiseen rakennukseen. Esikuntaupseeritalon raunioiden purkamisen yhteydessä rakennuksen takapihalle on kaivettu kuoppia ja rauniossa olleita esineitä sekä rakenteita on kuopattu niihin. Sen sijaan kirkkoon selkeästi liittyviä esinelöytöjä ei alueelta juuri ole, lukuun ottamatta haudoista löytyneitä esineitä. Varuskunnan toimintaan alueella viittaavat mm. useat tykin kuulat ja myöhemmin myös ammusten hylsyt ja tietyt keramiikkatyypit voidaan liittää alueen venäläisasutukseen.

Rykmentinkentältä kerättiin talteen eniten erilaisia **rautaesineitä ja niiden katkelmia**. Painon mukaan (noin 100 kg) rautaesineiden määrä oli 46 % löydöistä ja kappalemäärältään niitä oli yhteensä 35 % löydöistä. Löytöryhmän suuri kokonaispaino selittyy pitkälti sillä, että löytöjen joukossa oli useita painavia tykin kuulia ja myös monien muiden esineiden yksittäispaino oli suuri. Tykin kuulien koko vaihteli hieman, mutta pääosin ne olivat suunnilleen nyrkin kokoisia. Joukossa oli myös muutama tätä pienempi kuula. Tykin kuulia löytyi

pareittain yksiköstä Y35 ja rakenteiden R8–R10, R13 ja R19 päällä olleesta tunkiosta Y8/Y9. Yksikössä Y35 tykinkuulat sijaitsivat vierekkäin kiinni rakenteessa R14. Esineiden esiintyminen pareittain herätti kysymyksen, olisiko niitä voitu käyttää myös punnuksina, sillä samasta yksiköstä löytyi myös useita rahoja, jotka voisivat viitata esimerkiksi kaupankäyntiin. Rautaesineistä suurimman löytöryhmän muodostivat rautanaulat ja niiden katkelmat. Nämä olivat sepän tekemiä ja osa nauloista oli peräisin hautojen arkuista. Naulojen joukossa oli myös hevosenkengän nauloja. Myös hevosenkenkiä löytyi muutama. Lisäksi kaivausalueelta löytyi useita heloja. Niiden joukossa on useampia samantyyppisiä litteitä rautalevyjä, joiden päässä on liekkimäiset päädyt. Helat voivat olla ovista tai ikkunaluukuista. Myös erilaiset hakaset ja muutamat

riippulukot sekä avaimet liittyvät joko luukkuihin, oviin tai joihinkin kansiin. Ruokailuun liittyviin rautaesineisiin voidaan lukea ainakin kaksi haarukkaa sekä padan sangat. Myös veitsentorien katkelmista osa liittyy ruokailuun, mutta osa on peräisin taittoveitsistä ja puukoista, jotka ovat voineet toimia myös työkaluina. Tällaisia ovat olleet myös mm. kaivauksilta löytyneet sakset ja sirppi. Edellä mainittujen lisäksi rautaesineiden joukossa on yksi mahdollinen munniharppu, jonka kieli on katkenut, ja muutamia hihnan tai vyön solkia, kulmarautoja, mahdollisia pärepihtejä (2 kpl) sekä runsaasti tunnistamattomien esineiden katkelmia ja rautalevyn paloja.

DG2224:189 Kulttuurikerroksessa Y35 sijainneet tykinkuulat löytöpaikallaan. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:293 KM38898:36, rautaesineen, mahdollisen kamman, katkelma. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:289 KM38898:1175, veitsen katkelma. Luuvartinen kahva on koristeltu verkkokuviolla. Kuva Katja Vuoristo.

Rautaesineiden lisäksi kaivauksissa löytyi myös muita **metalliesineitä ja niiden katkelmia**. Suurin osa näistä on valmistettu kupariseoksesta, mutta joukossa on myös muutamia lyijyesineitä, kuten mm. ikkunanpuite-lyijyä ja lyijykuula. Kupariseoksesta valmistettujen löytöjen joukossa on useita nappeja, joista suurin osa on peräisin kirkkoon liittyvän hautausmaan vainajien univormuista. Napit ovat pääosin hyvin yksinkertaisia ja koristelemattomia. Osa on muodoltaan puolipallomaisia ja osa lähes litteitä. Suurimmassa osassa napeista on kiinnityslenkki napin takapuolella, mutta joissakin on neljä reikää, joista nappi on ommeltu kankaaseen kiinni. Kaksi haudan H30 vainajan napeista olivat koristeltu filigraanikoristeella ja ne olivat sisältä onttoja. Myös yhdessä napissa, jonka keskiosassa oli luuta, oli uurrekoristelua. Osassa napeista oli säilynyt hieman myös puuta napin sisällä. Haudoista löytyi myös muutamia nuppineuloja, joita on käytetty vainajien käärinliinojen kiinnittämiseen. Lisäksi lähes kaikilla vainajilla oli kasteristit (ks. hautaluettelo, liite 1c). Näissä on nähtävissä useampia erilaisia malleja, mutta myös samanlaisia ristejä esiintyy useammassa haudoissa. Riipuksista enemmistö on tasapäisiä, hieman kärkiin leveneviä yksinkertaisia ristejä, joiden ulkopinnalla on reliefikoristelua. Myös ns. apilaristi on yleinen. Lisäksi ristien joukossa on päihin suippenevia ristejä (2 kpl) ja ristejä, jotka ovat päistään tasapäisiä ja -levyisiä, mutta niiden ulkoreunoilla on pieniä palloja, jotka tekevät riipuksesta vinoneliön mallisen (2kpl). Näiden kasteristien molemmat pinnat on koristeltu reliefikuvalla. Kasteristien joukossa on myös yksi tasakärkinen risti, josta erkanevat säteittäiset kepeät vartaat ristin haarautumiskohdan kulmista. Riipus on koristeltu reliefillä. Haudoista löytyneet kasteristit palautetaan vainajien mukana uudelleen hautauksen yhteydessä.

DG2224:244, :274, :259, :252, :240 Hautojen 8, 27, 18, 12 ja 6 kasteristit. Haudan 6 vainajalla oli myös kaurisimpukkariipus. Kuvat Markku Haverinen.

Haudasta 27 löytyi myös kupariseoksesta valmistettuja solkia. Näistä yksi oli mahdollisesti hiussolki ja kaksi koristeellista polvien kohdalta löytynyttä solkea voivat olla peräisin housujen lahkeista, saappaista tai säärystimistä. Haudoista esiin tulleiden kasteristien ja solkien lisäksi myös muista yksiköistä (Y8, Y18 ja Y70) löytyi muutama ortodoksinen kasteristi tai sen katkelma (KM 38898: 34, 141, 142 ja 282) sekä solkia. Metallilöytöjen joukossa oli myös vaatehakanen, sormustin, ketjupunosta, mahdollinen veitsen tupen vahvike,

heloja, piippurassin paloja, kuparipellin paloja ja vetonuppi, joka on kuulunut oveen, luukuun tai laatikkoon tms. Lisäksi kaivausalueelta löytyi myös muutamia 1. maailmansodan aikaisia metallihylsyjä sekä muutama harjoitushylsy, joka liittyi varuskunta-alueen myöhempään toimintaan.

DG2224:289 KM38898:1303 ja :1301, vasemmalla haudan 27 vainajan polven vierestä löytynyt solki ja oikealla koristeltu hiussolki vainajan niskan alta. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:291 KM38898:1314, haudan 30 vainajalla ollut filigraanikoristeinen nappi. Kuva Katja Vuoristo.

Alueen kaksi tiilirakennusta voidaan ajoittaa 1700-luvun alkupuolelle niistä löytyneiden **rahalöytöjen** perusteella. Rahojen perusteella ei voida selvittää milloin rakenteet on tehty, mutta niiden avulla voidaan todeta milloin ne ovat ainakin olleet vielä käytössä ja milloin ne on aikaisintaan voitu rakentaa. Rahoja löytyi yhteensä 78 kpl ja niistä muutamat ovat peräisin pintakerroksista, vaikka muuten niistä ei löytöjä otettukaan talteen. Kaikista rahoista ainoastaan kaksi ajoittuu 1800-luvulle (venäläinen kopeekka vuodelta 1851 ja kahden kopeekan raha vuodelta 1821) ja muut ajoittuvat 1700-luvulle. Näistä kolme (kaksi dengaa ja yksi kahden kopeekan raha) ajoittuu 1750-luvulle ja yksi denga vuosien 1764–1796 välille. Yksi rahoista ajoittuu mahdollisesti vuosiin 1730–78 ja loput ajoitetuista rahoista ajoittuvat vuosien 1718–1748 välille. Näistä 14 kpl on 1710-luvun loppupuolelta, 27 kpl 1720-luvulta ja 26 kpl 1730-luvulta eli suurin osa rahoista ajoittuu aikaan, jolloin Hamina oli vielä Ruotsin vallan alla. Rahoista 33 kpl on venäläisiä ja loput eli 45 kpl ruotsalaisia. Rahojen tarkemmat tiedot löytyvät liitteestä 3. Rahalöytöjä on käsitelty osittain jo luvussa 5.2.1., jossa mainitaan rakenteen R11 yhteydestä löytyneen 1700-luvun alkupuolelle ajoittuvia rahoja yhteensä 33 kpl, minkä perusteella rakenne näyttäisi ajoittuvan Ruotsin vallan aikaiseksi ja kirkkoa vanhemmaksi. Useampi raha löytyi kirkon eteisen kaakkoisseinän ulkoreunan alle menneestä kuopasta, joka oli täyttynyt yksiköllä Y36. Myös rakenteesta R21 löytyi kirkkoa vanhemmaksi ajoittuva raha 1730-luvun loppupuolelta. Kirkon eteisosan hautojen täytemaasta (Y3) löytyneet 6 rahaa liittyvät todennäköisesti kirkon eteisen vieressä sijainneeseen rakenteeseen 11 ja siihen kuuluviin kulttuurikerrokseen, jotka ovat tuhoutuneet kirkon kohdalta eteisosaa perustettaessa. Kirkon eteisen täytemaasta löytyneet rahat ajoittuvat vuosien 1719–1736 välille aivan kuten vierestä löytyneetkin rahat ja niistä viisi on ruotsalaisia. Muut rahalöydöt eivät ajoita löytökontekstiaan, sillä ne ovat löytyneet erilaisista täyttömaa- ja purkukerroksista, jolloin ne voivat kuulua myös johonkin aikaisempiin kulttuurikerrokseen tai rakenteisiin. Esimerkiksi esikuntaupseeritalon kohdalta ja vierestä on useita 1730-luvulle ajoittuvia rahoja, jotka voivat liittyä kuulua paikalla aiemmin sijainneiden kasarmirakennusten asutusvaiheisiin.

Kaivausten toiseksi suurin löytötyyppi oli erilaiset **saviastian palat** (noin 34 kg). Löytöaineistoon kuuluu fajanssi-, kivisavi-, valkosavi- ja punasaviastioiden paloja sekä myös posliinia ja ns. slaavilaistyyppistä keramiikkaa, jota esiintyy löytöaineistoissa eniten. **Slaavilaistyyppiseen keramiikkaan** on luettu kaikki sellaiset astianpalat, joita ei voida selkeästi luokitella muihin keramiikkatyyppeihin. Löytöjen luetteloinnissa keramiikan materiaalia ei ole voitu luokitella selkeästi mihinkään tiettyyn savityyppiin, sillä astianpaloissa esiintyy useampaa erilaista savea ja myös niiden poltoissa on ollut niin suuria vaihteluita, ettei saviainesta voida selkeästi määritellä esim. harmaasaveksi tai punasaveksi. Samassa astiassa savi voi olla tummanharmaata tai jopa hennon vaaleanpunaista. Yhteistä kyseiselle keramiikkatyyppille on kuitenkin se, että astiat ovat pääasiassa hyvin karkeatekoisia ja keramiikka-aines huokoista. Useimmiten saven sekoitteena on käytetty kvartssia tai hiekkaa ja joskus myös savimuruja. Pääosin astiat ovat olleet koristelemattomia, mutta muutamissa astioissa on reunan alla aaltomaista, mahdollisesti nyörillä tehtyä koristelua tai rihlausta ja joissakin

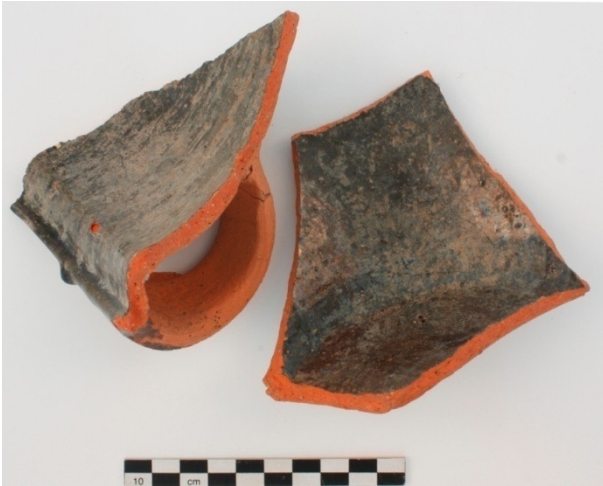
paloissa on astian pinnalla savilietesilotus. Monissa astianpaloissa on säilynyt myös karstaa merkinä siitä, että niitä on pidetty tulesa. Karkeatekoisten ruukkujen ja isojen astioiden lisäksi aineistossa esiintyy myös muutamia hienojakoisemmasta savesta tehtyjä ohutseinäisiä astianpaloja, joiden pinnassa on hieman kiiltävä silote. Suurin osa astioista näyttäisi olevan dreijaamalla valmistettuja, mutta löytöaineistossa on myös sellaisia paloja, joita ei ole todennäköisesti dreijattu.

DG2224:285 Slaavilaistyyppinen saviastia koottuna, KM38898:1033. Kuva Katja Vuoristo.

Toiseksi suurin kaivauksilta talteen kerätty keramiikkatyyppi oli **punasavikeramiikka**. Astianpalojen joukossa on pääasiassa ruukkujen ja kulhojen paloja sekä myös vateja, mutta lisäksi löytöaineistossa on myös muutamia jalallisia astioita ja tuopin tai kannun paloja sekä padan kahva ja jalka. Joissakin punasaviastioiden paloissa on säilynyt myös korva tai korvan katkelma. Suurin osa punasavikeramiikasta on lasitettua, osassa lasitus on molemmilla pinnoilla ja osassa vain sisäpinnalla. Lasituksessa on käytetty värittömän lasitteen lisäksi vihertäviä ja kellertäviä sävyjä ja lisäksi erityisesti vaaleissa esiintyy ns. bolus-koristelua tai erilaisia piste- ja ympyräkoristeita. Monissa astianpaloissa on käytetty myös vaaleaa savilietettä. **Valkosavikeramiikkaa** esiintyy löytöaineistossa vain vähän. Astianpaloissa on vihreää, keltaista ja ruskeaa lasitetta.

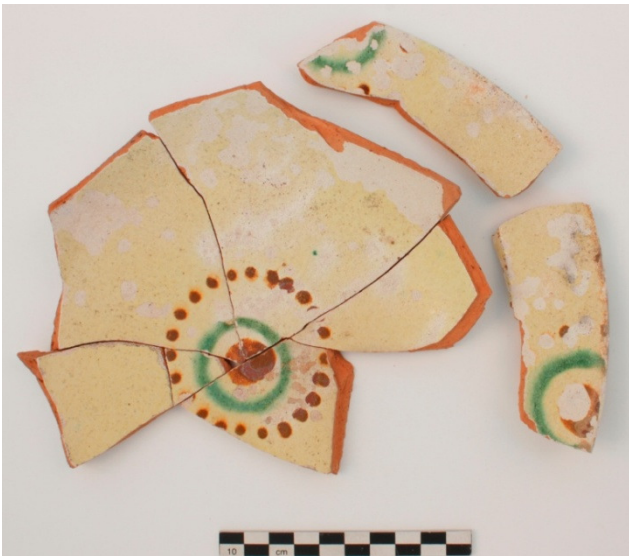
DG2224:286 Pieni saviastia koottuna, KM38898:1055. Kuva Katja Vuoristo.

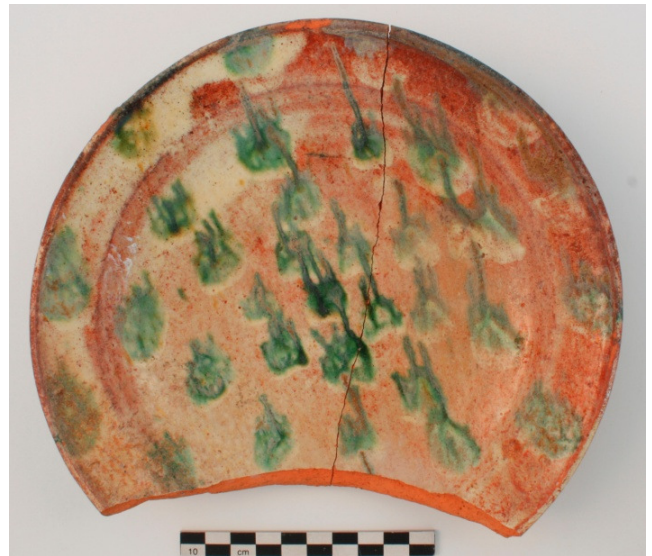
DG2224:288 KM38898:1056, korvallisen punasaviastian paloja. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:298 KM38898:772 ja :771, punasavipadan kahva ja jalka. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:295 KM38898:438, punasavilautasen paloja. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:296 KM38898:439, punasavilautasen paloja. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:303 KM38898:978, punasaviruukun korvallinen kylkipala. Kuva Katja Vuoristo.

Fajanssiastioiden palat olivat myös melko yleisiä kaivauslöytöjä. Löytöaineistossa esiintyy lautasten, vatiin, kuppien, kulhojen, ruukkujen ja teekannujen paloja. Fajanssiastioista moni on venäläistyyppistä sinisillä kasviaiheisilla kuvioilla koristeltua keramiikkaa, mutta löytöaineistossa esiintyy myös violetilla, vihreällä ja ruskealla kuvioituja astianpaloja. Astioiden pohjaväri on pääsääntöisesti valkoinen ja valkoisia yksivärisiäkin astioita on löytöjen joukossa. Osa niistä on täysin kuvioimattomia, mutta joidenkin lautasten ulkoreunat ovat aaltomaisia ja niiden päällä on reliefikoristelua. **Kivisavikeramiikan** määrä on löytöjen keskuudessa melko vähäinen. Astianpalat ovat pääasiassa ruskeapintaista ja tyyppiltään tunnistamatonta kivisavikeramiikkaa, mutta joukossa on myös muutama kannun tai tuopin pala ns. Westerwaldin tyyppin keramiikkaa. Lisäksi muutamassa palassa on ns. tiikerilasitus. Myös **posliiniasioiden paloja** on suhteellisen vähän. Astianpalojen joukossa on kupin ja lautasten paloja ja niissä esiintyy mm. kasvi- ja kiinalaisaiheisia sinivalkoisia kuvioita sekä raitoja, joita on myös astioiden sisäpinnoilla. Posliiniasioiden palat keskittyvät selkeästi esikuntaupseeritaloon liittyviin yksiköihin.

DG2224:294 KM38898:397, westerwaldin tyyppin keramiikan pala.
Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:302 KM38898:975, tiikerilasitteisen kivisavipul-
lon katkelma. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:299 KM38898:934, :937, :941, :935 ja :938, fajanssi-
astioiden paloja. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:301 KM38898:974 ja :971, fajanssilautasen reunapala
ja teekannun nokan katkelma. Kuva Katja Vuoristo.

Kaivauksissa tuli esiin myös punasavesta valmistettuja lähes ehjiä punasavesta valmistettuja uunien **kaakeleita** ja niiden paloja, joista suurin osa on liitettävissä esikuntaupseeritaloon. Nämä palat löytyivät rakennukseen purkamiseen liittyvästä jätekuopasta (Y261). Kaakelit ovat pääosin ns. kuppikaakeleita ja niiden joukossa on erilaisin koristeellisin nauhakuvioiden, kukka- ja tammenlehti-aiheisin sekä kaarikuvioin koristeltuja paloja. Kaakeleissa on valkoinen pohjalasite, johon koristeet on maalattu vihreällä, ruskealla, sinisellä ja keltaisella. Kuviollisten kaakeleiden lisäksi löytyi muutamia valkoisia ja vihreitä kaakelinpaloja.

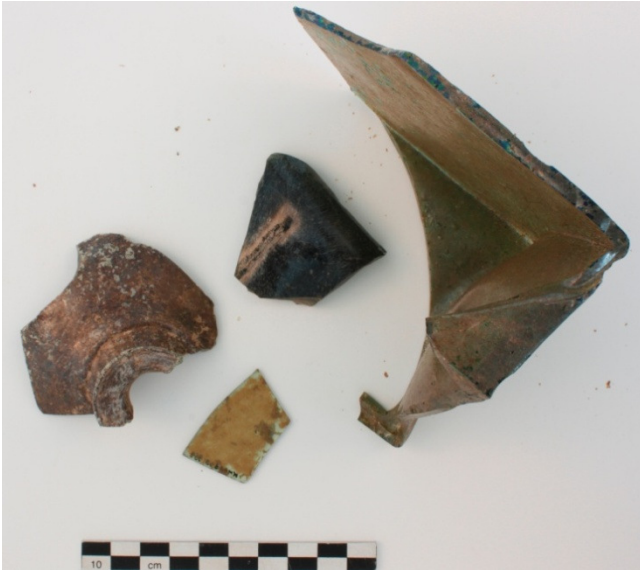
DG2224:284 Esikuntaupseeritalosta purettuja kaakeleita löytyi runsaasti jätekuopasta Y261. Kuva Katja Vuoristo.

Valkosavesta valmistettuja **liitupiipun katkelmia**, sekä koppia että varsia, oli löytöaineistossa melko runsaasti. Liitupiippujen joukossa on ainakin ruotsalaisia, englantilaisia ja hollantilaisia piippuja, leimojen perusteella eniten esiintyy Goudassa valmistettuja piippuja. Piipuissa on myös muita leimoja ja kohokuvioita, kuten kirjaimia, kruunuja, pisteitä ja numeroita. Piiput ajoittuvat pääasiassa 1700-luvulle. Kaakeleiden ja liitupiippujen lisäksi alueelta löytyi muutamia yksittäisiä **saviesineiden paloja**, kuten valkosavesta valmistetun kukkopillin pala sekä punasavesta valmistettu mahdollinen kangaspuunpaino. Myös kukkopilli näyttäisi liittyneen esikuntaupseeritalon esineistöön.

DG2224:297 KM38898:740, :98 ja :92, liitupiippujen ja punasavihiipun koppia. Kuva Katja Vuoristo.

Löytöjen joukossa oli myös jonkin verran **tasolasin ja pullo- sekä astialasien paloja**. Pullonpalojen joukossa oli myös paloja, jotka olivat peräisin nelikulmaisista pulloista, kuten mm. mustepulloista. Astialasinpalojen joukossa oli muutamia jalallisten astioiden paloja. Kaivauksilta löytyi lisäksi muutamia luuesineitä tai niiden katkelmia sekä kiviesineitä. **Luuesineiden** joukossa on kaksi kamman katkelmaa, joissa on piikit molemmin puolin sekä muutamia luuneuloja, joista yhdessä on häränsilmäkoristelua ja yhdessä koristeuraa neulan

silmän vieressä. Lisäksi luuesineiden joukossa on muutamia veitsenkahvoja ja naudan luita, joita on työstetty mm. tekemällä niihin reikiä, sekä yksi hevosen päätä muistuttava pieni hiottu luuesine. **Kiviesineistä** suurin osa on lukkopiitä ja lisäksi muita piinpaloja on melko runsaasti, näistä ainakin osa on tuluspiitä. Lisäksi kiviesineiden joukossa on muutamia hioinkiviä sekä mahdollisia rihvelitaulun paloja ja rihvelitaulun kirjoituspuikon katkelma.

DG2224:300 KM38898:967, :968, :966 ja :969, lasipullojen ja tasolasin paloja.

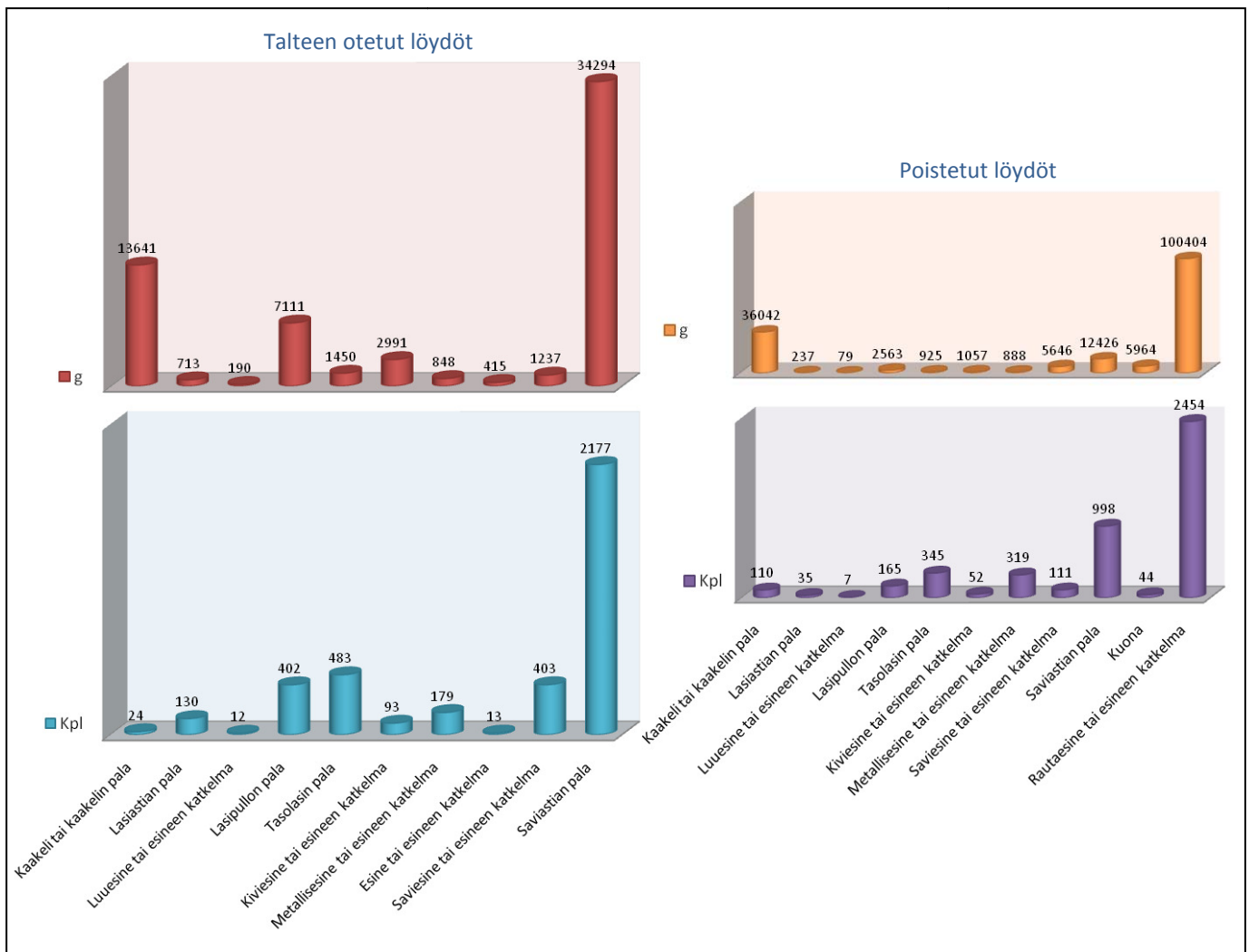

DG2224:287 KM38898:1045, luuneula. Kuva Katja Vuoristo.

DG2224:292 KM38898:250, luukamman katkelma. Kuva Katja Vuoristo.

Kaivausalueelta tuli esiin runsaasti **eläinten luita**, yhteensä noin 240 kg. Tästä noin 800 grammaa oli palanutta luuta ja loput palamatonta. Palamaton luuaineisto käytiin lähes kokonaan pikaisesti läpi jo kenttätyövaiheessa, minkä jälkeen luut poistettiin (ks. liite 4c). Suurin osa tunnistetuista eläinten luista oli kotieläimiä, kuten nautaa, sikaa, vuohta ja lammasta ja monissa luissa oli nähtävissä leikkuujälkiä eli kyse oli teurasluista. Lisäksi luiden joukossa oli tarkemmin tunnistamattomien kärkiastujien ja nisäkkäiden luita, mutta hevosesta ei ollut kuin yksi tunnistettava luu. Luiden joukosta tunnistettiin myös jänis ja kukko sekä muutamia tarkemmin tunnistamattomia linnun luita. Myös kalan luita esiintyi ja kalalajeista tunnistettiin sampi sekä myös todennäköiset hauki ja turska. Kotieläimiin kuuluivat myös kissa ja koira, joista todettiin molemmista kaksi lähes ehjää luurankoa. Nämä tulivat jätekuopista Y103, Y132, Y153 ja Y323. Jätekuoppaan Y103 pantu koira oli asetettu laudan päälle tai puulaatikkoon ja jätekuopan Y153 kissa oli mahdollisesti haudattu punasavivadissa.

Kaaviokuva talteenotetuista ja poistetuista löydöistä. Kaaviossa on esitetty erikseen tallennettujen ja poistettujen löytötyyppien kappalemäärät ja painot.

6. Yhteenveto

Haminan Hietakylään on suunnitteilla korttelin 73 tonteille 2 ja 3 kahden kerrostalon rakentaminen Jatke Oy:n ja Varte Oy:n yhteishankkeena. Rakennettava alue sijaitsee varuskunnan alueella ns. Rykmentinkentän kohdalla Maariankadun ja Isoympyräkadun kulmassa. Tonttien yhteispinta-ala on 2636 m². Rakennusalue on kuulunut vielä kevääseen 2011 saakka Senaatti-kiinteistölle, minkä vuoksi Senaatti-kiinteistöt vastasi tutkimusten kustannuksista.

Rykmentinkenttä on toiminut aiemmin varuskunnan harjoittelualueena ja se ollut rakentamattomana vuodesta 1940 lähtien, jolloin paikalle 1910-luvulla rakennettu suuri tiilinen tykkihalli pommitettiin. Alue on luokiteltu vuonna 2003 luultavasti säilyneeksi tai tutkimuksellisesti mielenkiintoiseksi muinaisjäännösalueeksi. Vuonna 2005 paikalla todettiin koekaivausten perusteella olevan vanhoja säilyneitä kulttuurikerroksia ja rakenteita, minkä vuoksi tonttien jatkotutkimukset katsottiin tarpeellisiksi ennen kuin kerrostalojen rakentaminen voitaisiin aloittaa. Alueen vanhasta rakennuskannasta tehtiin vuonna 2006 myös arkistoselvitys ja sen perusteella voitiin todeta, että alueella on ollut 1700–1800-luvuilla useita eri rakennusvaiheita.

Tonttien rakennustyöt tulivat ajankohtaisiksi vuonna 2011 ja arkeologiset tutkimukset suoritettiin 5.5.–12.8.2011. Tutkimukset oli tarkoitus suorittaa kahdessa erillisessä vaiheessa, siten että tontti 2 kaivettaisiin

keväällä sekä alkukesästä ja tontti 3 myöhemmin. Pian kaivausten aloittamisen jälkeen kävi kuitenkin ilmi, että tontin 2 tutkiminen tulisi viivästyttämään sieltä esiin tulevien hautojen vuoksi, joten kaivausten aikataulua ja budjettia jouduttiin arvioimaan uudelleen. Samalla päädyttiin siihen, että koko rakentamisalueen tutkiminen kerralla on sekä taloudellisesti että logistisesti järkevintä.

Vuoden 2011 tutkimuksissa avattiin kaivinkoneella noin 2500 m²:n kokoinen kaivausalue eli lähes tonttien 2 ja 3 suuruinen alue. Tonteilta kuorittiin kaivinkoneella paksut 1900-luvun täytemaakerrokset sekä myös osa 1800-luvun täyttökerroksista. Maariankadun ja Isoympyräkadun laitaan jouduttiin jättämään aitojen viereen kapeat luiskat kaivamatta, jotta aidat ja niiden takana kulkeva jalkakäytävä eivät romahtaisi ja että kaivausalueen toiseen päähän pystyisi myös liikkumaan menemättä varsinaiselle kaivausalueelle. Kaivinkoneen poistamien pintakerrosten jälkeen kaivamista jatkettiin lapioiden ja lastojen avulla sekä paikoin myös hienommilla kaivausvälineillä. Havaitut rakenteet purettiin pääosin käsi- ja hartiavoimin, kun ne oli ensin dokumentoitu valokuvaamalla ja piirtämällä.

Kaivausalue sidottiin takymetrillä (Nikon DTM-A20LG) EUREF-FIN-koordinaatistoon ja korkeusjärjestelmänä oli N43. Takymetriä käytettiin apuna dokumentoinnissa ja osa pienemmistä yksiköistä kartoitettiin pelkätään sen avulla, kun taas rakenteet ja niihin liittyvät sekä suuremmat yksiköt ja haudat piirrettiin käsin. Piirtämisen lisäksi yksiköitä ja rakenteita dokumentoitiin valokuvaamalla ja myös kirjoittamalla niistä yksityiskohtaiset sanalliset kuvaukset.

Vuoden 2011 tutkimuksissa todettiin, että tonteilla 2 ja 3 oli säilynyt erittäin hyvin vanhoja kulttuurikerroksia ja eri rakennusvaiheisiin liittyvien rakennusten jäännöksiä. Alueen vanhimpina rakenteina voidaan pitää tontilla 2 sijainneita tiilirakenteita, joista suurin osa näyttäisi liittyvän paikalla 1700-luvun alkupuolella sijainneeseen Ruotsin kruunun aikaiseen leipomoon. Osa leipomoon liittyvistä tiilirakenteista voisi olla uunien sokkeleita. Samalle aikajaksolle eli Ruotsin vallan ajalle näyttäisi ajoittuvan myös alueen pohjoiskulmassa sijainnut tiililattian jäännös, joka ei näytä suoranaisesti liittyvän leipomoon. Rakenteen ympäristöstä on löytynyt useita 1720–1730-luvuille ajoittuvia rahoja, mikä voisi viitata kaupankäyntiin. Kruunun aikaisesta kasarmirakennuksesta ei kaivauksissa sen sijaan löytynyt mitään merkkejä. Vanhojen karttojen perusteella tämä olisi sijainnut nykyisen tontin 3 alueella ja rakennuksen jäännökset näyttäisivät tuhoutuneen tontille myöhemmin valmistettujen kasarmirakennusten ja esikuntaupseeritalon rakentamisen yhteydessä. 1800-luvun alussa rakennetun esikuntaupseeritalon perustusten kaivaminen näyttää tuhonneen myös sitä vanhempien, 1700-luvun loppupuolelle ajoittuvien kasarmirakennusten jäännöksiä, sillä osa kasarmin aikaisista taloista on sijainnut aivan samalla paikalla kuin esikuntaupseeritalo. Venäjän vallan aikaisista kasarmirakennuksista oli havaittavissa ainoastaan paikoin mahdollisia nurkkakiviä ja perustusoja ja kivijalkojen jäännöksiä. Lisäksi yksi uuninperustus näyttäisi kuuluvan kasarmin myöhäisimpään rakennusvaiheeseen.

Esikuntaupseeritalon perustusten todettiin säilyneen erittäin hyvin, vaikka se olikin tuhoutunut osittain alueelle 1900-luvun alussa rakennetun tykkihallin perustamisen yhteydessä. Esikuntaupseeritalon pohjakaava oli hahmotettavissa hyvin ja sen voitiin todeta vastaavan rakennusta kuvaavia piirroksia. Kiviperustusten perusteella rakennuksessa oli keskikäytävä, jonka molemmin puolin oli kolme uunillista huonetta ja keskikäytävässä oli näkyvillä käytävän poikki kulkeva kivirivi, joka oli ainoa mitä yläkertaan johtavista portaista oli enää jäljellä. Rakennuksen purkujätteen perusteella talossa näyttäisi olleen käsinmaalatut kaakeliuunit. Esikuntaupseeritalon kaakkoispuolella kulki erillinen kivirivi, joka voitiin rakennukseen liittyvien piirrosten perusteella todeta eteisen laajennusosan ulkoseinän perustukseksi. Laajennus oli tehty ilmeisesti vasta vähän ennen esikuntaupseeritalon paloa 1840. Rakennuksen lounaispuolella näyttäisi olleen sisäpiha, jonka aidoista on jäänyt kapeita oja.

Esikuntaupseeritalo on rakennettu nykyisen tontin 3 paikalle vielä kun tontilla 2 on sijainnut Rjazanin rykmentin ortodoksinen kirkko. Kirkko on rakennettu luultavasti jo 1744 ja se on palanut 1821. Esikuntaupseeritaloa palo ei kuitenkaan näytä vaurioittaneen, vaikka palokarttojen mukaan koko Rykmentinkentän silloinen alue olisi jäänyt palon alle. Tontti 2 on saanut vuoden 1821 palon jälkeen olla rakentamattomana aina tykkihallin rakentamiseen saakka. Kirkon raunioita suojaamaan näyttäisi pystytetyn ainakin paikoin jonkinlaista kiviaitaa. Kirkon perustukset olivat säilyneet paikoin erittäin hyvin, mutta tykkihallin rakentaminen oli tuhonnut paikoin osia siitä. Näyttäisi siltä, että kirkon rauniot on puhdistettu erittäin hyvin palon jälkeen, sillä varsinaista purkujätettä ja palokerrosta oli hyvin vähän. Kirkon rakenteesta ei ollut säilynyt juurikaan tietoja kirjallisissa lähteissä, tiedossa oli ainoastaan, että kirkko on ollut puurakenteinen ja siinä on ollut kellotorni. Kartoissa kirkko esiintyy erimallisena, osassa kuoriosa on kaareva ja osassa suora ja myös eteisosan muoto vaihtelee. Vuoden 2011 tutkimuksissa kirkko osoittautui pohjakaavaltaan yksinkertaiseksi suorakaiteen muotoiseksi. Rakennus oli hyvin kapea ja sen luoteispäädyssä oli eteinen ja kaakkoispäädyssä kuori. Kirkkosalin keskellä oli laajahko kiveys, joka liittyi mahdollisesti kellotornin tukemiseen. Eteinen ja kuori olivat rakenteeltaan lähes identtiset ja niiden tukevan kiviperustuksen päällä oli kaareva tiilirakenne, joka on luultavasti näkynyt lattiatasossa. Eteisosan koillispuolella oli myös pieni neliömäinen uloke, joka liittyi luultavasti kirkon sisäänkäyntiin. Kirkon eteisosasta ja sen lounaispuolelta löytyi kaivauksissa myös yllättäen pienialainen ortodoksinen hautausmaa, josta ei ollut kirjallisissa lähteissä mitään mainintoja.

Hautausmaa todettiin kirkon aikaiseksi ja näyttäisi siltä, että vainajat on haudattu melko lyhyellä aikavälillä paikalle. On todennäköistä, että kyseessä on ollut tilapäinen hautausmaa ennen Pampyölin ortodoksinen hautausmaan käyttöönottamista. Kirkon eteisen ympäristöstä todettiin merkkejä 35 vainajasta. Näistä neljä olivat nuorten aikuisten miesten hautoja ja loput olivat pieniä lapsia. Suurimmalla osalla vainajista oli kasteristi ja muutamilla lapsivainajilla oli merkkejä myös pitsisestä pronssikoristeisesta päähineestä. Lisäksi heillä oli kääriinliinoihin liittyviä nuppineuloja ja yhdellä lapsella oli säilynyt myös pala hienompaa kangasta, luultavasti silkkiä. Kolmella miesvainajalla oli säilynyt useita metallinappeja ja niiden kohdilla myös isoja kankaanpaloja, jotka voitiin määritellä univormuihin kuuluviksi. 1700-luvun venäjän armeijan pukumuodin mukaan asut näyttäisivät ajoittuvan 1700-luvun puolivälin tienoille.

Kaivausalueelta tuli esiin myös muutamia yksittäisiä rakenteiden jäännöksiä, joita ei voida suoraan liittää mihinkään paikalta tunnettuun rakennukseen. Lisäksi alueelta kaivettiin useampi sata erikokoista jätekuoppaa, jotka ajoittuvat 1700-luvulta 1900-luvun alkupuolelle. Suurin osa jätekuopista sijaitsi rakennusten takana sisäpihalla.

Hautalöytöjen lisäksi kaivauksilta kerättiin talteen runsaasti myös muita löytöjä, jotka ovat tyypillisiä historiallisen ajan kaupungin asuinpaikkalöytöjä. Löytöaineistossa on runsaasti mm. eläinten luita, erilaisia metalliesineitä, liitupiippujen katkelmia, keramiikkaa, kaakelin, lasipullon ja tasolasin paloja sekä luu- ja kiviesineitä. Myös rahoja löytyi kohtalaisesti. Keramiikan joukossa on runsaasti punasavikeramiikkaa, mutta myös ns. slaavilaistyyppisiä saviastianpaloja on hyvin paljon. Tämä selittyy alueen venäläisasutuksella ja kasarmi-alueena toimimisena. Myös paikalta löytyneet tykinkuulat voidaan liittää paikan varuskunnan toimintaan. Alueelta löytyneiden keramiikanpalojen perusteella voidaan havaita, että slaavilaisen keramiikan osuus alkaa vähetä esikuntaupseeritaloon liittyvän aineiston joukossa eli 1800-luvun alkupuoliskolla. Mukaan alkaa tulla hienompia astioita, kuten posliinikuppeja ja fajanssilautasia sekä myös erilaisia pieniä keramiikkaruukkuja ja teepannuja alkaa ilmestyä aineistoon.

Vuoden 2011 kaivausten perusteella voitiin todeta, että Rykmentinkentän muinaisjäännösalue oli säilynyt erittäin hyvin huolimatta alueelle 1900-luvun alussa rakennetusta tykkihallista, joka oli tuhonnut osittain sekä kirkon että esikuntaupseeritalon perustuksia. Alueelle oli kaivettu 1900-luvulla myös sadevesikaivantoja, mutta nämä näyttäisivät tuhonneen ainoastaan joitakin sisäpihan jätekuopista. Vuoden 2011 kaivauksissa saatiin tutkittua tontit 2 ja 3 lähes kokonaan ja alueella sijainneista rakennuksista saatiin kattava kuva. Esikuntaupseeritalo jatkui hieman kaivausalueen ulkopuolelle Isoympyräkadun puolelle, mutta tästä huolimatta rakennus saatiin tutkittua hyvin. Kaivauksissa todettiin, että sisäpihan tyyppiset jätekuopat jatkuvat myös kaivausalueen ulkopuolelle provianttimakasiinin suuntaan sekä myös varuskunta-alueen puolelle kaakkoon. Tutkimusten jälkeen tonttien rakentamiselle ei ole enää muinaismuistolain mukaista estettä.

Lähteet

Painamattomat lähteet

Lagerstedt, John 2006. Selvitys Haminan varuskunta-alueen Rykmentinkentällä sijainneesta rakennuskannasta. Museovirasto.

Mökkönen, Teemu 2003. Hamina–Fredrikshamn, kaupunkiarkeologinen inventointi. Vaasa- ja suurvalta-aikaisten kaupunkien arkeologinen inventointiprojekti. Museovirasto.

Suhonen, V.-P. 2005. Koekaivaus Haminan varuskunta-alueella vuonna 2005. Museovirasto.

Painetut lähteet

Kaskinen, Ilkka & Kauppi, Ulla-Riitta 1992. Haminan linnoitus. Jyväskylä.

Mollo, Boris & Mollo, John 1979. Uniforms of the Imperial Russian Army. Norwich.

Nordennstreng, Sigurd 1909. Fredrikshamn. Såsom befäst gränsort och stapelstad 1721–1811. Vasa.

Nordenstreng, Sigurd & Halila, Aimo 1974. Haminan historia I. Ruotsin vallan aika (V:een 1742). Mikkeli.

Nordenstreng, Sigurd & Halila, Aimo 1975. Haminan historia II. Venäjän vallan alusta 1900-luvun alkuun (1742 – n. 1900). Mikkeli.

Kuvaluettelot

Mustavalkonegatiivit

Kuvan numero	Kohde	Aihe	Kuvaaja
F146615:1	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta ennen kaivausten alkua. N-S.	Katja Vuoris-to
F146615:2	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva, kaivinkone poistamassa kaivausalueen päällä olevaa sorakerrosta. E-W.	Katja Vuoris-to
F146615:3	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva, kaivausalueen NW-päädyn kirkon rakenteita kaivetaan esiin. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:4	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva, kaivausalueen NW-päädyn kirkon rakenteita kaivetaan esiin. N-S.	Katja Vuoris-to
F146615:5	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva, kaivausalueen NW-päädyn kirkon rakenteita kaivetaan esiin. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:6	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R1-4. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:7	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, SW-puoli, R1-4. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:8	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, NE-puoli, R1-4. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:9	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R1-4. Taustalla kaivetaan tunkiokuoppaa. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:10	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R3 ja R4, NE-puoli. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:11	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R1 ja R2, SW-puoli. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:12	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yksityiskohta rakenteista R1, R3 ja R4. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:13	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty dokumentointitasossa 1. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:14	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 1-3 tulleet esiin. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:15	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Palokerrokset Y2 ja Y5 alueen W-osassa. Kaivamassa Maija Helamaa ja Eeva Pettäy. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:16	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuoppa Y8/Ku9. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:17	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuoppa Y8/Ku9. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:18	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Y16 kaivausalueen SW-reunassa kaivannon 66A:n itäpuolella. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:19	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:20	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen SW-puoli, palokerros Y5 ja tunkio Y8/Ku9, kuopat Y10 ja Y14. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:21	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen SW-puoli, palokerros Y5 ja tunkio Y8/ku9, kuopat Y10 ja Y14. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:22	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kuopat Y10/K11 ja Y14/K15. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:23	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuoppa Y8/Ku9, hiekka Y7 ja poteroita. SW-NE.	Katja Vuoris-to

F146615:24	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva, edessä Eeva Pettäy, taustalla puhdistetaan kirkon rakenteita.	Katja Vuoris-to
F146615:25	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Y390 kaivausalueen NW-päädystä. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:26	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-profiili, NE-pääty. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:27	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-profiili, keskiosasta. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:28	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Laura Sevä kaivamassa hautaa, Maija Helamaa avustaa. W-E.	Katja Vuoris-to
F146615:29	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Laura Sevä kaivamassa hautaa, vieressä Maija Helamaa ja Eeva Pettäy. W-E.	Katja Vuoris-to
F146615:30	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 2, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:31	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 2, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:32	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, arkun kansi. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:33	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, hautakuoppa ja arkun kansi. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:34	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, hautakuoppa ja arkun kansi. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:35	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Alueen NW-profiili, SW-osa. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:36	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Alueen NW-profiili, keskiosa. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:37	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Alueen NW-profiili, keskiosa. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:38	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Alueen NW-profiili, NE-osa. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:39	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yksityiskohta alueen NW-profiilin SW-osasta. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:40	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, vainaja esiinkaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:41	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:42	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, vainaja esiinkaivettuna, lähikuva vainajan yläruumiista. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:43	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-pääty, kirkon rakenteet kaivettuna esiin. Eeva Pettäy piirtää. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:44	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-pääty, kirkon rakenteet kaivettuna esiin. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:45	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-pääty, kirkon NW-päädyn rakenteet kaivettuna esiin. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:46	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon kivijalan keskiosa ja tykkihallia. Rakenteet R5-7. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:47	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon kivijalan keskiosa ja tykkihallia. Rakenteet R5-7. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:48	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R1 SE-profiili. N-S.	Katja Vuoris-to
F146615:49	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R1 NE-puolen, S-kulman profiili. N-S	Katja Vuoris-to

F146615:50	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R1 NE-puolen SW-profiili, SE-osa. N-S	Katja Vuoristo
F146615:51	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R1 NE-puolen SW-profiili, NW-osa. N-S	Katja Vuoristo
F146615:52	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R1 SW-puolen NE-profiili. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:53	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R1 SE-pääty. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:54	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, arkun NW-pääty. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:55	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, arkun NW-pääty. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:56	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteet R9 ja R10 sekä tunkiokuopan Y8/Ku9 tiiliä. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:57	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R8. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:58	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:59	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1, kasteristin paikka vainajan rinnan kohdalla. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:60	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 3 ja 6. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:61	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3, alta tulee esiin hautaa 6. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:62	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R12 ja kuopat Y37 ja Y38. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:63	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3, vainaja esiin kaivettuna. Alla hauta 6. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:64	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3, lähikuva vainajan yläruumiista. Alla hauta 6. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:65	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Eeva Pettaý ja Janne Haarala puhdistavat kaivinkoneen avaamaa aluetta.	Katja Vuoristo
F146615:66	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 6 arkunkansi ja hieman luita. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:67	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 6, vainaja esiin kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:68	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 6, vainaja esiin kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:69	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Alueen W-kulma, rakenteet R9, R10 ja R19. W-E.	Katja Vuoristo
F146615:70	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Alueen W-kulma, rakenteet R9, R10 ja R19. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:71	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R13. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:72	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R9. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:73	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R10. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:74	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R8. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:75	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R8. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:76	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Alueen W-osa dokumentointitasossa 3. R8-10 ja R13. SE-NW.	Katja Vuoristo

F146615:77	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R13. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:78	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R13. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:79	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 7, vainaja esiinkaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:80	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 7, yksityiskohtakuva kasterististä. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:81	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R14 alueen N-osassa. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:82	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Y35 ja kaksi tykinkuulaa löytöpaikallaan. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:83	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuopan Y8/Ku9 SW-profiili. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:84	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuopan Y8/Ku9 SW-profiili. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:85	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuopan Y8/Ku9, R13 ja Y52/53 SW-profiili. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:86	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuopan Y8/Ku9, R13 ja Y52/53 SW-profiili. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:87	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuopan Y8/Ku9, R13 ja Y52/53 SW-profiili. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:88	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-pääty ja palokerros Y5. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:89	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R2. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:90	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R2. Taempuna tykkihallia ja kirkon rakenne R5. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:91	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R2, NE-puoli. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:92	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R2, SW-puoli. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:93	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Tuija Väisänen, Janne Haarala ja Eeva Pettaý purkavat rakennetta R2. N-S.	Katja Vuoris-to
F146615:94	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Tuija Väisänen, Janne Haarala ja Eeva Pettaý purkavat rakennetta R2. N-S.	Katja Vuoris-to
F146615:95	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenteen R5 NE-profiili. N-S.	Katja Vuoris-to
F146615:96	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenteen R5 NE-profiili. Taustalla tykkihallia. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:97	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-osa. R15, R16, R18 ja R20. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:98	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-osa. R15, R16, R18 ja R20. N-S.	Katja Vuoris-to
F146615:99	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-osa. R15, R16, R18 ja R20. Taustalla kivirakenne R17. W-E.	Katja Vuoris-to
F146615:100	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Runkohuoneen sisäpuolen, rakenteen R5, NE-profiili. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:101	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Runkohuoneen sisäpuolen, rakenteen R5, NE-profiili. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:102	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hautojen 8 ja 10 pinnat, kasteristi haudan 8 päällä. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:103	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudan 8 päällä. SW-NE.	Katja Vuoris-to

F146615:104	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 9, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:105	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 9, vainaja esiin kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:106	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 10, arkku ja haudan pintaa. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:107	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 ja Y114 tykkihallin kivijalan NE-puolella. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:108	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 ja Y114, länsiosa, tykkihallin kivijalan NE-puolella. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:109	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 ja Y114, itäosa, tykkihallin kivijalan NE-puolella. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:110	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 ja Y114 tykkihallin kivijalan NE-puolella. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:111	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 tykkihallin kivijalan SW-puolella. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:112	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 tykkihallin kivijalan SW-puolella. SW-NE	Katja Vuoristo
F146615:113	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 10, vainaja esiin kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:114	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 10, lähikuva, vainaja esiin kaivettuna. Kuvassa myös kasteristi. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:115	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 13, arkun kantta, alla näkyy hautaa 12. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:116	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 11, vainaja esiin kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:117	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 11, vainaja esiin kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:118	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 11, vainaja esiin kaivettuna, lähikuva. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:119	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 13, arkun kantta. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:120	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 13, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:121	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 12, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:122	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 12, vainaja esiin kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:123	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 15, arkun kansi ja sen alla hauta 17. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:124	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, arkun kansi. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:125	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 15, arkun kansi, alla hauta 17. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:126	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, arkun kansi, vainaja osin esillä. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:127	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, yksityiskohta vainajan kallost. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:128	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 17, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:129	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 17, vainaja esiin kaivettuna, yläruumis. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:130	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 18, arkun kantta. SW-NE.	Katja Vuoristo

F146615:131	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 18, vainaja esiinkavettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:132	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 18, vainaja esiinkavettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:133	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivanto 137 kirkon SE-päädysssä. S-N.	Katja Vuoristo
F146615:134	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R22, tykkihallin pilareita ja taustalla R23. N-S.	Katja Vuoristo
F146615:135	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R22, tykkihallin pilareita ja taustalla R23. W-E.	Katja Vuoristo
F146615:136	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, arkun kansi, vainajaa hieman näkyvissä. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:137	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, arkun kansi, vainajaa hieman näkyvissä. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:138	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 16, 19, 20, 22, 25 ja 26. Taustalla Heidi Vuorenmaa kaivamassa hautaa. S-N.	Katja Vuoristo
F146615:139	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 16, 19, 20, 22, 25 ja 26. E-W.	Katja Vuoristo
F146615:140	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:141	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:142	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, vainaja esiinkaivettuna, yksityiskohta pääpuolesta. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:143	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 22, arkun pinta. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:144	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R24, Y205 ja Y206 sekä tykkihallin pilari. NE-SW-	Katja Vuoristo
F146615:145	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21, arkun kansi. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:146	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 23, hautakuopan rajat ja muutamia jäljellä olevia luita. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:147	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 23, lähikuva jäljellä olevista luista. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:148	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 20, vainaja esiinkaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:149	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 20, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:150	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24, arkun kansi. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:151	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:152	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R2 ja alapuoliset kerrokset, NW-profiili rakenteen SE-puolella. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:153	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva esikuntaupseeritalosta. Kuvassa Laura Sevä, Verna Kalmari ja Eeva Pettäy. S-N.	Katja Vuoristo
F146615:154	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva esikuntaupseeritalosta ja kaivausalueesta. S-N.	Katja Vuoristo
F146615:155	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva esikuntaupseeritalosta. S-N.	Katja Vuoristo
F146615:156	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24, vainaja esiinkaivettuna, vatsan kohdalla kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo

F146615:157	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24, vainaja esiin kaivettuna, vatsan kohdalla kasteristi. Yksityiskohtakuva. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:158	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21, vainaja esiin kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:159	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21, vainaja esiin kaivettuna. Yksityiskohta vainajan kallost. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:160	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:161	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:162	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kuopan Y162 SW-profiili. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:163	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kuopan Y163 SW-profiili. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:164	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenteen R17 SW-profiili, keskiosa. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:165	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenteen R17 SW-profiili, NW-osa. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:166	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenteen R17 SW-profiili, SE-osa. Kuopat Y162 ja Y163. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:167	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:168	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, vainaja esiin kaivettuna. Vainajan päässä pronssikoristeita päähinettä. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:169	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 26, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:170	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 26, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:171	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 26, vainaja esiin kaivettuna, kuvassa myös kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:172	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, arkun kansilautaa haudan NW-päädyssä. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:173	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, vainaja esiin kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:174	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:175	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, vainaja esiin kaivettuna. Yksityiskohtakuva vainajan yläruumiista. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:176	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, vainaja esiin kaivettuna. Yksityiskohtakuva vainajan yläruumiista sivulta. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:177	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva rakenteesta R23. S-N.	Katja Vuoris-to
F146615:178	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueen NE-puolesta. Kuvassa mm. R23 ja kirkon SE-osa. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:179	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva rakenteesta R23 lähiympäristöineen. S-N.	Katja Vuoris-to
F146615:180	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:181	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueen SE-osasta. SE-NW.	Katja Vuoris-to

F146615:182	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta, etualalla esikuntaupseeritalon kivijalkaa R23. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:183	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueen SE-osasta, etualalla esikuntaupseeritalon kivijalkaa R23. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:184	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva esikuntaupseeritalon alueesta, rakenteet R23 ja R33. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:185	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R15 W-osan NE- ja SE-profiilia. W-E.	Katja Vuoris-to
F146615:186	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R15 W-osan NE-profiili. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:187	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteen R15 W-osan SE-profiili. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:188	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 27-29, arkkujen kannet. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:189	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 27-28, arkkujen kannet. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:190	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R25. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:191	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 28, vainaja esiin kaivettuna. Alla hauta 27, sääriluu esillä. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:192	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 28, vainaja esiin kaivettuna, yksityiskohta yläruumiista. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:193	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R18 tykkihallin NW-puolella, kirkon SE-pääty. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:194	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 29, vainajan jäänteet ja kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:195	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, arkun kansi ja vainaja osin näkyvissä. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:196	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, vainaja esiin kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:197	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, vainaja esiin kaivettuna, yläruumis ja nappeja. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:198	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, vainaja esiin kaivettuna, yläruumis ja nappeja. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:199	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, napit polven tuntumasta. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:200	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, yksityiskohtakuva vainajan rinnan kohdalta. NE-SW.	Katja Vuoris-to
F146615:201	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Puurakenne R26. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:202	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, arkun kansi. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:203	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, arkun kansi. NW-SE.	Katja Vuoris-to
F146615:204	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, vainaja esiin kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoris-to
F146615:205	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, vainaja esiin kaivettuna. Yksityiskohtakuva yläruumiista. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:206	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, vainaja esiin kaivettuna. Nappeja haudan keskiosassa. SW-NE.	Katja Vuoris-to
F146615:207	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, vainaja esiin kaivettuna, yksityiskohtakuva yläruumiista. SE-NW.	Katja Vuoris-to

F146615:208	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, vainaja esiin kaivettuna, yksityiskohtakuva jaloista. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:209	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R27. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:210	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Puulastukerros Y314. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:211	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31 ja haudan täytemaa Y310, arkku alkaa erottua. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:212	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalon R23 NW-päädyn SE-profiili, NE-osa. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:213	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalon R23 NW-päädyn SE-profiili, SW-osa. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:214	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun kansi, nastat kannessa olleiden niittien kohdalla. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:215	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun kansi, nastat kannessa olleiden niittien kohdalla. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:216	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun kansi, nastat kannessa olleiden niittien kohdalla. NW-SE.	Katja Vuoristo
F146615:217	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, vainaja esiin kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:218	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, vainaja esiin kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
F146615:219	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, vainaja esiin kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:220	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, vainaja esiin kaivettuna, yksityiskohtakuva yläruumiista. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:221	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalo R23, SW-väliseinän NE-profiilin SE-osa. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:222	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalo R23, NE-väliseinän NE-profiilin SE-osa. SW-NE.	Katja Vuoristo
F146615:223	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalon uunin pohja R33 rakennuksen E-osassa.	Katja Vuoristo
F146615:224	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta kaivausten loppuvaiheessa. SE-NW.	Katja Vuoristo
F146615:225	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta kaivausten loppuvaiheessa. SE-NW.	Katja Vuoristo

Digitaalikuvat

Kaivauskuvat

Kuvan numero	Kohde	Aihe	Tekijä
DG2224:1	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva. Kaivettavat tonttialueet etualan kentällä, taustalla provianttimakasiini. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:2	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta, etualalla esikuntaupseeritalo, taempana kirkko. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:3	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta, etualalla esikuntaupseeritalo, taempana kirkko. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:4	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta, alueen vasemmalla reunassa tunkiokuoppa-alue. SE-NW.	Katja Vuoristo

DG2224:5	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta, taustalla kaupunkia. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:6	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yleiskuva kaivausalueesta kaivausten päättyessä. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:7	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-pääty, rakenteet 1-4. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:8	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Rakenteet 3 ja 4, kuvassa myös tiilirakenne R1. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:9	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yksityiskohta rakenteista R1, R3 ja R4. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:10	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R1 ja R2, kirkon pohjarakenteita, dokumentointitaso 1. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:11	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, dokumentointitaso 1. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:12	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R1-4, dokumentointitaso 1, panoraama. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:13	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-osan NE-puoli. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:14	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-osan SW-puoli, poteroita ja hautoja kaivetaan. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:15	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R1-4 ja R11, taustalla kaivetaan hautoja ja tunkiokuoppaa. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:16	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon keskiosan rakenteet R5-R7 ja tykkihallin pääty. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:17	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon keskiosa ja tykkihallin pääty, R5-R7. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:18	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, R1:n NE-profiili. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:19	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R1:n SE-pääty, vieressä R4 kiviä. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:20	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R1:n NE-puoli, SE-profiili. N-S.	Katja Vuoristo
DG2224:21	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R1:n NE-puoli, SW-profiili, SE-pääty. N-S.	Katja Vuoristo
DG2224:22	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R1:n SW-profiili. Taustalla kaivetaan hautoja ja tunkiokuoppaa. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:23	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R1:n SW-profiili, NW-pääty. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:24	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R1-R2, kirkon NW-päädyn SE-profiili, NE-osa. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:25	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R1-R2, kirkon NW-päädyn, SE-profiili, keskiosa. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:26	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R1-R2, kirkon NW-päädyn SE-profiili, SW-osa. Panoraama. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:27	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-puoli ja tykkihallin kivijalkaa. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:28	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon NW-pääty, haudat peitettyinä, SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:29	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-puoli ja tykkihalli, tykkihallin kivijalan vierustalla kaivetaan. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:30	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-pääty, kaivausalueen keskiosaa puhdistetaan. N-S.	Katja Vuoristo

DG2224:31	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-pääty. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:32	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SW-pääty, R2, taustalla hautakuoppia. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:33	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SW-osa, R2. Taustalla R5 ja tykhalia. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:34	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon keskiosaa, R5:n SW-profiili, taustalla kaivetaan tunkiokuoppaa. N-S.	Katja Vuoristo
DG2224:35	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-pääty, R15, R16, R18 ja R20. N-S.	Katja Vuoristo
DG2224:36	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-pääty, R15, R16, R18 ja R20. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:37	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-pääty, R15, R16, R18 ja R20. Taustalla R17. W-E.	Katja Vuoristo
DG2224:38	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon runkokuoneen sisäpuolta, R5:n NE-profiili. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:39	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R15 tiilirakenteen NE- ja SE-profiili. W-E.	Katja Vuoristo
DG2224:40	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R15 tiilirakenteen NE-profiili, SW-puoli. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:41	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R15, SW-puolen SE-profiili. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:42	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kirkon SE-pääty, R18 tykkihallin NW-puolella. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:43	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1 tulee näkyviin. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:44	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 1-3 näkyvissä alueen puhdistuksen jälkeen. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:45	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1, arkku ja vainaja esiinkaivettuna. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:46	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 2, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:47	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 2, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:48	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3. Alta tulee esiin hauta 6. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:49	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3, vainaja esiinkaivettuna. Alta tulee esiin hauta 6. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:50	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, arkun kansi. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:51	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, vainaja esiinkaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:52	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 4, lähikuva, keskellä kasteristi. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:53	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 6, arkun kantta osittain vielä vainajan päällä. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:54	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 6, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:55	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 6, vainaja esiinkaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:56	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 6, yksityiskohta kasteristin kohdalta. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:57	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 7, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo

DG2224:58	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 7, vainaja esiin-kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:59	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 7, yksityiskohta vainajasta. Kuvan keskellä kasteristi. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:60	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hautojen 8 ja 10 pinnat, haudan 8 päällä kasteristi. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:61	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudan 8 päällä. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:62	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 9, arkun pinta. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:63	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 9, vainaja esiin-kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:64	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 10, vainaja esiin-kaivettuna ja kasteristi. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:65	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 10, vainaja esiin-kaivettuna, yksityiskohtakuva vainajasta ja kasterististä. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:66	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 11, hautakuoppa ja vainaja esiin-kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:67	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 11, vainaja esiin-kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:68	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 12, vainaja esiin-kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:69	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 12, vainaja esiin-kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:70	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 13, arkun kantta. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:71	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 13, kasteristi. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:72	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 13, vainaja esiin-kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:73	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, arkku. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:74	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, vainaja esiin-kaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:75	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, yksityiskohta kallosta. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:76	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, kalloa ja päähinettä.	Katja Vuoristo
DG2224:77	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 14, kalloa ja päähinettä.	Katja Vuoristo
DG2224:78	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 15 ja sen alla hauta 17. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:79	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 15, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:80	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, vainaja esiin-kaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:81	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, vainaja esiin-kaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:82	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16, vainaja esiin-kaivettuna, vainajan yläruumis. Keskellä kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:83	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16 sivusta, haudan pääpuoli. Keskellä kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo

DG2224:84	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 17, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:85	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 17, yksityiskohta vainajan rinnan kohdalta. Keskellä kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:86	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 18, arkun kantta. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:87	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 18, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:88	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, arkun kantta, vainaja osin esillä. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:89	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:90	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:91	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 19, vainajan yläruumis. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:92	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 16, 19, 20, 22, 25 ja 26. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:93	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 9, 16, 19, 20, 22, 25 ja 26. Hautaa 9 kaivetaan. S-N.	Katja Vuoristo
DG2224:94	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 20, vainaja esiinkaivettuna. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:95	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 20, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:96	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21, arkun kansi. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:97	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:98	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 22, SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:99	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudan 23 jäänteet, SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:100	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:101	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24, vainaja esiinkaivettuna, keskellä kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:102	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24, vainaja yläruumis ja kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:103	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:104	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, vainaja esiinkaivettuna NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:105	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, vainaja esiinkaivettuna, kallossa kiinni koristeltua päähinettä. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:106	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, yksityiskohta päähineestä. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:107	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, päähinettä ylös nostettuna.	Katja Vuoristo
DG2224:108	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25, yksityiskohta päähineestä.	Katja Vuoristo
DG2224:109	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 26, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:110	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 26, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo

DG2224:111	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 26, vainajan yläruumis ja kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:112	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Haudat 27-29, arkkujen kannet. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:113	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, arkun kansi. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:114	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, nappeja. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:115	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:116	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, vainaja esiinkaivettuna, yksityiskohtakva yläruumiista. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:117	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, yksityiskohta haudasta, nappeja oikean reisiluun vierestä. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:118	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, kangasjänteitä ja nappeja rinnan kohdalla. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:119	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27, nappiin kiinni tarttunutta kangasta. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:120	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 28, vainaja esiin kaivettuna. Näkyvissä myös reisiluu haudasta 27. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:121	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Yksityiskohta haudasta 28, lantion kohdalla kasteristi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:122	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 29, kasteristi, arkkua ja hieman säilynyttä luuta. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:123	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, arkun kansi. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:124	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:125	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, vainajan yläruumis. Keskivartalon kohdalla nappeja ja kangasjänteitä. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:126	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, keskiosan nappeja. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:127	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, ylävartalo. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:128	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, jalat. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:129	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30, nappi ja hieman kangasta sekä koristenappi vasemman lonkan päällä. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:130	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31 ja Y310, arkun reunat tulevat esiin. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:131	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun länsipääty. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:132	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun länsipääty. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:133	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun kansi, valkoiset nastat arkun kannessa olleiden niittien kohdilla. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:134	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun kansi, valkoiset nastat arkun kannessa olleiden niittien kohdilla. NW-SE.	Katja Vuoristo

DG2224:135	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, arkun kansi, valkoiset nastat arkun kannessa olleiden niittien kohdilla. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:136	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, vainaja esiinkaivettuna. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:137	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, vainaja esiinkaivettuna. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:138	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31. Polvet, joissa näkyy villasukkaa. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:139	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, kallo ja rinta. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:140	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, kallo. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:141	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, kangasta, jossa napinlävet erotuvat. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:142	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, kangasta ja nappeja, osia liivistä. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:143	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, kangasta ja nappeja, osia liivistä. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:144	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, paitaa ja paidannappeja. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:145	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, paitaa ja paidannappeja. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:146	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, paidanreunuksen koviketta. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:147	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, kasteristi ja ihoa. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:148	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, kankaanpaloja todennäköisesti takista.	Katja Vuoristo
DG2224:149	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, neulosta vasemman polven vierestä.	Katja Vuoristo
DG2224:150	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, lähikuva neuloksesta vasemman polven vierestä.	Katja Vuoristo
DG2224:151	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31, vasemman taskun vahviketta.	Katja Vuoristo
DG2224:152	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalo kaivettu osittain esiin. S-N.	Katja Vuoristo
DG2224:153	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalo kaivettu osittain esiin. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:154	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalo kaivettu osittain esiin. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:155	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalon uuninpohja R33 talon SE-päädystä, NE-puolelta. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:156	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalon R23 NE-väliseinän SE-osa. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:157	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalon R23 SW-väliseinän SE-osan NE-profiili. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:158	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Esikuntaupseeritalon R23 NW-päädyn SE-profiili. R23 alla tunkiokuoppa Y286. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:159	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen länsikulma. Tiilirakenteet R8, R9, R10, R13 ja puu- ja tiilirakenne R19. E-W.	Katja Vuoristo

DG2224:160	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen länsikulma. Tiilirakenteet R8, R9, R10, R13 ja puu- ja tiilirakenne R19. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:161	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R13, SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:162	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R10 ja Y8/Ku9:n tiiliä. W-E.	Katja Vuoristo
DG2224:163	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R8 rajat. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:164	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R8. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:165	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R8. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:166	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R12 sekä Y37 ja Y38. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:167	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenteet R9 ja R10 sekä tiili- ja puurakenne R19, dokumentointitaso 3. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:168	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R9. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:169	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R10. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:170	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R13. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:171	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R13. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:172	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R14. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:173	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 ja Y114. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:174	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 ja Y114. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:175	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 ja Y114. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:176	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 tykkihallin SW-puolella. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:177	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tiilirakenne R21 tykkihallin SW-puolella. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:178	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivijalka R22, R36 ja tykkihallin pilareita, taustalla esikuntaupseeritaloa R23. N-S.	Katja Vuoristo
DG2224:179	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivijalka R22, kivirakenne R36 ja tykkihallin pilareita, taustalla esikuntaupseeritaloa R23. W-E.	Katja Vuoristo
DG2224:180	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R25. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:181	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivirakenne R24 sekä Y205 ja Y206. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:182	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Puulattia R26. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:183	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kivi- ja tiilirakenne R27. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:184	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen W-osa. Tunkiokuopat Y8/Ku9, Y10 ja Y14, palokerros Y5, poteroita ja hiekka Y7. NW-SE.	Katja Vuoristo

DG2224:185	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuopat Y10 ja Y14. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:186	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuoppa Y8/Ku9, poteroita ja hiekka Y7. SW-NE.	Katja Vuoristo
DG2224:187	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuoppien Y8/Ku9 ja Y52/Ku53 profiili. Profiilissa myös tiilirakenne R13. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:188	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Tunkiokuoppa Y52/Ku53 profiili. Profiilissa myös tiilirakenne R13. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:189	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kulttuurikerros Y35, tykinkuulat löytöpaikallaan.	Katja Vuoristo
DG2224:190	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Y390 kaivausalueen NW-päädys. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:191	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-profiili. Panoraama. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:192	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivausalueen NW-profiili, yksityiskohta. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:193	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Y16 kaivausalueen eteläreunassa, kaivannon 66A itäpuolella. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:194	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Y51 kirkon SE-päädys. NE-SW.	Katja Vuoristo
DG2224:195	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaivanto Y137 kirkon SE-päädys. S-N.	Katja Vuoristo
DG2224:196	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	R22 ja sen alapuolisten kerrosten NW-profiili. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:197	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Puusilppukerros Y314 esikuntaupseeritalon sisäpuolella. SE-NW.	Katja Vuoristo
DG2224:198	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Kaivinkone kuorimassa tasotesorakerrosta kaivausalueelta. E-W.	Katja Vuoristo
DG2224:199	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Kirkon rakenteita kaivetaan esiin kaivausalueen W-päädys. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:200	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Kirkon rakenteita kaivetaan esiin kaivausalueen W-päädys. W-E.	Katja Vuoristo
DG2224:201	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Kirkon rakenteita kaivetaan esiin kaivausalueen W-päädys. NW-SE.	Katja Vuoristo
DG2224:202	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Kirkon rakenteita kaivetaan esiin. W-E.	Katja Vuoristo
DG2224:203	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Eeva Pettaý piirtämässä kirkon rakenteita.	Katja Vuoristo
DG2224:204	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Maija Helamaa kaivaa hautaa 2, Janne Haarala avustaa.	Katja Vuoristo
DG2224:205	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Maija Helamaa kaivaa hautaa 2.	Katja Vuoristo
DG2224:206	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Laura Sevä kaivaa hautoja 1 ja 4, vieressä Tuija Väisänen.	Katja Vuoristo
DG2224:207	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Laura Sevä kaivamassa hautaa.	Katja Vuoristo
DG2224:208	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Eeva Pettaý piirtää hautaa 4.	Katja Vuoristo
DG2224:209	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Laura Sevä poistaa luita haudasta 4.	Katja Vuoristo
DG2224:210	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Pressukatos Mikko Kannarin ja Laura Sevän suojana hautoja kaivettaessa.	Katja Vuoristo

DG2224:211	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Verna Kalmari kaivaa esiin hautaa 1.	Katja Vuoristo
DG2224:212	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Maija Helamaa, Enni Lappela, Jenny Suikkanen ja Heidi Vuorenmaa kaivamassa hautoja.	Katja Vuoristo
DG2224:213	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Jenny Suikkanen ja Heidi Vuorenmaa kaivamassa hautoja.	Katja Vuoristo
DG2224:214	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Maija Helamaa ja Enni Lappela kaivamassa hautoja.	Katja Vuoristo
DG2224:215	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Maija Helamaa ja Eeva Pettaý kaivamassa hautaa 31.	Katja Vuoristo
DG2224:216	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Maija Helamaa ja Eeva Pettaý kaivamassa hautaa 31.	Katja Vuoristo
DG2224:217	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Maija Helamaa ja Eeva Pettaý kaivamassa hautaa 31.	Katja Vuoristo
DG2224:218	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Janne Haarala, Mikael Nyholm ja Maija Helamaa kaivamassa tunkiokuoppaa Y8/Ku9.	Katja Vuoristo
DG2224:219	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Eeva Pettaý ja Janne Haarala puhdistavat kaivausalueen pintaa kaivinkoneen jäljiltä.	Katja Vuoristo
DG2224:220	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Laura Sevä, Verna Kalmari ja Mikko Kannari kaivamassa tunkiokuoppaa Y8/Ku9.	Katja Vuoristo
DG2224:221	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Tuija Väisänen, Janne Haarala ja Eeva Pettaý purkamassa kivirakennetta R2.	Katja Vuoristo
DG2224:222	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Laura Sevä ja Verna Kalmari puhdistavat purkukerroksia esikuntaupseeritalon ympäriltä.	Katja Vuoristo
DG2224:223	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Kaivausalueen SW-osan jätekuoppia kaivetaan.	Katja Vuoristo
DG2224:224	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Jenny Suikkanen, Janne Haarala ja Laura Sevä purkavat kirkon SE-päättyä.	Katja Vuoristo
DG2224:225	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Kaivausaluetta puhdistetaan kirkon SE-puolella.	Katja Vuoristo
DG2224:226	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Tuovi Vaara ja Janne Haarala purkamassa esikuntaupseeritalon R23 NW-päättyä.	Katja Vuoristo
DG2224:227	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Janne Haarala kaivamassa jätekuoppaa Y261.	Katja Vuoristo
DG2224:228	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Enni Lappela, Tuovi Vaara ja Sami Harju kaivamassa jätekuoppaa Y296	Katja Vuoristo
DG2224:229	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Jätekuoppaa Y261 kaivetaan koneellisesti.	Katja Vuoristo
DG2224:230	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Esikuntaupseeritalon seiniä R23 puretaan kaivinkoneella.	Katja Vuoristo
DG2224:231	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Työkuva. Luiden puhdistusta sadepäivänä.	Katja Vuoristo
DG2224:232	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Ryhmäkuva	Katja Vuoristo
DG2224:233	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Ryhmäkuva	Katja Vuoristo

DG2224:234	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 1.	Markku Have- rinen
DG2224:235	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 1, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:236	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 3.	Markku Have- rinen
DG2224:237	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 3, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:238	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 4, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:239	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 4, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:240	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi ja kaurisimpukka haudasta 6, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:241	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi ja kaurisimpukka haudasta 6, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:242	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 7, mahdollisesti etu- puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:243	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 7, mahdollisesti taus- tapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:244	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 8, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:245	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 8, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:246	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 9, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:247	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 9, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:248	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 10, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:249	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 10, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:250	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi ja kangasta haudasta 11.	Markku Have- rinen
DG2224:251	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi ja luuta haudasta 11.	Markku Have- rinen
DG2224:252	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 12.	Markku Have- rinen
DG2224:253	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 12, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:254	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 13, taustapuoli?	Markku Have- rinen
DG2224:255	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 13.	Markku Have- rinen
DG2224:256	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 15/17.	Markku Have- rinen
DG2224:257	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 16.	Markku Have- rinen
DG2224:258	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 16, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:259	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 18, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:260	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 18, taustapuoli.	Markku Have- rinen

DG2224:261	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 19, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:262	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 19, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:263	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 20, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:264	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 21, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:265	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 21, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:266	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 22, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:267	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 22, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:268	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 24, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:269	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 24, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:270	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 25.	Markku Have- rinen
DG2224:271	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 25, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:272	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi ja luu haudasta 26.	Markku Have- rinen
DG2224:273	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi ja luu haudasta 26, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:274	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 27, etupuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:275	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 27, taustapuoli.	Markku Have- rinen
DG2224:276	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 28.	Markku Have- rinen
DG2224:277	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 28, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:278	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 29.	Markku Have- rinen
DG2224:279	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 29, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:280	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 30.	Markku Have- rinen
DG2224:281	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 30, toinen puoli.	Markku Have- rinen
DG2224:282	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 31.	Markku Have- rinen
DG2224:283	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kasteristi haudasta 31.	Markku Have- rinen
DG2224:284	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Kaakeleita jätekuopasta Y261	Katja Vuoristo
DG2224:285	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Slaavilaistyyppinen saviastia koottuna, KM38898:1033.	Katja Vuoristo
DG2224:286	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Pieni säilytysastia koottuna, KM38898:1055.	Katja Vuoristo
DG2224:287	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:1045, luuneula.	Katja Vuoristo

DG2224:288	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:1056, korvallisen punasaviastian paloja.	Katja Vuoristo
DG2224:289	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:1175, veitsen katkelma. Varressa koristelua.	Katja Vuoristo
DG2224:290	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:1303 ja :1301, haudan 27 metallisolkia.	Katja Vuoristo
DG2224:291	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:1314, haudan 30 filigraanikoristeinen nappi.	Katja Vuoristo
DG2224:292	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:250, luukamman katkelma.	Katja Vuoristo
DG2224:293	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:36, rautaesineen, mahdollisen kamman, katkelma.	Katja Vuoristo
DG2224:294	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:397, westerwaldin tyyppin keramiikan pala.	Katja Vuoristo
DG2224:295	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:438, punasavilautasen paloja.	Katja Vuoristo
DG2224:296	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:439, punasavilautasen paloja	Katja Vuoristo
DG2224:297	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:740, :98 ja :92, liitupiippujen ja punasaviipiipun koppia.	Katja Vuoristo
DG2224:298	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:772 ja :771, punasavipadan kahva ja jalka.	Katja Vuoristo
DG2224:299	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:934, :937, :941, :935 ja :938, fajanssiastioiden paloja.	Katja Vuoristo
DG2224:300	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:967, :968, :966 ja :969, lasipullojen ja tasolasin paloja.	Katja Vuoristo
DG2224:301	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:974 ja :971, fajanssilautasen reunapala ja teekannun nokan katkelma.	Katja Vuoristo
DG2224:302	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:975, tiikerilasitteisen kivisavipullon katkelma.	Katja Vuoristo
DG2224:303	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	KM38898:978, punasaviruukun korvallisen kylkipala.	Katja Vuoristo

Kuvan numero	Aiheen paikat	Aihe	Tekijä
DG2225:1	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1 otsaluu	Markku Have- rinen
DG2225:2	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1 alaleuka	Markku Have- rinen
DG2225:3	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1 yläleuka	Markku Have- rinen
DG2225:4	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1 takaraivonluun osa	Markku Have- rinen
DG2225:5	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1 lapaluu	Markku Have- rinen
DG2225:6	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 1 kitaluu	Markku Have- rinen
DG2225:7	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3 kylkiluu	Markku Have- rinen
DG2225:8	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3 otsaluu silmäkuopan yläreuna	Markku Have- rinen
DG2225:9	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3 otsaluu pääläelta	Markku Have- rinen

DG2225:10	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3 kyynär- ja värttinäluu	Markku Have- rinen
DG2225:11	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 3 lapaluu	Markku Have- rinen
DG2225:12	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 7 takaraivonluu	Markku Have- rinen
DG2225:13	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 7 pääläluu	Markku Have- rinen
DG2225:14	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 9 olkaluu	Markku Have- rinen
DG2225:15	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 9 kyynär- ja värttinäluut	Markku Have- rinen
DG2225:16	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 9 vasen ohimoluu	Markku Have- rinen
DG2225:17	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 10	Markku Have- rinen
DG2225:18	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 11	Markku Have- rinen
DG2225:19	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 13	Markku Have- rinen
DG2225:20	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16 kylkiluu	Markku Have- rinen
DG2225:21	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16 kämmenpöydän luut	Markku Have- rinen
DG2225:22	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16 rintanikamia	Markku Have- rinen
DG2225:23	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 16 sääriluu	Markku Have- rinen
DG2225:24	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 17 kallo	Markku Have- rinen
DG2225:25	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 18 luita	Markku Have- rinen
DG2225:26	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 20 luita	Markku Have- rinen
DG2225:27	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21 luita	Markku Have- rinen
DG2225:28	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21 takaraivo sisältä	Markku Have- rinen
DG2225:29	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 21 takaraivo takaa	Markku Have- rinen
DG2225:30	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 24 luita	Markku Have- rinen
DG2225:31	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 25 luita	Markku Have- rinen
DG2225:32	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 26 luita	Markku Have- rinen
DG2225:33	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27 ylävälihammas	Markku Have- rinen
DG2225:34	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 27 alaposkihammas	Markku Have- rinen
DG2225:35	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30 yläviisaudenhammas	Markku Have- rinen
DG2225:36	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30 reisiluu	Markku Have- rinen

DG2225:37	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30 otsaluu	Markku Have- rinen
DG2225:38	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30 alaleuka	Markku Have- rinen
DG2225:39	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30 sääriluu	Markku Have- rinen
DG2225:40	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 30 sääriluu	Markku Have- rinen
DG2225:41	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31 kallo	Markku Have- rinen
DG2225:42	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31 alaleuka	Markku Have- rinen
DG2225:43	Hamina, Hietakylä, Haminan linnoitus, Rykmentinkenttä	Hauta 31 isovarpaan luu	Markku Have- rinen